

**T.C.
ERZİNCAN BİNALİ YILDIRIM ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ
ANA BİLİM DALI
TÜRKÇE EĞİTİMİ BİLİM DALI**

**YABANCILARA TÜRKÇE ÖĞRETİMİ İÇİN
HAZIRLANMIŞ HİKÂYELERİN KÖK DEĞERLER
AÇISINDAN İNCELENMESİ**

Yüksek Lisans Tezi

**Hazırlayan
Deniz ANIL**

**Danışman
Doç. Dr. Erdoğan ULUDAĞ**

KASIM 2025, ERZİNCAN

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK

“Yabancılarla Türkçe Öğretimi İçin Hazırlanmış Hikâyelerin Kök Değerler Açısından İncelenmesi” isimli **“Yüksek Lisans”** tezim tarafımca incelenmiştir. Bu çalışmadaki tüm bilgilerin, akademik ve etik kurallara uygun bir şekilde elde edildiğini beyan ederim. Aynı zamanda bu kural ve davranışların gerektirdiği gibi bu çalışmanın özünde olmayan tüm materyal ve sonuçları tam olarak aktardığımı ve referans gösterdiğimi beyan ederim.

Deniz ANIL

T.C.
ERZİNCAN BİNALİ YILDIRIM ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

Ana Bilim Dalı :Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi
Program Adı :Yüksek Lisans
Tez Başlığı :Yabancılara Türkçe Öğretimi İçin Hazırlanmış
Hikâyelerin Kök Değerler Açısından İncelenmesi

Yukarıda bilgileri verilen tez çalışmasının a) Giriş b) Ana bölümler ve c) Sonuç kısımlarından oluşan (Kapak, Ön söz, Özet, İçindekiler ve Kaynakça hariç) toplam 60 sayfalık kısmına ilişkin 11/11/2025 tarihinde **Turnitin** intihal programından aşağıda belirtilen filtreleme uygulanarak alınmış olan özgünlük raporuna göre tezin benzerlik oranı % 16'dır.

Filtrelemeye tırnak içerisindeki alıntılar dahil edilmiştir. Filtrelemede yedi (7) kelimeden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç tutulmuştur.

Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez İntihal Raporu Uygulama Esaslarını inceledim ve bu uygulama esaslarında belirtilen azami benzerlik oranlarına göre tez çalışmasının herhangi bir intihal içermediğini, aksinin tespit edilmesi durumunda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

Gereğini bilgilerinize arz ederim. 11/11/ 2025

Danışman: Doç. Dr. Erdoğan ULUDAĞ

Öğrenci: Deniz ANIL

KILAVUZA UYGUNLUK

“Yabancılara Türkçe Öğretimi İçin Hazırlanmış Hikâyelerin Kök Değerler Açısından İncelenmesi” başlıklı Yüksek Lisans Tezi Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Lisansüstü Tez Yazım Kılavuzuna uygun olarak hazırlanmıştır.

Hazırlayan

Deniz ANIL

Danışman

Doç. Dr. Erdoğan ULUDAĞ

KABUL VE ONAY TUTANAĞI

Doç. Dr. Erdoğan ULUDAĞ danışmanlığında **Deniz ANIL** tarafından hazırlanan “**Yabancılar Türkçe Öğretimi İçin Hazırlanmış Hikâyelerin Kök Değerler Açısından İncelenmesi**” adlı bu çalışma jürimiz tarafından Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Ana Bilim Dalı Türkçe Eğitimi Bilim Dalı’nda Yüksek Lisans Tezi olarak oy birliği ile kabul edilmiştir.

11/11/2025

JÜRİ:

Danışman : **Doç. Dr. Erdoğan ULUDAĞ** (İmza)

Üye : **Dr. Öğr. Üyesi Ruhi KARA** (İmza)

Üye : **Dr. Öğr. Üyesi İbrahim DOYUMĞAÇ** (İmza)

ONAY:

Bu tezin kabulü Enstitü Yönetim Kurulu'nun /.... /2026 tarih ve sayılı kararı ile onaylanmıştır.

..... /..... /2026

Doç. Dr. Müge MANGA

Enstitü Müdürü

ÖN SÖZ

Huzurlu, adil ve dengeli toplumlarda kök değerler bireylerin yaşamlarında önemli bir rehber görevi görür. Adalet, sevgi, yardımseverlik, sorumluluk, dürüstlük ve sabır gibi temel değerler bireylerin kendileri ve çevreleriyle sağlıklı ilişkiler kurmasını sağlar. Bu değerler, sadece bireysel hayatları değil, aynı zamanda toplumsal bütünlüğü ve sürdürülebilirliği de destekler. Bu çalışma, değerlerin eğitim sürecinde nasıl aktarılabileceğini ve yabancı bireylerin bu değerlerle nasıl donatılabileceğini irdelemek amacıyla hazırlanmıştır.

Araştırma dört bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde araştırmanın kuramsal çerçevesi sunulmuştur. Değer kavramı, değerlerin özellikleri, değerlerin önemi ve işlevleri, değerler eğitimi, kök değerler, yabancılara Türkçe öğretimi ve ilgili literatür üzerinde durulmuştur. İkinci bölümde araştırmanın yöntemi üzerinde durulmuştur. Araştırma modeli, çalışma materyali, verilerin analizi, geçerlik ve güvenilirlik başlıkları bu bölümde yer almaktadır. Üçüncü bölümde Aslı Hikâye Serisi ve Yabancı Öğrenciler İçin Türkçe Hikâyeler adlı hikâye kitaplarındaki bulgular ve yorumlar yer almaktadır. Dördüncü ve son bölümde sonuç, tartışma ve önerilerle çalışma bitirilmiştir.

Yüksek lisans eğitimim boyunca yanımda olan kıymetli danışmanım Doç. Dr. Erdoğan ULUDAĞ'a, Dr. Ruhi KARA'ya, Dr. Öğr. Üyesi İbrahim DOYUMĞAÇ'a, arkadaşım Dr. Fatma Nur DOĞAN'a, sevgili ailem annem Fayime ANIL'a, babam Cemal ANIL'a ve abim Baran ANIL'a teşekkürü borç bilirim.

Deniz ANIL, ERZİNCAN, 2025

YABANCILARA TÜRKÇE ÖĞRETİMİ İÇİN HAZIRLANMIŞ HİKÂYELERİN KÖK DEĞERLER AÇISINDAN İNCELENMESİ

Deniz ANIL

Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi

Sosyal Bilimler Enstitüsü

Yüksek Lisans Tezi, Kasım 2025

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Erdoğan ULUDAĞ

ÖZET

Bu araştırmanın amacı, yabancılara Türkçe öğretiminde kullanılan Aslı Hikâye Serisi ile Yabancı Öğrenciler İçin Türkçe Hikâyeler setlerini Millî Eğitim Bakanlığı tarafından öğretim programına dâhil edilen kök değerler (adalet, dostluk, dürüstlük, öz denetim, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik ve yardımseverlik) çerçevesinde sistematik olarak incelemektir. Nitel araştırma paradigmasına dayalı olarak yürütülen çalışmadaki veriler betimsel analizle incelenmiştir. Araştırma kapsamında Aslı Hikâye Serisi ile Yabancı Öğrenciler İçin Türkçe Hikâyeler setlerinde yer alan toplam 30 hikâye kitabı içerik açısından ayrıntılı biçimde çözümlenmiştir. Veri analizinde hikâyelerde yer alan kök değerlerin görünürlüğü belirlenmiş ve ilgili bölümlerden doğrudan alıntılarla desteklenmiştir. Bulgular Aslı Hikâye Serisi'nde en sık işlenen değerlerin yardımseverlik, sorumluluk ve dürüstlük; en az işlenenlerin ise vatanseverlik, adalet ve sabır olduğunu göstermektedir. Yabancı Öğrenciler İçin Türkçe Hikâyeler setinde ise en çok dürüstlük ve sorumluluk, en az ise vatanseverlik ve adalet değerlerine yer verildiği belirlenmiştir. Bulgular, iki hikâye setinin de A1-B2 düzeyleri arasında kök değerleri büyük ölçüde yansıtan ve yabancılara Türkçe öğretimi için uygun materyaller olduğunu göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Türkçe Öğretimi, Değerler Eğitimi, Kök değerler, Hikâye

ANALYSIS OF STORIES PREPARED FOR TEACHING TURKISH TO FOREIGNERS IN TERMS OF CORE VALUES

Deniz ANIL

Erzincan Binali Yıldırım University

Graduate School of Social Sciences

Master's Thesis, November 2025

Thesis Advisor: Assoc. Prof. Dr. Erdoğan ULUDAĞ

ABSTRACT

The aim of this study is to systematically examine the *Ashl Story Series* and the *Turkish Stories for Foreign Students* sets, which are used in teaching Turkish to foreigners, within the framework of the root values included in the curriculum by the Ministry of National Education (justice, friendship, honesty, self-control, patience, respect, love, responsibility, patriotism, and helpfulness). Conducted within the qualitative research paradigm, the data in the study were analyzed using descriptive analysis. Within the scope of the research, a total of 30 storybooks in the *Ashl Story Series* and the *Turkish Stories for Foreign Students* sets were analyzed in detail in terms of content. In the data analysis, the visibility of the root values in the stories was identified and supported with direct quotations from the relevant sections. The findings show that in the *Ashl Story Series* the most frequently emphasized values are helpfulness, responsibility, and honesty, while the least emphasized are patriotism, justice, and patience. In the *Turkish Stories for Foreign Students* set, the most frequently included values are honesty and responsibility, while the least included values are patriotism and justice. The findings indicate that both story sets largely reflect the root values at the A1–B2 levels and are suitable materials for teaching Turkish to foreigners.

Keywords: Turkish Language Teaching, Values Education, Core Values, Stories

İÇİNDEKİLER

YABANCILARA TÜRKÇE ÖĞRETİMİ İÇİN HAZIRLANMIŞ HİKÂYELERİN KÖK DEĞERLER AÇISINDAN İNCELENMESİ

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK	i
TEZ ÖZGÜNLÜK SAYFASI.....	ii
KILAVUZA UYGUNLUK	iii
KABUL VE ONAY TUTANAĞI.....	iv
ÖN SÖZ	v
ÖZET	vi
ABSTRACT	vii
İÇİNDEKİLER.....	viii
SİMGELER VE KISALTMALAR LİSTESİ	xi
TABLolar LİSTESİ	xiii
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

KURAMSAL ÇERÇEVE

1.1. Değer Kavramı	5
1.2. Değerlerin Özellikleri	6
1.3. Değerlerin Önemi ve İşlevleri	7
1.4. Değerler Eğitimi	8
1.5. Kök Değerler	10
1.6. Yabancılar Türkçe Öğretiminde Hikâyelerin Değer Aktarımındaki Rolü.....	13
1.7. İlgili Literatür	15

İKİNCİ BÖLÜM

YÖNTEM

2.1. Araştırma Modeli.....	18
2.2. Çalışma Materyali	18
2.3. Verilerin Analizi	19
2.4. Geçerlik ve Güvenirlik	20

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR VE YORUM

3.1. Aslı Hikâye Serisi ile İlgili Bulgular	22
3.1.1. Aslı Hikâye Serisi'nde Geçen Adalet Kök Değeri	23
3.1.2. Aslı Hikâye Serisi'nde Geçen Dostluk Kök Değeri	24
3.1.3. Aslı Hikâye Serisi'nde Geçen Dürüstlük Kök Değeri	26
3.1.4. Aslı Hikâye Serisi'nde Geçen Öz Denetim Kök Değeri.....	28
3.1.5. Aslı Hikâye Serisi'nde Geçen Sabır Kök Değeri.....	30
3.1.6. Aslı Hikâye Serisi'nde Geçen Saygı Kök Değeri	31
3.1.7. Aslı Hikâye Serisi'nde Geçen Sevgi Kök Değeri	32
3.1.8. Aslı Hikâye Serisi'nde Geçen Sorumluluk Kök Değeri	33
3.1.9. Aslı Hikâye Serisi'nde Geçen Vatanseverlik Kök Değeri	35
3.1.10. Aslı Hikâye Serisi'nde Geçen Yardımseverlik Kök Değeri	37
3.2. Yabancı Öğrenciler İçin Türkçe Hikâyeler Adlı Serisi ile İlgili Bulgular	39
3.3. A1 ve A2 Düzeyindeki Hikâyelerde Geçen Kök Değerlere İlişkin Bulgular.....	39
3.3.1. A1 ve A2 Düzeyindeki Hikâyelerde Geçen Adalet Kök Değerleri	39
3.3.2. A1 ve A2 Düzeyindeki Hikâyelerde Geçen Dostluk Kök Değeri	40
3.3.3. A1 ve A2 Düzeyindeki Hikâyelerde Geçen Dürüstlük Kök Değeri	41
3.3.4. A1 ve A2 Düzeyindeki Hikâyelerde Geçen Öz Denetim Kök Değeri.....	41

3.3.5. A1 ve A2 Düzeyindeki Hikâyelerde Geçen Sabır Kök Değeri.....	42
3.3.6. A1 ve A2 Düzeyindeki Hikâyelerde Geçen Saygı Kök Değeri	43
3.3.7. A1 ve A2 Düzeyindeki Hikâyelerde Geçen Sevgi Kök Değeri	43
3.3.8. A1 ve A2 Düzeyindeki Hikâyelerde Geçen Sorumluluk Kök Değeri	44
3.3.9. A1 ve A2 Düzeyindeki Hikâyelerde Geçen Vatanseverlik Kök Değeri	45
3.3.10. A1 ve A2 Düzeyindeki Hikâyelerde Geçen Yardımseverlik Kök Değeri ...	45
3.4. B1 ve B2 Düzeyindeki Hikâyelerde Geçen Kök Değerlere İlişkin Bulgular	46
3.4.1. B1 ve B2 Düzeyindeki Hikâyelerde Geçen Adalet Kök Değeri.....	47
3.4.2. B1 ve B2 Düzeyindeki Hikâyelerde Geçen Dostluk Kök Değeri	48
3.4.3. B1 ve B2 Düzeyindeki Hikâyelerde Geçen Dürüstlük Kök Değeri.....	48
3.4.4. B1 ve B2 Düzeyindeki Hikâyelerde Geçen Öz Denetim Kök Değeri	49
3.4.5. B1 ve B2 Düzeyindeki Hikâyelerde Geçen Sabır Kök Değeri	50
3.4.6. B1 ve B2 Düzeyindeki Hikâyelerde Geçen Saygı Kök Değeri	50
3.4.7. B1 ve B2 Düzeyindeki Hikâyelerde Geçen Sevgi Kök Değeri	51
3.4.8. B1 ve B2 Düzeyindeki Hikâyelerde Geçen Sorumluluk Kök Değeri.....	51
3.4.9. B1 ve B2 Düzeyindeki Hikâyelerde Geçen Vatanseverlik Kök Değeri	52
3.4.10. B1 ve B2 Düzeyindeki Hikâyelerde Geçen Yardımseverlik Kök Değeri....	53

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

4.1. Tartışma	54
4.2. Sonuç	57
4.3. Öneriler.....	59
KAYNAKÇA.....	61
EKLER	66
ÖZ GEÇMİŞ	71

SİMGELER VE KISALTMALAR LİSTESİ

A	: Acil
AB	: Altın Bilezik
ABD	: Ateş Böcekleriyle Dans
ADT	: Ağrı Dağına Tırmanış
AHD	: Aslı'nın Hayvan Dostları
AK	: Aslı Kütüphanede
Akt.	: Aktaran
AMH	: Aslı'nın Mevsimler Hayali
ANYA	: Aslı'nın Yeni Arkadaşları
AS	: Aslı'nın Sürprizi
ATG	: Aslı Tiyatro'ya Gidiyor
ATKÖ	: Aslı Trafik Kurallarını Öğreniyor
AUSG	: Aslı Uçurtma Şenliğine Gidiyor
AUY	: Aslı'nın Uzay Yolculuğu
AYSG	: Aslı Yıl Sonu Gösterisinde
B	: Bisiklet
BR	: Baraka
C.	: Cilt
CA	: Cevapsız Arama
ÇG	: Çikolatalı Gofret
DGM	: Denizden Gelen Mektup
DİLMER	: Dil Eğitimi Uygulama ve Araştırma Merkezi
GH	: Gizemli Harita
HK	: Hırsız Kim

HZK	: Her Zamanki Kafede
KAA	: Komşumuz Ahmet Amca
KAS	: Kumlar Altındaki Sır
KM	: Kral Mezarı
KS	: Köstekli Saat
KB	: Kayıp Bavul
MEB	: Millî Eğitim Bakanlığı
P	: Peribacaları
PIKTES	: Türk Eğitim Sisteminde Çocuklar için Kapsayıcı Eğitimin Desteklenmesi Projesi
S	: Saklambaç
s.	: Sayfa
TDK	: Türk Dil Kurumu
TTKB	: Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı
TÖMER	: Türkçe Öğretimi Uygulama ve Araştırma Merkezi
YSP	: Yıl Sonu Pikniği
YTÖ	: Yabancılar Türkçe Öğretimi

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 2. 1: Çalışmada Kullanılan Hikâye Setleri	18
Tablo 3. 1: Aslı Hikâye Serisi'nde Geçen Kök Değerlerin Sıklıkları ve Dağılımları....	22
Tablo 3. 2: Yabancı Öğrenciler İçin Türkçe Hikâyeler Serisi Temel Düzeydeki (A1 ve A2) Kök Değerlerin Sıklığı ve Dağılımları	39
Tablo 3. 3: Yabancı Öğrenciler İçin Türkçe Hikâyeler Serisi Orta Düzeydeki (B1 ve B2) Kök Değerlerin Sıklığı ve Dağılımları.....	46

GİRİŞ

Bu bölümde araştırmanın önemi, problemi, amacı, varsayımları, sınırlılıkları ve araştırmada çokça geçen tanımlara yer verilmiştir.

Araştırmanın Önemi ve Problem Durumu

Değer, geçmişten günümüze gelen bugünden de gelecek nesillere aktarılabilecek tecrübelerle ispatlanmış, toplumlar için vazgeçilemez olan kazanımlar ve davranışları ifade etmektedir (Ulusoy, 2019, s. 66). Bir toplumun değerlerinde dejenerasyon meydana gelirse o toplumda birlik ve beraberlik negatif yönde etkilenmektedir (Yaman, 2009, s. 107-108). İnsanların önceden edinmiş oldukları deneyim ve tecrübelerin, neyin değerli olduğunu ve neyin değerli olmadığını belirlemede önemli bir rol oynadığı ifade edilmektedir (Hökelekli, 2009, s. 107-108). Değerler bireylerin yaşamlarında doğruyu, yanlış, iyiyi ve kötüyü belirlemelerinde rehberlik eden ölçütler olarak tanımlanmakta ve bireyin toplumsal yaşama uyum sağlamasına katkı sunmaktadır (Doğan, 2012, s. 54). Bu bağlamda değerler, bireyde bulunması gereken kişisel nitelikler olduğu kadar bir milleti ve toplumu bir arada tutan ortak unsurlar olarak da önemli bir işleve sahiptir. Nitekim ortak değerlerin toplumsal birlik ve beraberliği güçlendirdiği ve toplumdaki huzurun oluşmasına katkı sağladığı belirtilmektedir (Dilmaç, 2014, s. 23). Aile ve toplum tarafından benimsenerek aktarılan değerler, bireyin sosyal çevreyle uyumunu artırmakta ve toplumsal yapının devamlılığını sağlamaktadır (Yaman, 2019, s. 67). Değerlerin önce aile tarafından öğretildiği, daha sonra sosyal çevrede ve eğitim ortamlarında pekiştirilerek kontrol mekanizması işlevi gördüğü vurgulanmaktadır (Şengül & Katrancı, 2020, s. 81). Değerlerin kuşaktan kuşağa aktarılmasıyla birlikte toplumun kültürel sürekliliği sağlanmakta ve dinamik bir toplumsal yapı meydana gelmektedir (Durukoğlu & Doyumgaç, 2017; Fırat & Aydın, 2017).

Değerler eğitimi; bireylerin etik, ahlaki ve kültürel değerleri öğrenme ve benimseme sürecidir. Bu eğitim, bireylerin toplumda uyumlu ve sorumlu birer üye olmalarına yardımcı olur ve dürüstlük, saygı, empati, adalet gibi temel değerleri öğretmeyi amaçlayıp öğrencilerin bu değerleri günlük yaşamlarında uygulamalarını sağlar. Değerler eğitimi geçmişten beri neredeyse bütün toplumlarda farklı adlarla (terbiye, karakter eğitimi, ahlak eğitimi vb.) yapılmış olan, sonraki nesillere kültürün devamlılığı için toplumun sahip olduğu değerlerin aktarıldığı ve iyi kişilik özelliklerinin

kazandırıldığı bir süreç olarak tanımlanabilir (Yıldırım & Demirel, 2020, s. 52). Toplumsal ilişkilerin sağlıklı bir biçimde yürümesi ve toplumsal yozlaşmanın önüne geçebilmek için değerleri hayatımızın odak noktasına alarak yaşamamız şarttır. Bunun yolu da değerler eğitimidir. Değerlerin tam anlamıyla kabul görmediği veya oturmadığı toplumlarda, ailelerde olumsuz davranışlar ve durumlarla karşılaşılır. Oluşacak kargaşa ve zorbalıklar yüzünden toplumdaki güven ortamı zarar görür. Toplum asimile olmaya ve temel değerlerinden uzaklaşıp yozlaşmaya başlar. Hoşgörüsüzlük ve sabırsızlık baş gösterir. Dolayısıyla bireylerin aileden başlayarak gerekli değerleri edinmesi gerekir. Bireyler bu değerlerinden uzaklaştıkça benliğini ve insanlığını kaybetmeye başlar.

İlk çocukluk çağlarında çocuğun değerler ile karşılaştığı ilk ortam ailedir. Çocuk değerlerle ilk tanışmasını ailesinin yardımıyla yapar. Aile, değerlerin öğretiminde çok önemli rol oynamaktadır. Dolayısıyla aile yapısının sağlıklı ve değerler açısından güçlü olması gerekmektedir. Değerler çocuklara aktarılmaya çalışılırken ailenin desteği ve tavrı çok önemlidir. Bu destek ve tavrın aynı zamanda tutarlı olması gerekir. Bu konuda ailelerin oluşturduğu disiplinler önem teşkil etmektedir. Demokratik aile tutumu benimsenip çocuklara karşı sevecen ve ilgili davranılmalıdır. Aile ve okul iş birliği içinde olmalı ve bu aktarım sadece aile ve okulla sınırlı kalmamalıdır. Okulların değerler eğitimi kapsamında başlıca hedefi öğrenciye dengeli, sağlıklı ve tutarlı bir kişilik oluşturabilmektir. Okul ortamında değerler eğitimi veren kişiler öğretmenlerdir. Öğretmenlerin okul ortamında çalışanların giyim, hâl ve hareketleri öğrenciye örnek olacak bir biçimde olmalıdır (Dilmaç, 1999, s. 23). Eğitim çalışanlarıyla değerlerin okul sınırları içerisinde kazandırılması zordur. Öğrencide değerlerin benimsenmesi için ailenin, eğitim kurumlarının, dini kuruluşların, medyanın ve diğer kurum ve kuruluşların desteğini alarak iş birlikli bir biçimde çalışıp bu değerlerin kazandırılması gerekmektedir. Değerlerin doğru aktarılabilmesi ve çocuk tarafından doğru öğrenilebilmesi için öğretim sürecinde kullanılan materyallerin önemi yadsınamaz.

Değerlerin birey için anlamlı hâle gelebilmesi bireyin bu kazanımlarla doğrudan etkileşim kurmasına bağlıdır. Yaparak yaşayarak öğrenilen değerler daha kalıcı olmakta; değerler bir toplumun vazgeçilmez yapı taşları olarak toplumsal yaşamdan ayrı düşünülememektedir (Durukoğlu & Doyumgaç, 2017). Bu sebeple eğitim sisteminde değerlerin taşıdığı önem göz önünde bulundurulduğunda yabancılara Türkçe öğretiminde de benzer bir hassasiyetin gözetilmesi gerekmektedir. Yabancı dil olarak

Türkçe öğretimine yönelik hazırlanan materyallerde kültür aktarımının (Sarıkaya vd., 2023) ve değer eğitiminin (Kaplan, 2023) önemi sıkça vurgulanmaktadır. Ayrıca çeşitli metin ve türlerin değer ve kültür aktarımında etkili bir araç olarak kullanılabildiği belirtilmektedir (Kaplan, 2021; Kılıç, 2019; Öncel, 2021). Bununla birlikte bazı araştırmalar öğretim materyallerinde yer alan değerlerin seviye farklılıkları dikkate alınmadan dağıtıldığını ortaya koymuştur (Aksoy, 2015; Kaçmaz & Demirtaş, 2021; Öztürk, 2015).

Mevcut alan yazında Yunus Emre Enstitüsü tarafından hazırlanan Türkçe Öğreniyorum serisinin özellikle A2 düzeyinde yoğun biçimde öz denetim ve sorumluluk değerlerini içerdiği ve bu değerlerin seviyeler arasında tutarlı biçimde yer aldığı görülmektedir (Erçelik, 2019; Erçelik & Yeşilyurt, 2020). Ayrıca Toğrul'un (2024) çalışması, Aslı Hikâye Serisi'nin kültürel etkileşim unsurları ve çeşitli değerler açısından kapsamlı biçimde ele alındığını göstermektedir. Bu çalışmada ise Aslı Hikâye Serisi ve Yabancı Öğrenciler için Türkçe Hikâyeler setleri daha odaklı bir çerçevede 10 kök değer (adalet, dostluk, dürüstlük, öz denetim, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik, yardımseverlik) açısından sistematik biçimde analiz edilmiştir. Çalışmanın yalnızca bu 10 kök değere odaklanması, alan yazına özgün bir katkı sağlamaktadır.

PIKTES Projesi kapsamında, ilkokul ve ortaokul düzeyindeki binlerce göçmen öğrencinin Türk kültüründeki ve evrensel birçok değerle buluşturulması hedeflenmiştir. Bu doğrultuda 10 kök değer hikâyelerde nasıl işlendiği ve hangi sıklıkta yer aldığı tespit edilmeye çalışılmıştır.

Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın temel amacı, yabancılara Türkçe öğretimi kapsamında PIKTES Projesi için hazırlanmış Aslı Hikâye Serisi ile Yabancı Öğrenciler İçin Türkçe Hikâyeler setindeki kök değerleri nasıl ele alındığı ve bu değerlerin sıklıklarını ortaya koymaktır.

Sınırlılıklar

Araştırma, Türkçe öğretimi amacıyla kullanılan Aslı Hikâye Serisi ve Yabancı Öğrenciler İçin Türkçe Hikâyeler adlı kitap setleriyle sınırlıdır.

Tanımlar

Değer: “Bir şeyin önemini belirlemeye yarayan soyut ölçü, bir şeyin değdiği karşılık, kıymet.” (Türkçe Sözlük, 2025, s. 483).

Eğitim: “Biyolojik, bilişsel, toplumsal ve kültürel gelişmeler bağlamında, bireyin potansiyel yeteneklerini sistemli olarak geliştirme sürecidir.” (Şişman, 2016, s. 20)

Hikâye: “Gerçek veya tasarlanmış olayları anlatan düzyazı türü.” (Türkçe Sözlük, 2025, s. 891)

Öğretim: “Eğitimin okulda belli bir plân ve program dahilinde yürütülen kısmına öğretim denilmektedir.” (Aykaç, 2018, s. 2)

PIKTES: “Türk eğitim sisteminde çocuklar için kapsayıcı eğitimin desteklenmesi projesi.” (MEB, 2025)

BİRİNCİ BÖLÜM

KURAMSAL ÇERÇEVE

1.1. Değer Kavramı

Değer, her insanın kendi dünyasında şekillendirdiği, buna bir anlam yüklediği ve bu nedenle kişiden kişiye değişebilen subjektif bir kavramdır. Bir nesnenin diğer nesnelere kıyasla insanla ilişkisinde kazandığı özel anlam ve önem olarak tanımlanan değer; insanların birbirleriyle olan ilişkileri ve etkileşimleri sonucunda ortaya çıkan fırsat ve imkânlarla da ilişkilidir. Değer kavramı, farklı alan ve disiplinlerde çeşitli anlamlar kazanmış olup bu konuda birçok tanım bulunmaktadır. Türkçe Sözlük'te (2005, s. 483) değer, “Bir şeyin ehemmiyetini belirlemeyi sağlayan ölçü, kıymet; herhangi bir şeyin parasal olarak ölçülerek karşılık verilmesi, paha.” şeklinde tanımlanmaktadır. Geçmişten günümüze ulaşan ve geleceğe aktarılması gereken, toplum için vazgeçilmez nitelikteki kazanım ve davranışları ifade eden değerler; insanların inanma gereği duyduğu, istediği ve gerçekleştirdiği davranışlara yön veren ölçütlerdir (Ulusoy, 2019, s. 66). Toplumun bireylerini birbirine bağlayan değerler, aynı zamanda toplumun sürekliliğini sağlayarak toplumu bir arada tutan en önemli faktörlerin başında gelir. Buna bağlı olarak değerler, toplumsal dayanışma meydana getirmekte ve toplumda uyulması zorunlu olan toplum kurallarını saptamaktadır.

Bir toplumun değerlerinde dejenerasyon meydana gelirse o toplumda birlik ve beraberlik negatif yönde etkilenmektedir (Yaman, 2009, s. 107-108). Diğer bir deyişle değerler tekrarlanan deneyimlerden oluşur. İnsanların önceden edinmiş oldukları deneyim ve tecrübeler neyin değerli olduğu ve neyin değerli olmadığı hakkındaki eğilimlerini belirlemeye yardımcı olur. Özetle değerler aslında bir taraftan da bireylerin yaşamlarında iyiyi, doğruyu; kötüyü ve yanlışlı belirledikleri sürecin sonucu olarak ifade edilebilir. Bir bireyde bulunması gereken değerler olduğu gibi bir milleti, toplumu da bir

arada tutmaya yarayan ortak değerler vardır. Bu ortak değerler, hem toplumda birlik, beraberlik ve huzurun oluşmasını sağlar hem de aile ve toplum tarafından benimsenerek yaşatılır. Ortak değerlerin ilk oluşumu aile tarafından sağlanıp toplum tarafından kontrol edilerek uygulanır. Bu ortak değerler toplumda kontrol mekanizması işlevi görür ve bireyleri kontrol altında tutar.

1.2. Değerlerin Özellikleri

Değerler bireylerin düşünce, tutum ve davranışlarını yönlendiren; toplumsal yaşamın düzenlenmesine katkı sağlayan çok boyutlu yapılardır. Alan yazın incelendiğinde değerlerin öğrenilen, dinamik, normatif ve motivasyonel özelliklere sahip olduğu; bu özelliklerin ise kültürel, toplumsal ve bireysel bağlamlarla şekillendiği görülmektedir (Bristol, 2002; Fichter, 2012; Rokeach, 1973; Schwartz, 1987; Şen, 2007; Yılmaz, 2006). Öncelikle değerlerin kalıtsal değil öğrenilen yapılar olduğu vurgulanmaktadır. Farklı kültür ve araştırma bağlamlarında yapılan çalışmalar, değerlerin genetik yolla aktarılmadığını; aile, okul ve sosyal çevre aracılığıyla öğrenildiğini göstermektedir. Buna göre değerler bireyin içinde bulunduğu sosyal roller, kültürel etkileşimler ve deneyimler yoluyla biçimlenir. Bu öğrenme süreci çoğu zaman görerek, yaşayarak ve taklit yoluyla gerçekleşir (Şen, 2007; Yılmaz, 2006). Değerlerin bir diğer ortak özelliği, toplumsal düzeni sağlayan normatif ölçütler olmalarıdır. Değerler bireyin sosyal konumunu anlamasına, doğru-yanlış ayrımı yapmasına ve toplumsal beklentilere uyum sağlamasına rehberlik eder. Toplum içinde kabul gören değerler; bireylerin davranışlarını yönlendirerek sosyal kontrol mekanizması işlevi görür ve toplumsal bütünleşmeye katkı sunar (Fichter, 2012; Bristol, 2002). Kuramsal yaklaşımlar ayrıca değerlerin hiyerarşik bir sistem içerisinde organize edildiğini ve bireyden bireye farklı önceliklerle sıralandığını göstermektedir. Bu hiyerarşik yapı, bireyin hangi davranışların daha arzu edilir olduğuna karar vermesini sağlar. Rokeach'ın bilişsel-duyuşsal-davranışsal boyutları içeren modeli ile Schwartz'ın değer kategorileri, değerlerin kültürel bağlama rağmen evrensel düzeyde sistematik olarak tasnif edilebildiğini ortaya koymaktadır (Rokeach, 1973; Schwartz, 1987). Değerlerin aynı zamanda motivasyonel bir işlev gördüğü, bireyin hem davranışlarını hem de amaç yönelimlerini belirlediği belirtilmektedir. Değerler, bireyin hangi hedefleri önemli gördüğünü ve bu hedeflere ulaşmak için hangi davranışları sergilemesi gerektiğini belirler. Bunun yanında değerler, bireyin hem kendini hem de başkalarını

değerlendirmesinde bir referans çerçevesi oluşturur (Bristol, 2002; Rokeach, 1973). Bütün bu yaklaşımlar bir araya getirildiğinde değerlerin ortak özellikleri aşağıdaki gibi sunulabilir:

- ✓ Öğrenilen ve kültürel bağlama duyarlı yapılardır.
- ✓ Normatif yönü güçlü olup toplumsal düzeni desteklerler.
- ✓ Hiyerarşik ve sistematik biçimde organize edilirler.
- ✓ Bilişsel, duyuşsal ve davranışsal boyutlar içerirler.
- ✓ Bireyin motivasyonunu ve sosyal etkileşimlerini yönlendirirler.

Değerlerin bu ortak özellikleri, değerlerin hem bireysel hem toplumsal düzeyde davranışları yönlendiren temel bir çerçeve sunduğunu ve kültürel sürekliliğin sağlanmasında önemli bir rol oynadığını göstermektedir (Bristol, 2002; Fichter, 2012; Rokeach, 1973; Schwartz, 1987; Şen, 2007; Yılmaz, 2006).

1.3. Değerlerin Önemi ve İşlevleri

Değerler, toplumların sürekliliğini, düzenini ve uyum içinde varlığını sürdürmesini sağlayan en temel kültürel unsurlardan biridir. Toplumsal yaşamda bireyleri ortak bir zeminde buluşturarak etkileşimi kolaylaştırır, birliktelik hissini güçlendirir ve sosyal bütünleşmenin önemli bir kaynağı haline gelir. Ortak değerlere sahip bireyler arasında çatışmaların azalması, benzer duygu ve düşüncelerin paylaşılması ve davranışlarda tutarlılık görülmesi, değerlerin toplumsal uyum açısından belirleyici rolünü açık biçimde ortaya koymaktadır (Kumbasar, 2011, akt. Çakmak, 2024).

İnsan sosyal bir varlık olarak içinde yaşadığı toplumun kültürel normları, değer sistemi ve davranış kalıpları tarafından şekillenir. Dolayısıyla değerler, hem bireysel davranışlara yön veren hem de toplumsal düzeni sağlayan düzenleyici ilkelere sahiptir. Toplumun kabul ettiği değerlerden uzaklaşmanın sosyal yaptırımlara yol açması değerlerin normatif ve caydırıcı özelliğini ortaya koyar. Bu yönüyle değerler, kişilerin davranışlarını yalnızca yönlendiren değil, aynı zamanda sınırlandıran sosyal denetim mekanizmalarıdır. Günümüzde insaf, merhamet, şefkat gibi temel insani duyguların zayıfladığı düşünüldüğünde değerlerin korunması ve gelecek kuşaklara aktarılmasının toplumsal kimliğin sürdürülebilirliği açısından kritik olduğu vurgulanmaktadır. Bir

toplumun kimliğini koruyabilmesi, kültürel bütünlüğünü sürdürebilmesi ve geleceğini güvence altına alabilmesi ancak değerlerin yaşatılması ve bilinçli bir şekilde aktarılmasıyla mümkündür (Uludağ, 2019).

Fichter'in (1990, akt. Çakmak, 2024) değerlendirmesi, değerlerin toplumsal işlevini çok boyutlu bir şekilde açıklar. Buna göre değerler:

- Değerlendirme süreçlerinde ölçüt işlevi görür,
- Bireyin dikkatini toplumca önemli görülen kültürel unsurlara yönlendirir,
- İdeal davranış biçimlerine rehberlik eder,
- Sosyal rollerin benimsenmesine ve uygulanmasına yol gösterir,
- Sosyal denetim araçları olarak normlara uyumu destekler,
- Dayanışma ve toplumsal iş birliğini güçlendirir.

Bu kuramsal çerçeve bir arada değerlendirildiğinde değerlerin yalnızca bireysel davranışlara yön veren inanç sistemleri olmadığı; aynı zamanda toplumsal yapının devamlılığını sağlayan, sosyal uyumu güçlendiren, kültürel aktarımı destekleyen ve sosyal ilişkilerin niteliğini belirleyen çok yönlü işlevlere sahip olduğu görülmektedir. Değerlerin bu bütüncül niteliği, onları hem bireysel hem de toplumsal düzeyde vazgeçilmez kılmaktadır.

1.4. Değerler Eğitimi

Değerler eğitimi, bireyin etik, ahlaki ve kültürel ilkeleri öğrenmesini ve benimsemesini sağlayan temel bir toplumsal süreçtir. Bu süreç, bireylerin topluma uyumlu, sorumluluk sahibi ve dengeli kişilik özellikleri geliştirmesine katkıda bulunur. Tarihsel olarak farklı kültürlerde “terbiye”, “karakter eğitimi” veya “ahlak eğitimi” gibi kavramlarla adlandırılan değerler eğitimi, toplumun sahip olduğu değerlerin yeni nesillere aktarılması için önemli bir araçtır (Yıldırım & Demirel, 2020). Değerler; dürüstlük, saygı, empati ve adalet gibi bireysel ve toplumsal yaşamı düzenleyen temel normların davranışa dönüşmesini sağlamaktadır. Nitekim değerler eğitimi yalnızca öğrenme değil bireyin bu değerleri içselleştirerek günlük yaşamında uygulama becerisi kazanmasını amaçlar (Ekşi & Katılmış, 2014). Bu nedenle değerler eğitimi, bireyin karakter gelişimini desteklerken aynı zamanda kültürel sürekliliği güvence altına alır.

Değerler eğitiminin işlevi, bireyin kişilik özelliklerini geliştirmenin ötesine geçerek toplumun bütünlüğünü ve sosyal uyumu güçlendirmektir. Çocuğun yararlı kültür unsurlarına yönelmesi, toplumsal ahlaki normların korunması, düzenli çalışma ve sorumluluk bilincinin gelişmesi gibi çıktılar değerler eğitiminin temel amaçları arasındadır (Işık, 2021). Değerler eğitimi, bireyin bilişsel, psikolojik ve sosyal alanlarda gelişimini destekleyerek topluma katkı sağlayan bir yaşam felsefesi oluşturur. Bu süreçte bireyin edindiği değerleri açıklama, yorumlama ve davranışa dönüştürme fırsatı bulması önemlidir. Nitekim değerlerin gelecek nesillere aktarılması, toplumsal kimliğin korunması ve sosyal istikrarın sürdürülmesi açısından kritik bir işlev taşır (Yaman, 2012).

Değerlerin toplumsal yaşamı düzenlemedeki rolü dikkate alındığında aile, okul ve medya gibi sosyal kurumların değerler eğitimindeki etkisi birbirini tamamlar niteliktedir. Çocuğun değerlerle ilk karşılaştığı yer aile olup ebeveynlerin tutarlı davranışları, demokratik tutumları ve model olma süreçleri çocuğun değerleri içselleştirmesinde önemli bir belirleyicidir. Ailelerin tutumları, disiplin anlayışları ve çocukla kurdukları iletişim, çocuğun iyi bir karakter geliştirmesinde temel bir rol oynar (Ryan & Bohlin, 1999). Bununla birlikte okul, değerlerin sistemli biçimde öğretildiği ikinci önemli çevredir. Öğretmenlerin örnek olma, sorumluluk verme, etik davranışları cesaretlendirme ve paylaşım ortamı oluşturma gibi görevleri, öğrencilerin değerleri davranışa dönüştürmesinde kritik öneme sahiptir (Dilmaç, 1999). Değerlerin yalnızca aile ve okul tarafından kazandırılması yeterli olmayıp toplumsal kurumlar arasında iş birliği gereklidir. Dinî kurumlar, sivil oluşumlar ve toplumun diğer paydaşlarının desteği, değerlerin daha geniş bir sosyal bağlamda benimsenmesini sağlar.

Medya ise modern toplumlarda değer aktarımı açısından güçlü bir etki alanına sahiptir. Televizyon, sosyal medya ve dijital içerikler yoluyla çocuklar çok farklı rol modelleriyle karşılaşmakta, bu durum duygusal ve davranışsal gelişimlerini doğrudan etkilemektedir. Medya doğru kullanıldığında kültürel gelişime, bilgi edinimine ve bilinçli farkındalığa katkı sağlarken; kontrolsüz ve yönlendirilmemiş kullanım, çocuklarda yanlış değer algılarının oluşmasına, hatalı davranış kalıplarının benimsenmesine yol açabilir. Bu nedenle medyanın bilinçli kullanımı, aile ve devlet tarafından denetlenmesi ve olumlu içeriklerin teşvik edilmesi önemlidir (Topbaş, 2019).

Medyanın kültür taşıyıcı rolü dikkate alındığında, değer eğitiminin tüm bu kurumlarla birlikte eşgüdümlü yürütülmesi gerekmektedir.

Değerler eğitimi; bireyin kişilik gelişimini destekleyen, toplumsal düzeni güçlendiren, kültürel sürekliliği sağlayan ve yaşam boyu süren bir içselleştirme sürecidir. Aile, okul ve medya gibi sosyal kurumların ortak sorumluluğu kapsamında ele alınan değerler eğitimi, bireyin toplumsal normlara uyum sağlamasına, sosyal ilişkilerini etik temeller üzerine kurmasına ve toplumun temel değerlerini korumasına katkı sağlar. Değerlerin toplumsal düzeyde benimsenmediği durumlarda ise sosyal yozlaşma, güvensizlik ve kültürel çözülme ortaya çıkabileceğinden, değerler eğitimi modern toplumlar için vazgeçilmez bir gerekliliktir.

1.5. Kök Değerler

Toplumlar tarih boyunca coğrafya, iklim, din, komşu kültürler ve siyasal şartların etkisiyle kendilerine özgü değer sistemleri geliştirmişlerdir. Bu değerler toplumu bir arada tutan, onu “millet” kılan ortak paydalar olarak işlev görür. Ortak değerler etrafında buluşan bireyler, söz konusu değerlerin gelecek kuşaklara aktarılmasında başta aile olmak üzere eğitim kurumlarına önemli sorumluluklar yükler. Nitekim hâlâ “değerlerine uygun davranmayan bireylerin iyi yetiştirilemediği” yönündeki toplumsal yargının temelinde her bireyin sahip olması gereken bazı temel değerlerin olduğuna dair güçlü inanç yer almaktadır. Bu çerçevede Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı 2016-2017 yıllarında gerçekleştirdiği müfredat çalışmasıyla farklı disiplinlerin kazanımlarıyla uyumlu olacak biçimde “kök değerler” seti oluşturmuş ve 2017’de öğretim programlarına entegre etmiştir. Bu çalışma sonucunda belirlenen on kök değer şunlardır: adalet, dostluk, dürüstlük, öz denetim, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik ve yardımseverlik (Türkçe Sözlük, 2017, s. 24). Her bir kök değer, ilgili tutum ve davranışlarla birlikte ele alınmakta; programın geneline yayılan, disiplinler arası bir temel referans çerçevesi oluşturmaktadır.

Adalet “hak ve hukuka uygunluk, hakkı gözetme” şeklinde tanımlanmaktadır (Türkçe Sözlük, 2025). Başka bir ifadeyle adalet; bireysel ve toplumsal hayatın düzene girmesi, huzur ve barışın sağlanması için eşit ve tarafsız biçimde uygulanması gereken bir ilke olarak görülmektedir (Kösecioğulları, 2022, s. 23). Adalet, bireysel ve toplumsal dengenin kurulması ve sürdürülmesi açısından temel bir ölçüt niteliğindedir (Apaydın,

2018, s. 473). Ailede ebeveynlerin, okulda öğretmenlerin adil davranışları çocuk için güçlü birer rol model oluşturarak bu değerlerin içselleştirilmesine katkı sağlar.

Dostluk, sevilen ve güvenilen kimseyle kurulan yakın ilişkiyi ifade eder. “Dost olma durumu; mihribanlık, ülfet.” olarak tanımlanmaktadır (Türkçe Sözlük, 2025). Osmanlı Türkçesi sözlüklerinde de “sevgili, yakın arkadaş, muhib, yâr” gibi anlamlarla karşılanmaktadır (Parlatır, 2013, s. 360). Okul çağında akran grupları içinde yer alan çocuklar, arkadaşlarının davranışlarını ve alışkanlıklarını gözlemleyerek karşılıklı güven, dayanışma, paylaşma ve iş birliği gibi sosyal becerileri öğrenirler. Bu süreç, ilerleyen yaşlarda daha sağlam ve nitelikli arkadaşlık ve dostluk ilişkilerinin temellerini oluşturur (Çelik, 2008, akt. Karaata, 2023, s. 16).

Dürüstlük; söz ve eylemlerinde doğru yoldan sapmama, içtenlik, açık sözlülük ve güvenilirlik gibi tutum ve davranışlarla ilişkilidir. “Doğruluk” anlamına gelmektedir (Türkçe Sözlük, 2025). Etimolojik olarak doğruları ve gerçekleri söyleme, samimi ve sadık olma anlamına gelen dürüstlük; yalan, hile ve aldatma gibi olumsuz tutumların karşısında yer alır (Yalnız & Yılmaz, 2018, s. 653). İlişkilerde güven duygusunun tesis edilmesi ve sürdürülmesi için dürüstlük vazgeçilmez bir değerdir. Bu değerlerin temellerinin ailede atılması ve okul ortamında pekiştirilmesi hem bireysel hem de toplumsal düzeyde etik duyarlılığın gelişmesi açısından önem taşımaktadır (Yüce, 2020, s. 51).

Öz denetim, “Daha önemli bir amaca ulaşabilmek için kişinin tepkilerini, davranışlarını veya başka amaca yönelme eğilimini denetleyip kısıtlaması” (Türkçe Sözlük, 2025) olarak tanımlanmaktadır. Öz denetim; bireyin istek ve dürtüleri ile sorumlulukları arasında denge kurmasını, davranışlarını bilinçli biçimde yönlendirmesini ve toplumsal normlara uyum sağlamasını içerir. Bu bağlamda öz denetim; bireyin kendi kararlarını verip sonuçlarını üstlenmesini, hatalarından ders alarak gerektiğinde özür dilemesini ve tutarlı davranışlar sergilemesini gerektirir. Eğitim ortamlarında öz denetimin erken yaşlarda kazandırılması hem kişisel gelişim hem de sağlıklı bir toplumsal yapı açısından önemlidir.

Sabır, “Acı, yoksulluk, haksızlık vb. üzücü durumlar karşısında ses çıkarmadan onların geçmesini bekleme erdemi”dir (Türkçe Sözlük, 2025). Türk Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi’nde ise “sıkıntı ve musibetler karşısında direnç gösterme,

olumsuzlukları olumluya dönüştürmek için gösterilen metanet” biçiminde ele alınır (Çağrııcı, 2008, s. 337). Sabır; yalnızca zor zamanlarda değil hayatın her alanında süreç odaklı düşünmeyi, beklemeyi bilmeyi ve başkalarının haklarına riayet etmeyi içerir. Sınıf ortamında arkadaşının sözünü kesmeden dinlemek, sırada beklerken taşkınlık yapmamak gibi gündelik davranışlar bu değerın somut yansımalarıdır. Küçük yaşlarda sabır eğitiminin verilmesi, hoşgörü ve empati kültürünü de güçlendirir.

Saygı, “değerli, üstün, yaşlı, yararlı veya kutsal görülen kişilere ve değerlere karşı dikkatli, özenli ve ölçülü davranma” biçiminde tanımlanmakta; başkalarını rahatsız etmekten kaçınma ve incitmekten sakınma tutumunu içermektedir (Türkçe Sözlük, 2025). Toplumumuzda saygı hem dilde hem günlük yaşam pratiklerinde güçlü bir yer tutan temel bir değerdir. Saygı, aynı zamanda empatiyi ve başkalarının haklarına duyarlılığı içerir. Çocuklara erken yaşta aile büyüklerine, öğretmenlere, toplumsal kurallara ve farklı fikirlere saygı gösterme davranışının kazandırılması, toplumda huzur ve uyumun sağlanması bakımından önemlidir.

Sevgi, “insanı bir şeye veya bir kimseye karşı yakın ilgi ve bağlılık göstermeye yönelten duygudur.” (Türkçe Sözlük, 2025). Başka bir ifadeyle sevgi insanları hem ev hem iş yaşamındaki görevlerine motive eden, bir arada yaşamayı mümkün kılan ve mutluluk veren bir duygudur (Karagöz, 2009, s. 15). Sevgi, bireyin önce kendine sonra çevresine karşı olumlu bir tutum geliştirmesini sağlar; okul ortamında sevgi bağının güçlü olması, öğrencinin okula ve öğrenmeye yönelik motivasyonunu artırır. Ayrıca sevgi; bünyesinde saygı, yardımseverlik, sabır ve adalet gibi birçok değeri barındıran kapsayıcı bir üst değer niteliği taşımaktadır.

Sorumluluk, “kişinin kendi davranışlarını veya kendi yetki alanına giren herhangi bir olayın sonuçlarını üstlenmesidir.” (Türkçe Sözlük, 2025). Çelik’e (2008, s. 70) göre sorumluluk, kişinin kendi veya başkalarının davranışları için hesap verebilmesi ve bu davranışların doğuracağı sonuçlara katlanmayı kabul etmesidir. Sorumluluk bilincinin gelişimi, ailede çocuğa yaşına uygun görevler verilerek başlar ve okulda düzeye uygun ödev ve görevlerle desteklenir. Sorumluluk değeri güçlenmiş bireyler karşılaştıkları sorunlara çözüm üretebilir, görevlerini yerine getirir ve toplumsal hayatta güvenilir kişiler olarak konumlanırlar.

Vatanseverlik; siyasi histe, milli ve kültürel bağlılık, milli gurur, devlet ve de millet için fedakârlık gösterme, vatan sevgisi, kimlik ve ait olma duygusu olarak tanımlanmaktadır (Aydın, 2019, s. 63). Türkçe Sözlük'te (2025) ise “Vatanseverlik, doğulan yeri, evi, köyü ve memleketi sevmektir.” olarak geçmektedir. Atatürk ise bu değere istinaden “Vatanını en çok seven, görevini en iyi yapandır.” sözü, vatanseverliği yalnızca duygusal bir bağlılık değil aynı zamanda sorumlulukların en iyi şekilde yerine getirilmesi gerektiği yönünde eylem odaklı bir ilke olarak yorumlamıştır. Bu değerın çocukluk döneminden itibaren aile ve okul aracılığıyla kazandırılması tarihsel ve kültürel mirasa sahip çıkma bilincini güçlendirir.

Yardımseverlik ise “yardım etmeyi seven, bunu karşılık beklemezsizin alışkanlık hâline getiren kimse olma” biçiminde tanımlanır (Çağbayır, 2007, s. 5222). Vatandaş'a (2003, s. 150) göre yardımlaşma, özellikle temel ihtiyaçlarını karşılayamayan bireylere destek olma biçiminde görünür. Yardımseverlik, bireyin sosyal bir varlık olduğunun en somut göstergelerinden biridir; barış, kardeşlik ve dayanışma kültürünü güçlendirir. TTKB (2017) tarafından belirlenen kök değerler; bireysel gelişim, toplumsal uyum ve kültürel süreklilik açısından öğretim programlarının omurgasını oluşturmaktadır. Her bir kök değer aile, okul ve daha geniş toplumsal çevre aracılığıyla yaşantıya dönüştürüldüğünde yalnızca bilişsel değil duyuşsal ve sosyal boyutları da kapsayan bütüncül bir değer eğitimi mümkün hâle gelmektedir.

1.6. Yabancılar Türkçe Öğretiminde Hikâyelerin Değer Aktarımındaki Rolü

Teknolojinin gelişmesi ve küresel etkileşimin artması, bireylerin ana dillerinin yanında başka dilleri öğrenme ihtiyacını artırmıştır. İnsanlar sosyal, ekonomik, siyasal ve eğitimsel nedenlerle yabancı dil öğrenmeye yönelmektedir (Toğrul, 2024, s. 37). Türkçe, kendine özgü dil bilgisi yapısı ve zengin kelime dağarcığı ile öğrenilmesi keyifli bir dil olmasına karşın yabancılar için öğretim sürecinde çeşitli zorluklar barındırmaktadır. Bu nedenle yabancılar Türkçe öğretiminde materyallerin öğrenci seviyesine uygun seçilmesi, mecazlı ifadelerin ve deyimlerin doğru zamanda öğretilmesi, basitten zora doğru bir sürecin izlenmesi önem taşımaktadır. Türkiye'nin eğitim, ekonomi ve güvenlik açısından cazibe merkezi haline gelmesi ve bölgesel göç

hareketleri de Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenlerin sayısını artırmıştır (Kılıç, 2022, s. 37-39). Bu doğrultuda yabancılara Türkçe öğretimi hem uygulamalı hem akademik bir alan olarak öne çıkmaktadır.

Dil öğretiminde hedef yalnızca dil bilgisi öğretmek değildir. Öğrencinin topluma uyum sağlaması ve kültürel farkındalık geliştirmesi için değerler eğitimi sürecin ayrılmaz bir parçasıdır. Değerler eğitim programlarının temelini oluşturan önemli bir unsurdur (Erçelik & Yeşilyurt, 2020, s. 152; akt. Toğrul, 2024, s. 36). Dil öğrencisinin hedef toplumun değerlerini tanıması, toplumsal yaşama uyumunu kolaylaştırarak kendi kültürü ile Türk kültürünü karşılaştırıp daha geniş bir kültürel bakış açısı geliştirmesine katkı sağlar (Amanvermez, 2018, s. 146). Çok kültürlü sınıf ortamlarında farklı milletlerden, inançlardan ve etnik kökenlerden bireyler bir araya geldiğinden hoşgörü ve saygı temelli bir sınıf kültürü oluşturmak gerekmektedir. Böyle bir ortam kültürel çatışmaları önler, öğrencilerin birbirlerini daha iyi anlamalarını sağlar ve toplumsal uyumu güçlendirir (Aslan & Aybek, 2019; akt. Kılıç, 2023, s. 33). Yabancılara Türkçe öğretiminde kültür aktarımı önemli bir yer tutar. Dil öğretimi kültürden bağımsız düşünülemez; Türkçenin zenginliğini, geleneklerini, değerlerini ve yaşam tarzını aktaran hikâyeler, efsaneler, fıkralar ve destanlar dil öğretimini anlamlı hale getirir. Bu tür metinler, hem öğrencinin ilgisini çeker hem de kültürel farkındalığını güçlendirir. Drama ve diyalog gibi etkinlikler de öğrenme sürecini zenginleştirir, motivasyonu artırır ve dili yaşantısal bir deneyime dönüştürür.

Ders kitapları tek başına Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde yeterli değildir. Ana dili Türkçe olanlara yönelik okuma kitaplarının yabancı öğrenciler için uygun olmaması nedeniyle seviyelendirilmiş, sadeleştirilmiş ve kültürel öğeler içeren yardımcı okuma kitaplarının hazırlanması gereklidir. Şimşek (2011, s. 48), ana dili Türkçe olan bir öğrenci için yazılmış bir kitabın yabancı öğrencilerde zorlayıcı olabileceğini belirtir. Bu sebeple okuma materyalleri hem dil seviyesine hem de öğrencinin yaş özelliklerine uygun olmalıdır. İleri seviyelerde ise sadeleştirilmiş edebi eserler aracılığıyla Türkçenin anlatım gücü ve kelime zenginliği öğrencilere aktarılabilir (Şimşek, 2011, s. 50). Yabancı öğrencilerin farklı alfabe ve dil yapılarına sahip olması öğrenme sürecinde zorluk oluşturduğundan kısa ve anlaşılır metinlerin tercih edilmesi motivasyonu artırır ve ders ortamını daha verimli hale getirir (Güler, 2022, s. 61). Hikâye metinleri öğrencilerin seviyelerine göre basitten zora doğru seçilmeli, mecazlı

ifadeler ve soyut kavramlar aşamalı olarak verilmelidir. Amtzis'in (1993, akt. Güler, 2022, s. 62) belirttiği üzere hikâyeler dört temel dil becerisinin tamamını geliştirmede etkilidir. Dinleme becerisi seslendirilmiş hikâyeler, soru-cevap ve dikte çalışmalarıyla gelişir. Konuşma becerisi, hikâyelerin olay örgüsü sayesinde oluşturulan tartışma ortamlarıyla desteklenir. Okuma becerisi, seviyelendirilmiş ve mizahi unsurlarla zenginleştirilmiş hikâyelerle güçlenir. Yazma becerisi ise özet çıkarma, metinle ilgili sorulara yazılı yanıt verme ve dikte çalışmalarıyla gelişir. Hikâyeler yalnızca bir dil öğretim aracı değil, aynı zamanda kültür aktarımının en önemli unsurlarından biridir. Edebi eserler yazarın hayatından izler taşıdığı için kültürü doğrudan yansıtır. Hedef dili konuşulan toplumda yaşama imkânı bulunmayan öğrenciler için hikâyeler, Türk kültürünü tanımanın en etkili yollarından biridir. Bu metinler aracılığıyla öğrenciler hem dilsel hem kültürel beceriler kazanır, kendi kültürleri ile Türk kültürünü karşılaştırarak kültürlerarası bir bakış açısı geliştirir.

Hikâye kullanımının öğrenme sürecine sağladığı katkılar oldukça geniştir. Öğrenciler eski ve yeni dil yapıları arasında karşılaştırma yapabilir, empati becerileri gelişir, dersler daha eğlenceli hale gelir, telaffuz becerileri desteklenir ve dört temel dil becerisi pekişir (Güler, 2022, s. 63). Bu yönüyle hikâyeler, yabancılara Türkçe öğretiminde hem dilsel hem kültürel hem de duyuşsal gelişimi destekleyen güçlü materyallerdir. Yabancılara Türkçe öğretiminde yalnızca dil bilgisi kurallarının öğretilmesi değil aynı zamanda değerlerin, kültürel öğelerin ve sosyal normların aktarılması önem taşımaktadır. Hikâyeler, öğrencilerin seviyelerine uygun seçildiğinde hem kültürel köprü görevi görür hem de dört temel dil becerisini geliştiren etkili bir öğretim materyali sunar. Dolayısıyla yabancılara Türkçe öğretiminde hikâye temelli yaklaşım öğrenmeyi kalıcı, anlamlı ve motive edici hâle getirmektedir.

1.7. İlgili Literatür

Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanında yapılan araştırmalar özellikle son yıllarda değer aktarımı, kültürel öğeler ve öğretim materyallerinin içerik analizi gibi konular üzerinde yoğunlaşmaktadır. Bu alanda gerçekleştirilen çalışmaların büyük çoğunluğu, ders kitapları ve hikâye setlerindeki kültürel unsurların sıklığını ve dağılımını incelemeye yöneliktir (Esen, 2022; Kılıç, 2023; Uz, 2023; Uzun, 2022). Mevcut araştırmalar genel olarak Türkçe öğretiminde kullanılan materyallerin zengin

bir kültürel içeriğe sahip olduğunu ortaya koymakta ancak bu içeriklerin düzeyler arasında dengeli biçimde dağılmadığını göstermektedir. Örneğin Gazi TÖMER tarafından hazırlanan ders kitaplarında kültürel öğelerin bazı seviyelerde sınırlı yer aldığı (Uzun, 2022), Yeni İstanbul serisinin de kültürel çeşitlilik açısından zengin olmakla birlikte düzeyler arası tutarlılık göstermediği belirtilmiştir (Esen, 2022). Benzer biçimde Kılıç (2023), Yedi İklim, Yeni İstanbul ve Gazi TÖMER kitap setlerinde yer alan kök değerlerin eşit biçimde dağılmadığını, bazı değerlerin (adalet, sabır, sevgi gibi) sınırlı biçimde temsil edildiğini ortaya koymuştur.

Hikâye dizileri ve görsel materyaller üzerine yapılan incelemelerde de benzer sonuçlara ulaşılmıştır. Örneğin güncel bir araştırmada, PİKTES ve YEE hikâye setlerinde kültürel öğelerin yer aldığı ancak bazı kategorilerin eksik temsil edildiği vurgulanmıştır. (Uz, 2023). Ayrıca Çiçek (2024), “Alpman” adlı çizgi filmde deyim, atasözü, jest ve mimik gibi kültürel unsurların öğretim sürecine katkı sağladığını göstermiş fakat bu tür materyallerin sistematik biçimde kullanılmadığını ifade etmiştir. Güncel başka bir araştırmada ise PİKTES hikâye setinde temel sözcüklerin planlı bir şekilde öğretildiğini ancak deyim, ikileme ve atasözlerine sınırlı biçimde yer verildiği tespit edilmiştir (Aydın, 2023). Buna karşılık Gök (2017) ve Şimşek (2011) gibi ilk çalışmalarda, Türkçe öğretiminde metin seçiminin önemi ele alınmasına rağmen değerler eğitimi veya kültürel aktarımın pedagojik derinliği üzerinde ayrıntılı durulmamıştır. Gedik (2009) ise öğretim yöntemlerinin öğrenci başarısına etkisini incelemiş fakat kültürel ve duyuşsal boyutlara yer vermemiştir.

Mevcut araştırmalar incelendiğinde (Aksoy, 2015; Erçelik & Yeşilyurt, 2020; Kaçmaz & Demirtaş, 2021; Öztürk, 2015; Erçelik, 2019; Toğrul, 2024) alan yazında iki temel boşluğun dikkat çektiği görülmektedir. İlk olarak değer aktarımına ilişkin yürütülen araştırmaların çoğunda pedagojik derinliğin yetersizliği önemli bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. Mevcut çalışmaların büyük bir bölümü, öğretim materyallerinde veya programlarda kök değerlerin bulunup bulunmadığını tespit etmekle yetinmiştir. Bu değerlerin öğrenciler tarafından nasıl algılandığı, öğrenme sürecine nasıl yansıdığı, öğrencilere kazandırılması hedeflenen bilişsel, kültürel ve duyuşsal çıktılarla nasıl ilişkilendiği gibi daha derinlemesine analizlere yeterince yer vermemiştir. İkinci olarak seviyeler arası ve türler arası karşılaştırmaların sınırlı olması dikkat çekmektedir. Mevcut araştırmalar genel olarak belirli bir düzeye, materyale veya

bağlama odaklanmakta; A1 düzeyinden C1 düzeyine kadar uzanan farklı yeterlik düzeylerinde kültürel öğelerin dağılımının, yoğunluğunun ve işlevselliğinin nasıl değiştiğini ortaya koyan kapsamlı karşılaştırmalı çalışmalara yeterince yer verilmemektedir. Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanında yapılan çalışmalar, öğretim materyallerinin kültürel unsurlar ve değer aktarımı açısından önemli bir potansiyele sahip olduğunu göstermektedir. Bu durum, değer aktarımının öğretimsel boyutunun yüzeysel kalmasına ve araştırma bulgularının sınırlı bir çerçevede değerlendirilmesine yol açmaktadır.

İKİNCİ BÖLÜM

YÖNTEM

2.1. Araştırma Modeli

Bu araştırma, nitel araştırmanın temeline dayandırılmıştır. Nitel araştırmalar; olguları doğal bağlamı içerisinde anlamaya, yorumlamaya ve mevcut durumu bütüncül bir bakış açısıyla açıklamaya yönelik derinlemesine inceleme süreçlerini içerir. Creswell'e (2017) göre nitel araştırma, araştırmacının verileri anlamlandırmada aktif bir yorumlayıcı rol üstlendiği esnek ve keşfedici bir yapıya sahiptir. Bu yaklaşım özellikle değerlerin, tutumların ve kültürel unsurların analizinde güçlü bir yöntemsel çerçeve sunar.

Bu araştırmada hikâye metinleri, Türkiye'de öğretim programlarında yer alan kök değerler çerçevesinde analiz edilerek her bir değerle ilişkili anlatımlar, karakter davranışları ve olay örgüleri belirlenerek önceden tanımlanmış temalara göre sınıflandırılmıştır. Bu süreç betimsel analizin temel adımları olan verilerin okunması, temalar doğrultusunda organize edilmesi ve elde edilen bulguların anlamlı bir bütünlük içinde sunulması ilkeleriyle uyumludur (Patton, 2014).

2.2. Çalışma Materyali

Tablo 2. 1: Çalışmada Kullanılan Hikâye Setleri

Hikâye Adı	Hikâye Sayısı	Yazar/ Yazarlar	Yayın Tarihi	Yayınevi
Aslı Hikâye Serisi	10	Nuray Çevik ve Aslı Akıncılar	2021	MEB Yayınları
Yabancı Öğrenciler İçin Türkçe Hikâyeler	20	Mahir Kalfa	2021	MEB Yayınları

Aslı Hikâye Serisi ve Yabancı Öğrenciler İçin Türkçe Hikâyeler setleri, yabancı öğrencilere Türkçe öğretimi amacıyla hazırlanmış iki ayrı hikâye grubudur. Aslı Hikâye Serisi on kitaptan oluşan bağımsız bir set olup hikâyeler sırasıyla Aslı'nın Yeni Arkadaşları, Aslı Uçurtma Şenliğine Gidiyor, Aslı'nın Hayvan Dostları, Aslı'nın Mevsimler Hayali, Aslı'nın Uzay Yolculuğu, Aslı'nın Sürprizi, Aslı Tiyatroya Gidiyor, Aslı Kütüphanede, Aslı Trafik Kurallarını Öğreniyor ve Aslı Yıl Sonu Gösterisinde şeklindedir. Bu set PIKTES Projesi kapsamında yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlere temel dil becerilerini kazandırmak amacıyla hazırlanmış olup belirli bir dil seviyesine göre gruplandırılmamıştır.

Yabancı Öğrenciler İçin Türkçe Hikâyeler seti ise dört dil seviyesinde (A1, A2, B1, B2) hazırlanmış toplam yirmi kitaptan oluşmaktadır. A1 seviyesinde; Saklambaç, Kayıp Bavul, Bisiklet, Her Zamanki Kafede ve Acil kitapları bulunmaktadır. A2 seviyesinde; Gizemli Harita, Peribacaları, Denizden Gelen Mektup, Çikolatalı Gofret ve Komşumuz Ahmet Amca yer almaktadır. B1 seviyesindeki hikâyeler; Altın Bilezik, Cevapsız Arama, Baraka, Hırsız Kim? ve Köstekli Saat şeklindedir. B2 seviyesinde ise Kumların Altındaki Sır, Yıl Sonu Pikniği, Ağrı Dağı'na Tırmanış, Kral Mezarları ve Ateş Böcekleriyle Dans adlı kitaplar bulunmaktadır.

Araştırmanın veri kaynağını oluşturan bu iki setten Aslı Hikâye Serisi, Aslı karakteri üzerine kurgulanmış on tematik hikâyeden oluşurken Yabancı Öğrenciler İçin Türkçe Hikâyeler serisi öğrencilerin dil seviyelerine uygun olarak kademeli bir yapı sunmaktadır. Böylece her hikâyenin hangi sette yer aldığı açık bir biçimde görülmektedir. Aslı temalı hikâyelerin tamamı Aslı Hikâye Serisi içinde yer alırken dil seviyelerine göre ayrılmış diğer tüm hikâyeler Yabancı Öğrenciler İçin Türkçe Hikâyeler seti içinde bulunmaktadır.

2.3. Verilerin Analizi

Bu araştırmanın verileri, Aslı Hikâye Serisi ile Yabancı Öğrenciler İçin Türkçe Hikâyeler setlerinde hareketle betimsel analizle incelenmiştir. Betimsel analiz, nitel verilerin sistematik biçimde çözümlenmesini sağlayan ve araştırma soruları doğrultusunda önceden belirlenen temalara göre verilerin sınıflandırılmasını içeren bir yöntemdir. Yıldırım ve Şimşek'e (2018) göre betimsel analiz; verilerin doğal hâline mümkün olduğunca bağlı kalarak düzenlenmesi, doğrudan aktarımların kullanılması ve

bulguların araştırmacının yorumuyla birlikte yapılandırılmış temalar altında sunulmasını amaçlar. Bu yönüyle yöntem, verilerin “nasıl” ortaya çıktığını açıklamaya çalışırken aynı zamanda çalışmanın kavramsal çerçevesiyle doğrudan uyum içinde bir çözümleme zemini sunar (Creswell, 2014).

Bu araştırmada kullanılan Aslı Hikâye Serisi ile Yabancı Öğrenciler İçin Türkçe Hikâyeler seti, Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı'nın (2017) öğretim programlarında belirlediği kök değerler (adalet, dostluk, dürüstlük, öz denetim, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik, yardımseverlik) doğrultusunda incelenmiştir. Betimsel analiz sürecinde her bir hikâye metni ayrıntılı olarak okunmuş, kök değerlere ilişkin doğrudan ve dolaylı içerikler belirlenmiş ve veriler önceden tanımlanmış temalara göre sınıflandırılmıştır. Yin'in (2011) belirttiği gibi bu yaklaşım verilerin mantıksal bir çerçeveye göre düzenlenmesi ve araştırma bulgularının sistematik biçimde sunulması açısından işlevseldir.

Analiz sürecinde öncelikle hikâyelerdeki olay örgüsü, karakter davranışları ve iletilen ana mesajlar kök değer kategorileriyle eşleştirilmiş; ardından her bir değerle ilişkili kodlar düzenlenerek tablollaştırılmıştır. Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı'nın (2017, s.24) tanımladığı değer kümeleri, sınıflandırmada hem rehber hem de analitik çerçeve olarak kullanılmıştır. Betimsel analizde temel amaç verileri dönüştürmekten ziyade onların içerdiği anlamı açık, anlaşılır ve karşılaştırılabilir biçimde ortaya koymak olduğundan (Patton, 2014), bu çalışmada da hikâyelerdeki değer yansımaları araştırmacı yorumuna dayalı ancak metne bağlı bir biçimde sunulmuştur. Bu çalışmada betimsel analiz yöntemi; hikâye kitaplarında kök değerlerin görünürlük düzeyini belirlemek, değerlerin hangi anlatı unsurlarıyla aktarıldığını ortaya çıkarmak ve değer eğitimi açısından güçlü yönleri tanımlamak amacıyla sistematik olarak uygulanmıştır.

2.4. Geçerlik ve Güvenirlik

Nitel araştırmalarda geçerlik, elde edilen bulguların doğruluğunun sistematik biçimde teyit edilmesiyle sağlanmaktadır (Creswell, 2017, s. 275). Bu doğrultuda çalışmada kullanılan Aslı Hikâye Serisi ve Yabancı Öğrenciler İçin Türkçe Hikâyeler setindeki metinler, betimsel analizinin gerektirdiği şekilde farklı zamanlarda ve çoklu okumalarla analiz edilmiştir. Verilerin birden fazla kez dikkatle incelenmesinin güvenilirliği artırdığı alan yazında belirtilmektedir (Bowen, 2009; Merriam & Tisdell,

2016). Dolayısıyla her bir hikâye birkaç kez okunmuş ve kök değerler tekrarlı okumalar sonucunda tutarlı biçimde belirlenmiştir. Güvenirliğin sağlanmasında araştırmacının öznel yargılardan uzak durması önemli bir unsur olarak görülmekte ve bu ilke tüm analiz sürecinde korunmuştur (Miles & Huberman, 1994, s. 278). Bulguların inandırıcılığını artırmak amacıyla, metinlerden doğrudan alıntılara yer verilmiş ve bu stratejinin veri gerçekliğini güçlendirdiği dikkate alınmıştır (Patton, 2014, s. 454). Ayrıca araştırmanın bütün aşamaları, dış uzman değerlendirmesi ile gözden geçirilerek nitel araştırmalarda önerilen denetim süreçlerine uygun biçimde gerçekleştirilmiştir (Lincoln & Guba, 1985). Bu kapsayıcı yaklaşım sonucunda çalışmanın geçerlik ve güvenilirliği çoklu okuma, doğrudan alıntılar ve uzman değerlendirmesiyle sistematik biçimde desteklenmiştir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR VE YORUM

3.1. Aslı Hikâye Serisi ile İlgili Bulgular

Tablo 3. 1: Aslı Hikâye Serisi’nde Geçen Kök Değerlerin Sıklıkları ve Dağılımları

Değerler	yYA	AUŞG	AHD	AMH	AUY	AS	ATG	AK	ATKÖ	AYSG
Adalet	-	1	3	2	-	1	1	2	2	2
Dostluk	5	3	1	-	-	3	3	2	1	-
Dürüstlük	4	2	7	1	9	7	3	4	2	6
Öz denetim	4	-	1	1	6	2	3	2	5	1
Sabır	-	5	4	2	-	1	1	3	1	-
Saygı	1	4	3	4	1	3	-	3	1	2
Sevgi	7	1	4	7	2	2	-	1	-	1
Sorumluluk	7	8	1	6	2	3	5	2	6	5
Vatanseverlik	1	1	-	-	-	1	1	2	6	-
Yardımseverlik	1	3	10	4	3	6	6	5	1	8

Tablo 3.1. incelendiğinde Aslı Hikâye Serisi’nde en çok işlenen kök değerlerin yardımseverlik, dürüstlük ve sorumluluk olduğu anlaşılmaktadır. Bu üç değer, hemen her hikâyede sıklıkla yer almakta ve serinin temel değer çerçevesini oluşturmaktadır. Yardımseverlik özellikle “*Aslı’nın Hayvan Dostları*” ve “*Aslı’nın Yıl Sonu Gösterisi*” hikâyelerinde öne çıkarken dürüstlük “*Aslı’nın Uzay Yolculuğu*” ve “*Aslı’nın Sürprizi*” hikâyelerinde belirginleşmiştir. Sorumluluk ise “*Aslı Uçurtma Şenliğine Gidiyor*” ve “*Aslı Trafik Kurallarını Öğreniyor*” hikâyelerinde yoğun şekilde işlenmiştir. Sevgi, saygı ve öz denetim orta düzeyde temsil edilen değerler olup aile ilişkileri, hayvan sevgisi, nezaket ifadeleri ve günlük yaşam rutinleri içerisinde yer almaktadır. Dostluk

ve sabır daha sınırlı görülmekle birlikte özellikle arkadaşlık kurma, birlikte etkinlik yapma ve bekleme süreçlerinde ortaya çıkmıştır. Seride en az işlenen değerler adalet ve vatanseverliktir. Adalet daha çok paylaşma ve hakkaniyet davranışlarıyla dolaylı olarak sunulurken vatanseverlik özellikle “*Aslı Trafik Kurallarını Öğreniyor*” adlı hikâyede toplumsal kurallara uyma bağlamında yoğunlaşmaktadır. Genel olarak hikâye serisi, çocuklara en çok yardımsever, dürüst ve sorumluluk sahibi birey olma mesajı vermektedir.

3.1.1. Aslı Hikâye Serisi’nde Geçen Adalet Kök Değeri

Aslı Hikâye Serisi’ndeki adalet kök değerinin özellikle eşitlik, hakça paylaşım, kurallara uyma, sıra ve düzen gibi alt temaların çokça geçtiği anlaşılmaktadır. Özellikle bazı hikâyelerde adalet, herkesin hakkını alma ve eşit uygulamaların sağlanması bağlamında ortaya çıkmaktadır. Örneğin “*Aslı Uçurtma Şenliğine Gidiyor*” adlı hikâyede geçen “*Yarın uçurtma şenliği var ve biz hep birlikte o şenliğe gideceğiz*” (AUSG, s. 4) ifadesi, herkes için eşit erişim anlayışını doğrudan temsil etmektedir. “*Aslı’nın Hayvan Dostları*” adlı hikâyede Mete’nin kedilere yönelik “*Siz doyduunuz. Şimdi sıra bizde.*” (AHD, s. 7) ifadesi, adaletin temel bileşenlerinden olan sıranın gözetilmesi ve adil paylaşım yaklaşımını doğrudan yansıtmaktadır. Aynı hikâyede “*Yiyecekleri hem kedilere hem de köpeklerle verelim.*” (AHD, s. 10) ifadesi, kaynakların adil ve eşit şekilde dağıtılması gerektiğini çocuk düzeyinde somut bir örnekle sunulmuştur. “*Akşama doğru yuvalardan iki tanesini bahçeye koydular. Kediler ve köpekler yuvaların içine girdi.*”(AHD, s. 13). Bu değerle yuvaların kedilere ve köpeklerle sunulmasıyla pekiştirilmiştir. Bazı hikâyelerde adalet, kurallara uyma ve düzeni sağlama çerçevesinde işlenmiştir. Örneğin “*Aslı Trafik Kurallarını Öğreniyor*” adlı hikâyede “*Şurada park yeri var. Arabalarınızı oraya park edin...*” (ATKÖ, s. 9) ifadesi, toplumsal yaşamda adaletin sağlanması için toplumsal kurallara uyulmasının gerekliliğini ortaya koymaktadır. Aynı şekilde “*Polisler bu etkinliği diğer sınıflara da yaptılar.*” (ATKÖ, s. 13) ifadesi, uygulamaların bütün öğrencilere eşit biçimde sunulması bakımından fırsat eşitliği ilkesini desteklemektedir. Bazı hikâyelerde de adalet değeri her bireyin eşit haklara sahip olduğu fikriyle ilişkilendirilmiştir. “*Aslı Kütüphanede*” adlı hikâyede “*Tabelada halk kütüphanesi yazıyor. Çünkü buraya herkes gelebilir.*” (AK, s. 12) ifadesi, herkes için eşit erişim ve şartlar anlayışını doğrudan temsil etmektedir. Yine aynı kitapta öğrencilerin kendi seçtiği bilim insanı üzerinde

çalışma yapmalarını içeren “*Sen bir bilim insanı seç. Ben de bir bilim insanı seçeyim.*” (AK, s. 6) ifadesi, çocukların kendi seçim hakkına sahip olduklarını göstermekte ve adalet temasının hak tanıma boyutunu yansıtmaktadır. Adalet değeri, bazı hikâyelerde düzen, görev dağılımı ve emek hakkı mesajını vermiştir. Örneğin “*Aslı’nın Sürprizi*” adlı hikâyede “*Her öğrenciye bir karton verdi.*” (AS, s. 4) ifadesi, sınıf içi etkinliklerde kaynakların ve şartların öğrenciler arasında eşit olarak paylaştırıldığını göstermektedir. Buna ek olarak “*Aslı Tiyatroya Gidiyor*” adlı hikâyede “*Haydi sıra olun...*” (ATG, s. 6) ifadesi, adaletin düzen ve sıra kavramıyla ilişkisini göstermektedir. Benzer şekilde “*Aslı Yıl Sonu Gösterisi*” adlı hikâyede “*Birinci sınıfların gösterisi vardı... Bugün üçüncü sınıfların gösterisi olacak.*” (AYSG, s. 3) ve “*Aslı da arkadaşları gibi çok çalıştı.*” (AYSG, s. 3) ifadeleri, hem her sınıfa eşit fırsat verilmesi hem de bireylerin emekleri oranında karşılık bulması bakımından adalet temasını desteklemektedir. Aslı Hikâye Serisi’nde adalet değerinin öğretmen-öğrenci ilişkilerinde de yer aldığı görülmektedir. “*Aslı’nın Mevsimler Hayali*” adlı hikâyede “*Çocuklar, hepiniz mevsimleri çok güzel öğrendiniz.*” (AMH, s. 6) ifadesi, öğretmenin bütün öğrencilere eşit ve kapsayıcı bir dönüt sunması açısından adalet temasıyla uyumlu olduğu dikkat çekmektedir. Aynı hikâyede “*Babam haklıymış.*” (AMH, s. 12) ifadesi ise doğruluğu teslim etmenin ve hakkı sahibine vermenin ne kadar önemli olduğu vurgulanmıştır.

3.1.2. Aslı Hikâye Serisi’nde Geçen Dostluk Kök Değeri

Dostluk kök değeri, hikâyelerde arkadaşlığı/dostluğu paylaşma, birlikte zaman geçirme, duygusal destek sağlama, iş birliği yapma, dayanışma, arkadaş arayışı ve aidiyet gibi çok yönlü alt temalarla ele alınmıştır. Birçok sahnede dostluk, sınıf içinde, aile ortamında ve sosyal yaşamda çocuklara örnek olabilecek biçimde davranışlarla somutlaştırılmıştır. Öncelikle dostluk, hikâyelerde birlikte zaman geçirme ve paylaşım üzerinden ele alınmıştır. “*Aslı’nın Yeni Arkadaşları*” adlı hikâyede “*Sonra sofraya oturdular. Tüm aile sofrada sohbet etmeye başladı.*” (ANYA, s. 4) ifadesi, aile içi dostane iletişimi; “*Arkadaşlarımla sohbet ettim.*” (ANYA, s. 10), “*Birlikte oyunlar oynadık uçurtma uçurduk.*” (ANYA, s. 11) ve “*Çocuklar, sınıfımıza yeni arkadaşlarımız geldi. Haydi onları tanıyalım.*” (AHD, s. 6) ifadeleri ise çocukların arkadaşlarıyla kurduğu yakın ilişkiyi ve ortak etkinliklerin ve yaşantıların dostluğu pekiştiren temel unsur olduğunu göstermektedir. Dostluğun günlük yaşam içindeki doğal akışı, “*Yarın okula birlikte gidelim mi? ... Bunu çok isterim.*” (ANYA, s. 15) ifadeleriyle

desteklenmektedir. Bazı hikâyelerde dostluk, oyun yoluyla sosyal etkileşim açısından öne çıkmaktadır. “Aslı Uçurtma Şenliğine Gidiyor” adlı hikâyede “Çocuklar saklambaç oynadılar ve ip atladılar.” (AUŞ, s. 6) ifadesi, oyunun dostluğun oluşmasında temel rol oynadığını; “Özge ve Roya... bu ipi uçurtmaya bağladılar.” (AUŞ, s. 9) ifadesi ise iş birliğinin dostluk temasını nasıl desteklediğini göstermektedir. Aynı hikâyede şenliğe ailelerle birlikte katılımın belirtilmesi (AUŞ, s. 16), dostluğun yalnızca çocuklar arasında değil, ailelerin de dâhil olduğu daha geniş bir sosyal bağlamda yaşandığını ortaya koymaktadır. Dostluk değeri bazı hikâyelerde hayvanlarla kurulan bağlar üzerinden de genişletilmiştir. “Aslı’nın Hayvan Dostları” adlı hikâyede “Merhaba Roya. Kedilerle oyun oynuyoruz. Bunlar Pati’nin arkadaşları: Tüylü, Minik ve Kartopu. Sen de bizimle oynamak ister misin?” (AHT, s. 9) ifadesi, dostluğun yalnızca insanlar arasında değil, çocuk-hayvan ilişkilerinde de geliştirilebileceğini yansıtmaktadır. Dostluk teması bazı hikâyelerde duygusal bağ ve özlem üzerinden de işlenmiştir. “Aslı’nın Sürprizi” adlı hikâyede “Benim için değerli olan bir arkadaşım var... uzun zamandır onu görmüyorum.” (AS, s. 1) ifadesi, ayrılık ve özlem duygularının dostluğun kıymetini artırdığını gösterirken Aslı’nın bu duruma empati ile yaklaşması “Aslı... bu duruma üzüldü.” (AS, s. 2) ifadesiyle desteklenmiştir. Kutlamada Sidra’nın mutluluğu “Herkes teşekkür etti.” (AS, s. 9) ifadesinde olduğu gibi dostluğun karşılıklılık ve şükran yönünü vurgulamaktadır. Bazı sahnelerde dostluk, kayıp bir arkadaş için kaygı duyma ve dayanışma ile öne çıkmıştır. “Aslı Tiyatroya Gidiyor” adlı hikâyede “Seni çok merak ettik. Kayboldun diye düşündük.” (ATG, s. 10) ifadesi, arkadaşlık bağının güven ve sorumlulukla ilişkili olduğunu; “Öğretmenimiz yoklama yaptı... Hepimiz Roya’yı aradık.” (ATG, s. 16) ifadesi ise dostluğun dayanışma yönünü göstermektedir. “Otobüste Öğretmenleri ile birlikte ‘Gemi’ şarkısını söylediler.” (ATG, s. 14) Toplu etkinliklerde şarkı söyleme gibi paylaşımlar, dostluğu güçlendiren ortak deneyimlerin ifade etmektedir. Dostluk değeri bazı hikâyelerde hayvanlarla kurulan bağlar üzerinden de genişletilmiştir. “Aslı Kütüphanede” adlı hikâyede Aslı ve Roya’nın kedilerle birlikte oyun oynaması “Uzun süre birlikte oynadılar ve eğlendiler.” (AK, s. 1), dostluğun yalnızca insanlar arasında değil, çocuk-hayvan ilişkilerinde de geliştirilebileceğini yansıtmaktadır. Aynı hikâyede “Önce Fatih’in evine geldiler... Sonra hep birlikte kütüphaneye doğru yola çıktılar.” (AK, s. 11) ifadesi, dostluğun birlikte öğrenme ve üretme süreçlerinde de etkili olduğunu ortaya koymaktadır. “Aslı Trafik Kurallarını

Öğreniyor” adlı hikâyede “Öğretmen ve öğrenciler birlikte trafik kurallarıyla ilgili bir şarkıyı dinlediler.” (ATKÖ, s. 14) ifadesi, dostluğun kimi zaman açıkça ifade edilmese de birlikte vakit geçirip deneyim paylaşımı yoluyla geliştiğini göstermektedir. Bu ifade, dostluğun gündelik hayattaki rutinler ve ortak öğrenme süreçleri içinde doğal olarak biçimlendiğini vurgulamaktadır.

3.1.3. Aslı Hikâye Serisi’nde Geçen Dürüstlük Kök Değeri

Hikâyelerde dürüstlük kök değeri, çocukların duygularını, düşüncelerini, bilgi ve gözlemlerini olduğu gibi ifade etmesi, başkalarının emek ve özelliklerini açıkça takdir etmesi ve olayları gerçekçi biçimde aktarması üzerinden örneklendirilmektedir. “*Aslı’nın Yeni Arkadaşları*” adlı hikâyede Aslı’nın okuluna ilişkin duygularını saklamadan “*Okulumu, öğretmenlerimi ve arkadaşlarımı çok merak ediyorum. Çok heyecanlıyım.*” (ANYA, s. 4) ifadeleriyle dile getirilmesi, tanışma sahnesinde “*Biz de tanıştığımıza memnun olduk.*” (ANYA, s. 7) diyerek içten bir karşılık vermesi, duygusal dürüstlüğün öne çıkan örnekleridir. Yine aynı kitapta “*Ben sıcak-soğuk oyununu çok merak ettim. Bu oyunu nasıl oynuyoruz?*” (ANYA, s. 8) sorusu, merakını açıkça dile getiren, saklamayan bir çocuk profiline işaret etmektedir. “*Roya tebrik ederim. Türkçeyi çok güzel konuşuyorsun.*” (ANYA, s. 10) ifadesi gerçeğe dayalı bir değerlendirme olması ve içtenlik içerdiğinden dürüstlük değerini yansıtmaktadır. Dürüstlük değeri, çoğu hikâyede gerçekçi ve açık geri bildirimler yoluyla da görünür hâle gelmektedir. Örneğin “*Aslı Uçurtma Şenliğine Gidiyor*” adlı hikâyede “*Çocuklar acıktınız mı? Evet, ben çok acıktım öğretmenim.*” (AUŞ, s. 10) ifadesi, öğrencinin o anki ihtiyacını dürüstçe dile getirdiğini gösterirken “*Sevgili aileler! Şenlik için çok güzel yemekler yaptınız. Ellerinize sağlık.*” (AUŞ, s. 12) ifadeleri, emek ve çabayı dürüst bir takdirle ifade etmektedir. Benzer biçimde “*Aslı’nın Hayvan Dostları*” adlı hikâyede kedilere verilen mamayla ilgili “*Onların karnı çok açtı. Ben onlara mama verdim.*” (AHD, s. 5) ifadesi, yapılan eylemin dürüstçe rapor edilmesidir. Kedilere isim verme sürecinde “*Bence sarı kedinin ismi ‘Tüylü’ olsun. Çünkü onun tüyleri uzun.*” (AHD, s. 6), “*Onun tüyleri kartopu gibi bembeyaz. İsmi ‘Kartopu’ olsun.*” (AHD, s. 5) ve “*Bu kedi çok küçük. O, bir yavru kedi. İsmi ‘Minik’ olsun.*” (AHD, s. 6) biçimindeki açıklamalar, gözleme dayalı, gerekçeli ve açık ifadeler üzerinden dürüstlüğü desteklemektedir. Bazı hikâyelerde dürüstlük, teşekkür ve takdir ifadeleriyle birleşerek olumlu davranışların şeffaf biçimde övülmesiyle örneklendirilmiştir. “*Aslı’nın Hayvan*

Dostları” adlı hikâyede “*Roya, Aslı! Bu düşünceniz için sizi tebrik ederim.*” (AHD, s. 10) ve “*Çocukları tebrik ettiler.*” (AHD, s. 11) alıntıları, çocukların iyi düşüncelerinin dürüstçe ödüllendirilmesini yansıtır. “*Ben bu tahtalardan, kedilere ve köpeklerle yuva yapmak istiyorum.*” (AHD, s. 12) ifadesinde ise çocukların gerçek niyetini dürüstçe ifade etmesi dürüstlüğü yansıtmaktadır. “*Aslı’nın Mevsimler Hayali*” adlı hikâyede “*Aslı resmini annesine ve abisine gösterdi. Onlar resmi çok beğendiler.*” (AMH, s. 15) ifadeleri, geribildirimden içten ve dürüst biçimde verildiğini gösterir. “*Aslı’nın Uzay Yolculuğu*” adlı hikâyede ise dürüstlük hem günlük hayatın gerçekçi anlatımı hem de bilimsel doğruluk üzerinden işlenmektedir. “*Yolculuk iyi geçti ama biraz üşüdük.*” (AUY, s. 3), “*Mevsim kış. Hava çok soğuk. Haklısınız hava çok soğuk.*” (AUY, s. 3) ve “*Ama ev sıcak değil mi? Evet, ev sıcak.*” (AUY, s. 3) cümleleri, durumu olduğu gibi aktaran ifadeler içerirken “*Neptün, Güneş’e en uzak gezegen ve burası da çok soğuk.*” (AUY, s. 11) ifadesi, bilgiye dayalı gerçeklik aktarımıyla bilimsel dürüstlüğü örnekendirir. Hediyelerin karışması sahnesindeki “*Hediyeler karışmış.*” (AUY, s. 5) ifadesi de durumu saklamadan olduğu gibi ifade eden bir dürüstlük örneğidir. Aynı kitapta “*Biliyor musunuz, ben astronot olmak ve uzayda araştırma yapmak istiyorum.*” (AUY, s. 15) ifadeleri, çocuğun gelecek hayalini açıkça ifade etmesi yönüyle dürüstlüğü güçlendirmektedir. Yine aynı kitapta geçen “*Teşekkür ederim nine. Bu kitaplar çok güzel.*” (AUY, s. 4) ve “*Şimdi seninle bunları tekrar okumak çok güzel.*” (AUY, s. 10) ifadeleri içtenlik, gerçeklik ve doğruluk ilkelerini taşıdığından dürüstlük değerini yansıtmaktadır. “*Aslı’nın Sürprizi*” ve “*Aslı Tiyatroya Gidiyor*” adlı hikâyelerde dürüstlük, fikir beyanı ve olumlu davranışların takdiri üzerinden sürmektedir. “*Çok iyi fikir babacığım.*” (AS, s. 3), “*Çok güzel bir fikir öğretmenim.*” (AS, s. 5) ve “*Yeni arkadaşlarla tanışmak beni çok mutlu etti.*” (AS, s. 13) cümleleri, duyguların ve değerlendirmelerin açıkça dile getirilmesini gösterirken; “*Evet, bu doğru. Bu ay tiyatroya gideceğiz çocuklar.*” (ATG, s. 3) ifadesi, öğretmenin bilgilerinin doğruluğunu açıkça onaylamasını içermektedir. Yine “*Bu davranış çok güzeldi.*” (ATG, s. 6) ifadesi, önceki bir yardım davranışının dürüst bir takdirini içermektedir. “*Aslı Kütüphanede*” ve “*Aslı Trafik Kurallarını Öğreniyor*” adlı hikâyede dürüstlük, istek ve beğeni ifadelerinde açıklık üzerinden sürmektedir: “*Ben de gelmeyi çok isterim.*” (AK, s. 2), “*Bu fikri beğendim. Bence de heyecanlı olur.*” (AK, s. 6) ve “*Size çok teşekkür ederiz. Trafik Haftası’nda çok önemli kurallar öğrendik.*” (ATKÖ, s. 13) cümleleri buna

örnektir. Son kitap olan “*Aslı Yıl Sonu Gösterisinde*” adlı hikâyede yer alan “*Evet, çok heyecanlıyım. Çünkü ilk defa bir program sunacağım.*” (AYG, s. 3) ifadesi, heyecan duygusunun şeffaf biçimde ifade edildiğini gösterir; “*Aslı’ya da çok teşekkür ederim. O, harika bir sunucuydu.*” (AYG, s. 13) ise performansın dürüstçe değerlendirilmesini yansıtmaktadır. Bulgular, dürüstlük değerinin hikâyelerde duyguları gizlememek, gerçeği olduğu gibi söylemek, başkalarının çabasını samimi biçimde takdir etmek ve bilgi aktarımında doğruluğa önem vermek üzerinden çok boyutlu biçimde işlendiğini göstermektedir.

3.1.4. Aslı Hikâye Serisi’nde Geçen Öz Denetim Kök Değeri

Hikâyelerde öz denetim kök değeri, özellikle günlük rutinlerini düzenleyen, kendini kontrol eden, öğrenme ve ilgi alanları için sistemli çaba gösteren çocuk karakterler üzerinden betimlenmektedir. “*Aslı’nın Yeni Arkadaşları*” hikâyesinde “*Bol bol kitap okudum. Birçok oyun öğrendim.*” (ANYA, s. 7) ve “*Ben de çok kitap okudum.*” (ANYA, s. 10) ifadeleri, çocuğun kendi öğrenme sorumluluğunu üstlenerek zamanını kitap okumaya ayırdığını göstermektedir. Aynı şekilde “*Pazartesi, çarşamba ve cuma günleri spor yaptık. Ben hem masa tenisi hem basketbol oynadım.*” (ANYA, s. 8) ifadesi, düzenli spor yapma disiplini vurgularken “*Bu nedenle Türkçeyi çok iyi öğrendim.*” (ANYA, s. 10) ifadesi, öz denetimli ve süreklilik içeren bir öğrenme sürecinin sonucuna işaret etmektedir. Öz denetim değeri, düşünme ve planlama süreçlerinde kendini yönetme üzerinden de görünür hâle gelmektedir. “*Aslı’nın Hayvan Dostları*” hikâyesinde “*Bu ses nereden geliyor? Rüya mı görüyorum? Hayır, rüya görmüyorum. Bu ses gerçek.*” (AHD, s. 1) ifadeleri, çocuğun kendi algısını sorgulayarak gerçeklik kontrolü yapmasını göstermektedir. “*Aslı’nın Mevsimler Hayali*” adlı hikâyede “*Kalem ve cetvelle kartonu dört eşit parçaya ayırdı. Aslı resmini düşündü ve hayal etmeye başladı.*” (AMH, s. 11) ifadesi, bir görevi planlı ve adım adım yerine getiren öz denetimli bir öğrenciyi yansıtmaktadır. “*Aslı’nın Uzay Yolculuğu*” hikâyesinde öz denetim, hem günlük bakım ve düzen hem de bilişsel öz düzenleme boyutlarında işlenmiştir. “*Aslı akşama doğru okuldan geldi. Kıyafetlerini değiştirdi. Elini ve yüzünü yıkadı.*” (AUY, s. 1) ve “*Kitapları tek tek inceledi ve kitaplığa koydu.*” (AUY, s. 6) ifadeleri, kendi bakımını ve eşyalarını düzenleyen bir çocuk profiline işaret etmektedir. “*Aslı astronotları ve uzay araçlarını düşündü. O, kendini bir astronot gibi hayal etti.*” (AUY, s. 6) ve “*Ben uzayla ilgili pek çok araştırma yaptım. Gezegenlerin*

özelliklerini öğrendim.” (AUY, s. 10) ifadeleri, ilgi alanına yönelik sistematik, kendinden emin ve kararlı bir çalışma sürecini ortaya koymaktadır. Yine “*Ben kitapları inceledim... okumaya başladım.*” (AUY, s. 16) ifadesi merakını organize bir şekilde eyleme dönüştüren bir öz denetim örneğidir. “*Aslı’nın Sürprizi*” hikâyesinde “*Önce ellerini yıkadı... Sonra derslerini tekrar etti.*” (AS, s. 2) ifadesi, eve geldikten sonra kendi sırasını bilen, önce hijyenini sağlayan sonra derslerine odaklanan öz düzenleme davranışdır. “*Anne ben de Sidra’ya mektup yazmak istiyorum. Bence onunla mektup arkadaşı olabiliriz.*” (AS, s. 15) ifadeleri ise duygusal bir ihtiyacı (arkadaşlık) planlı bir eyleme (mektup arkadaşı olma) dönüştürme kararlılığını göstermektedir. “*Aslı Tiyatroya Gidiyor*” ve “*Aslı Kütüphanede*” adlı hikâyelerde öz denetim, ilgi alanlarını geliştirme ve hedef belirleme bağlamında karşımıza çıkmaktadır. “*Öğrenciler resim, müzik, satranç gibi alanlarda kurslara gidiyor...*” (ATG, s. 1) ifadesi, çocukların hobi ve becerilerini düzenli etkinliklerle geliştirdiklerini gösterirken; “*Bugünden sonra ben de tiyatroyla daha çok ilgileneceğim.*” (ATG, s. 15) ve “*Gelecek hafta kütüphaneye gideceğim ve bu kitabı okuyacağım.*” (ATG, s. 15) ifadeleri, geleceğe dönük öz yönelim ve planlı davranış örnekleridir. “*Aslı Kütüphanede*” adlı hikâyede “*Aslı hemen odasına gitti. Kıyafetlerini değiştirdi. Elini yüzünü yıkadı.*” (AK, s. 5) ve “*Kütüphanede çok fazla kitap var. Ben hepsini okumak istiyorum. Babama söylemeliyim.*” (AK, s. 13) ifadeleri, hem günlük öz bakım hem de okuma hedeflerini düzenleme yönünde öz denetimi yansıtmaktadır. “*Aslı Trafik Kurallarını Öğreniyor*” adlı hikâyede öz denetim, “*Polis Amca okulumuza hoş geldiniz. Burada ne yapıyorsunuz?*” (ATKÖ, s. 3), “*Biz bugün yayanın anlamını öğrendik.*” (ATKÖ, s. 7) ve “*Ben biliyorum. Bu levhanın anlamı ‘Durak’.*” (ATKÖ, s. 11) gibi ifadelerde, öğrenilen kavramları içselleştirip aktif şekilde kullanmak şeklinde ortaya çıkmaktadır. “*Aslı ve Mete yemekten sonra ders çalıştılar.*” (ATKÖ, s. 16) ifadesi de çalışma alışkanlıklarını sürdüren öz denetimli bir öğrenci tutumunu göstermektedir. “*Aslı Yıl Sonu Gösterisinde*” adlı hikâyede “*Çok çalıştık ve güzel bir iş başardık.*” (AYG, s. 6) ifadesi, toplu bir öz denetim ve çabanın sonucu olan ürünle övünmeyi yansıtmaktadır. Bu bulgular, öz denetim değerinin hikâyelerde günlük yaşam düzeni, akademik sorumluluk, ilgi alanlarını geliştirme, hedef belirleme ve kurallı davranma gibi alt boyutlarla sürekli desteklendiğini göstermektedir.

3.1.5. Aslı Hikâye Serisi’nde Geçen Sabır Kök Değeri

Hikâyelerde sabır kök değeri, çocukların beklemeyi öğrenme, merakını erteleyebilme, sorun karşısında sakin kalma ve sonuca giden süreçte adım adım ilerleme becerileri etrafında şekillenmektedir. “*Aslı Uçurtma Şenliğine Gidiyor*” adlı hikâyede öğretmenin “*Size yarın bir sürprizim daha var*” (AUŞ, s. 3) ve “*Önce uçurtmaları yapacağız sonra sürprizi söyleyeceğim.*” (AUŞ, s. 3) ifadeleri, çocukları süreci beklemeye davet eden cümlelerdir. Buna karşılık öğrencilerin “*Lütfen öğretmenim sürprizi çok merak ediyoruz.*” (AUŞ, s. 4) ifadesi, merakla birlikte sabır gerektiren bir bekleyişi göstermektedir. “*Öğrenciler hafta sonunu heyecanla beklediler.*” (AUŞ, s. 5) ifadesi de istenen etkinlik için zamanın gelmesini sabırla bekleyen çocukları yansıtmaktadır. Aynı hikâyede “*Dumanın sebebini bilmiyoruz haydi oraya gidelim ve bakalım...*” (AUŞ, s. 14-15) ifadesi, belirsiz bir duruma ani tepki yerine, önce gözlem ve bilgi toplamayı tercih eden, sabırlı bir yaklaşımı yansıtmaktadır. “*Aslı’nın Hayvan Dostları*” adlı hikâyede ise sabır hem merak hem de arama süreci üzerinden işlenmektedir: “*Pati kapıdan çıktı. Aslı merakla ona bakmaya devam etti.*” (AHD, s. 4) ve “*Kedileri önce ön bahçede aradılar ama bulamadılar. Sonra arka bahçeye doğru yürüdüler.*” (AHD, s. 8) ifadeleri, kaybolan kedileri bulmak için aceleci bir telaş yerine, adım adım ve sabırlı bir arama sürecini göstermektedir. “*Sakin ol! Şimdi onları buluruz.*” (AHD, s. 8) ifadesi, sabır ve sakinliğin doğrudan vurgusudur. “*Aslı’nın Mevsimler Hayali*” adlı hikâyede sabır, öğrenme süreci ve görevlerin tamamlanması bağlamında öne çıkmaktadır. “*Önce şarkıyı dinleyelim sonra birlikte söyleyelim.*” (AMH, s. 1) ifadesi, hemen katılmak yerine önce dinleme ve sırasını bekleme gerekliliğini ortaya koyarken; “*Öğretmenim resmimizi ne zaman getirelim?*” (AMH, s. 7) sorusu, bir görevin teslim zamanını sabırla bekleyen öğrenciyi göstermektedir. “*Aslı’nın Sürprizi*” adlı hikâyede “*Çocuklar, size bir sürprizim var! Çok merak ettik öğretmenim. Lütfen hemen söyleyin!*” (AS, s. 11) ifadesi, sabır ve meraksızlık arasındaki gerilimi, bekleme sürecinin çocuk açısından nasıl yaşandığını yansıtmaktadır. Sabır değeri, “*Aslı Tiyatroya Gidiyor*” ve “*Aslı Kütüphanede*” adlı hikâyelerde de gelecekte gerçekleşecek bir olay için bekleme çerçevesinde ele alınmıştır. “*Öğretmenim tiyatroya ne zaman gideceğiz?*” (ATG, s. 4) sorusu, tiyatro etkinliğinin sabırla beklenmesini; “*Tamam Mete. Sen akşam beni ararsın.*” (AK, s. 9), “*Ailemle konuştuktan sonra seni ararım. Görüşürüz.*” (AK, s. 9) ve “*Her ikisi de sabırsızlıkla*

pazartesi gününü beklediler.” (AK, s. 15) alıntıları ise karar verilen zamanı beklemenin sabrı gerektirdiğini göstermektedir. *“Aslı Trafik Kurallarını Öğreniyor”* adlı hikâyede öğretmenin *“Bunu birazdan öğreneceksiniz. Şimdi sıra olun.”* (ATKÖ, s. 3) ifadesi, çocukları önce sıralanmaya, sonra bilgi almaya davet ederek sabır ve düzen değerini aynı anda vurgulamaktadır. Bu alıntılar, sabır kök değerinin hikâyelerde bekleme, sakin kalma, süreci izleme, merak duygusunu yönetme ve görevleri zamanında yerine getirme çevresinde işlendiğini göstermektedir.

3.1.6. Aslı Hikâye Serisi’nde Geçen Saygı Kök Değeri

Hikâyelerde saygı kök değeri, özellikle hitap biçimleri, izin isteme, teşekkür etme, büyüklerle ve akranlarla kurulan nezaketli iletişim üzerinden somutlaştırılmıştır. *“Aslı’nın Yeni Arkadaşları”* adlı hikâyede *“Evet öğretmenim. Oynayalım, lütfen!”* (ANYA, s. 9) cümleleri, öğretmene yönelik nazik hitabı ve isteğin “lütfen” ifadesiyle sunulmasını ortaya koymaktadır. *“Aslı Uçurtma Şenliğine Gidiyor”* hikâyesinde *“Öğrenciler... Öğretmenlerine bu sürpriz için teşekkür ettiler.”* (AUŞ, s. 4) ve *“Yemek bittikten sonra herkes birbirine ‘Ellerinize sağlık, afiyet olsun.’ dedi.”* (AUŞ, s. 11) cümleleri hem öğretmene hem ailelere karşı saygı ve nezaketin sözlü ifadelerle gösterildiği ifadelerdir. *“Bu güzel gün için hepimize teşekkür ederim.”* (AUŞ, s. 12) ifadesi ise kolektif bir saygı ve minnettarlık ifadesi olarak öne çıkmaktadır. *“Aslı’nın Hayvan Dostları”* ve *“Aslı’nın Mevsimler Hayali”* adlı hikâyelerde saygı, aile içi ve kardeşlik ilişkilerinde nezaket üzerinden işlenmiştir. *“Abi, bak! Pati’nin arkadaşları geldi.”* (AHD, s. 5) ve *“Aslı abisine cevap verdi...”* (AHD, s. 6) ifadeleri, hitap biçiminde saygıyı gösterirken; *“Teşekkür ederiz baba. Ben de size teşekkür ederim.”* (AHD, s. 13) ifadesi, karşılıklı saygı ve minnettarlığı içermektedir. *“Aslı’nın Mevsimler Hayali”* hikâyesinde *“Lütfen, not alın.”* (AMH, s. 6) öğretmen konuşması, öğrencilerle karşılıklı saygı temelli bir iletişimi; *“Boya kalemlerini bulmuşsun Pati! Teşekkür ederim.”* (AMH, s. 10) ise canlılara yönelik sevgi içeren saygılı hitabı ortaya koymaktadır. *“İyi geceler”* diyerek aileye seslenip odasına gitmesi (AMH, s. 8) de aile içi saygı kültürünü yansıtır. *“Aslı’nın Uzay Yolculuğu”* adlı hikâyede *“Dedenin ve ninenin ellerini öptüler.”* (AUY, s. 2) ifadesi, kültürel bağlamda büyüklere saygının beden diliyle ifadesini gösterirken *“Aslı’nın Sürprizi”* adlı hikâyede *“Aslı, bunu sınıfta anlatmak için Roya’dan izin aldı.”* (AS, s. 4) ifadesi, arkadaşının özel bir bilgisini paylaşmadan önce ondan izin istemeyi saygının bir gereği olarak sunmaktadır. Yine

aynı hikâyede “*Pasta için Aslı’nın annesine ve babasına teşekkür ederim.*” (AS, s. 13) ifadesi, emeğe saygının bir göstergesidir. “*Aslı Kütüphanede*” adlı hikâyede saygı, akranlara ve yetişkinlere yönelik nazik hitap ve izin alma üzerinden işlenmektedir. “*Aa! Fatih Abi de burada.*” (AK, s. 3) ve “*Ben de burada oturabilir miyim?*” (AK, s. 5) cümleleri, hem hitap biçimi (“Abi”) hem de oturmak için izin isteme yönüyle saygı içerir. “*Onlardan izin alayım.*” (AK, s. 9) ifadesi, ebeveynlerden izin alma gerekliliğini vurgulamaktadır. “*Aslı Trafik Kurallarını Öğreniyor*” adlı hikâyede “*Etkinlik sonunda polislere tek tek teşekkür ettiler.*” (ATKÖ, s. 13) ifadesi, topluma hizmet eden meslek mensuplarına yönelik saygı ve minnettarlığın somut bir göstergesidir. Son kitapta “*Aslı Yıl Sonu Gösterisinde*”, saygı özellikle resmî hitap ve takdir ifadeleri üzerinden sunulmaktadır. “*Sayın misafirler, okulumuzun yıl sonu gösterisine hoş geldiniz.*” (AYG, s. 6) ifadesi, yetişkinlere resmî ve saygılı bir üslupla seslenildiğini gösterirken; “*Aslı oyundaki arkadaşlarına teşekkür etti. Seyirciler oyunda görevli öğrencileri alkışladı.*” (AYG, s. 10) ifadesi, hem emek veren akranlara hem de performansa gösterilen saygıyı yansıtmaktadır. Bu bulgular, saygı kök değerinin hikâyelerde dil kullanımı (lütfen, teşekkür ederim, iyi geceler), izin isteme, büyükleri onurlandırma ve emeği takdir etme biçimlerinde düzenli olarak işlendiğini ortaya koymaktadır.

3.1.7. Aslı Hikâye Serisi’nde Geçen Sevgi Kök Değeri

Sevgi kök değeri, aile, arkadaş, öğretmen, hayvanlar, doğa, mevsimler ve bireysel ilgi alanlarına yönelik sıcak duygular üzerinden güçlü biçimde temsil edilmektedir. “*Aslı’nın Yeni Arkadaşları*” adlı hikâyede “*Güneşin ilk ışıklarını odasında görmek onu mutlu etti.*” (ANYA, s. 3) ve kuşlara “*merhaba kuşlar!*” (ANYA, s. 3) demesi, doğaya ve canlılara karşı sevgi dolu bir bakışı yansıtır. “*Arkadaşlarımı ve öğretmenimi çok özledim.*” (ANYA, s. 4), “*Sizi çok özledim.*” (ANYA, s. 6) ve “*Biz de sizi çok özledik.*” (ANYA, s. 6) ifadeleri, sevginin özlem ve yeniden buluşma duygusuyla ilişkilendirildiğini gösterir. “*En çok sıcak-soğuk oyununu sevdim.*” (ANYA, s. 8) ifadesi ise oyunlara ve etkinliklere yönelik sevgi ve bağlılığı yansıtmaktadır. “*Aslı Uçurtma Şenliğine Gidiyor*” hikâyesinde “*Ömer, yemek yemeyi ve oyun oynamayı çok seviyor.*” (AUŞ, s. 5) ifadesi, basit gündelik tercihler üzerinden sevginin çocuğun dünyasındaki yerini gösterir. “*Aslı’nın Hayvan Dostları*” adlı hikâyede sevgi daha belirgin ve yoğun biçimde hayvanlar üzerinden işlenmiştir: “*Güne Pati ile başlamak Aslı’yı çok mutlu etti.*” (AHD, s. 1), “*Pati’yi sevdi ve onun sevimli*

yüzüne baktı.” (AHD, s. 2) ve “Kediler mamayı mutlulukla yemeye başladı... Aslı... keyifle seyretmeye başladı.” (AHD, s. 5) cümleleri, hayvanlara karşı sevgi dolu bir yaklaşımı ortaya koymaktadır. “Yuvalarını sevdiler... Yuvaları ben de çok sevdim.” (AHD, s. 13) ifadesi, hem hayvanların huzuruna duyulan sevinci hem de ortak sevgi atmosferini vurgulamaktadır. “Aslı’nın Mevsimler Hayali” adlı hikâyede sevgi, mevsimler ve aile içi ilişkiler üzerinden somutlaşmaktadır. Öğrencilerin “Ben en çok kış mevsimini seviyorum.” (AMH, s. 4), “Ben en çok yaz mevsimini seviyorum.” (AMH, s. 5) gibi teker teker ifade ettikleri cümleler, bireysel tercihler ve bunlara ilişkin sevgi bağlarını göstermektedir. “Akşam yemeğinden sonra Aslı ve ailesi salonda sohbet etti.” (AMH, s. 8) ve “Sen resim yapmayı çok seversin.” (AMH, s. 8) ifadeleri, aile içi sıcak ortamı ve çocuğun ilgi alanının sevgiyle desteklenmesini yansıtır. “Aslı’nın Uzay Yolculuğu” adlı hikâyede sevgi, ilgi alanına duyulan tutku ve aileye minnettarlık üzerinden görünür hâle gelmektedir: “Aslı uzayla ilgili araştırma yapmayı çok seviyor.” (AUY, s. 6) ifadesi, bilimsel meraka sevgi ile bağlanmayı gösterirken “Tüm aile sohbete devam etti.” (AUY, s. 15) ifadesi, aile bireyleri arasındaki sevgi ve birliktelik duygusunu desteklemektedir. “Aslı’nın Sürprizi” adlı hikâyede “Ben bu kitabı çok sevdim. Bence o da sevecek.” (AS, s. 3) ve “Bence arkadaşım Sidra da çok mutlu olacak.” (AS, s. 5) ifadeleri, sevginin paylaşma ve başkalarını mutlu etme isteğiyle birleştiğini göstermektedir. “Aslı Kütüphanede” adlı hikâyede “Anne, çocuklar için salep yaptı. Hep birlikte evin salonunda sohbet ettiler.” (AK, s. 10) ifadesi, sevginin aile içi paylaşılan anlarda nasıl pekiştiğini ortaya koymaktadır. Son olarak “Aslı Yıl Sonu Gösterisinde” adlı hikâyede “Bu, Aslı’yı çok mutlu etti. Herkes onu sevgiyle izledi.” (AYG, s. 5) ifadeleri, sevginin hem destekleyici bakışlarda hem de ortak gurur duygusunda görünür olduğunu göstermektedir. Bu bulgular, sevgi kök değerinin hikâyelerde özlem, mutluluk, paylaşım, ilgi alanına tutku, hayvan sevgisi ve aile/arkadaş sevgisi gibi alt boyutlarla dokunduğunu ortaya koymaktadır.

3.1.8. Aslı Hikâye Serisi’nde Geçen Sorumluluk Kök Değeri

Hikâyelerde sorumluluk kök değeri, gerek günlük yaşam görevlerini yerine getirme, gerek okul görevlerini üstlenme, gerekse toplumsal ve çevresel sorumluluk alma boyutlarında açısından ele alınmıştır. “Aslı’nın Yeni Arkadaşları” adlı hikâyede “Kahvaltıdan sonra herkes hazırlandı. Birlikte evden çıktılar.” (ANYA, s. 5) ve “Onların bu mahallede bir lokantası var. Onlar çalışmak için lokantaya gitti.” (ANYA,

s. 5) ifadeleri, hem aile bireylerinin günlük yükümlülüklerini hem de çalışma sorumluluğunu göstermektedir. Oyun sırasında ebe seçimi ve sırayla ebe olma süreci (ANYA, s. 9, 12), çocukların oyun kurallarına uyma ve rol alma sorumluluğunu yansıtır. Günlük tutma alışkanlığına yönelik “Bu günlüklere her gün bir şeyler yazmanızı istiyorum.” (ANYA, s. 13) ve “Günlüğünü açtı... yazmaya başladı.” (ANYA, s. 16) ifadeleri, çocuğun kendini ifade etme sorumluluğunu içselleştirdiğini göstermektedir. “Aslı Uçurtma Şenliğine Gidiyor” adlı hikâyede sorumluluk, hem zamanında buluşma ve okula gitme, hem de ortamı düzenli tutma üzerinden somutlaşır: “Aslı ve Roya okula gitmek için bugün de buluştular.” (AUŞ, s. 1) ve “Hoşça kal Pati. Akşam görüşürüz.” (AUŞ, s. 1) ifadeleri, hem okula devam sorumluluğunu hem de evcil hayvana karşı duyulan sorumluluğu göstermektedir. “Yarın sınıfa renkli kağıtlar, ip, yapıştırıcı ve tahta çubuklar getirin.” (AUŞ, s. 3) ve “Öğrenciler... uçurtmayı tamamladılar.” (AUŞ, s. 4) ifadeleri, etkinlik için malzeme getirme ve görevleri tamamlama sorumluluğunu vurgular. “Öğrenciler sıraları temizlediler.” (AUŞ, s. 5) ve “Sonra çevreyi temizleyelim.” (AUŞ, s. 13) cümleleri ise çevre ve sınıf sorumluluğunu öne çıkarır. Her etkinliğin sonunda günlüğe yazma (AUŞ, s. 16) sorumluluğu da devamlılık kazanan bir örüntü oluşturur. “Aslı’nın Hayvan Dostları” ve “Aslı’nın Mevsimler Hayali” adlı hikâyelerde sorumluluk, hem hayvanlara karşı hem de ödev ve ev işleri bağlamında ele alınmaktadır. “Aslı şu anda odasında. Kedileri, köpekleri ve tüm hayvanları düşünüyor. Gülümsüyor ve günlüğüne bütün olayları yazmaya başlıyor.” (AHD, s. 14) ifadesi, hayvanlara yönelik sorumluluk bilincini yansıtır. “Aslı’nın Mevsimler Hayali” hikâyesinde “Şimdi hafta sonu için size bir çalışma veriyorum. Lütfen not alın.” (AMH, s. 6) ve “Aslı resmini tamamladın mı? Evet tamamladım.” (AMH, s. 15) ifadeleri, verilen ödevin sorumlulukla tamamlandığını gösterir. “Onlar eve geldikten sonra alışveriş malzemelerini yerlerine koydular.” (AMH, s. 10) ve “Öğretmenimiz bizden resim yapmamızı istedi.” (AMH, s. 16) ifadeleri de hem ev işleri hem okul görevlerinin sorumluluk bilinciyle yerine getirildiğini göstermektedir. “Aslı’nın Uzay Yolculuğu” ve “Aslı’nın Sürprizi” adlı hikâyelerde sorumluluk, görevin sonuna kadar götürülmesi ve duygusal ilişkileri sürdürme üzerinden örneklendirilir. “Onlar, Neptün’den sonra Dünya’ya gitmek için dönüş yolculuğuna başladılar.” (AUY, s. 11) ifadesi, hayali yolculuğun bile planlı bir şekilde tamamlandığını gösterirken; “Aslı... günlüğünü açtı ve yazmaya başladı.” (AUY, s. 16)

ifadesi, günlük tutma sorumluluğunun sürekliliğini vurgular. “Aslı’nın Sürprizi” hikâyesinde “Kartlara iyi dileklerinizi yazın.” (AS, s. 4), “Roya mektubu sen okumak ister misin?” (AS, s. 12) ve “Her zamanki gibi yatmadan önce günlüğünü açtı.” (AS, s. 16) ifadeleri, sosyal sorumluluk (arkadaşı için kutlama), okuma sorumluluğu ve kişisel ifade sorumluluğunu bir araya getirir. “Aslı Tiyatroya Gidiyor” ve “Aslı Kütüphanede” adlı hikâyelerde sorumluluk, görev paylaşımı ve kurallara uyma bağlamında işlenmektedir. “Toplantıda herkese bir görev verdiler. Öğrenciler birlikte ve keyifle çalıştılar.” (ATG, s. 4) ile paralel olarak “Aslı Tiyatroya Gidiyor” hikâyesinde “Aslı, Halit ve Emel! Siz spor salonuna bakın...” (ATG, s. 8) şeklindeki görev dağılımları, sorumluluğun paylaşımını gösterir. “Bu formları ailenize verin.” (ATG, s. 5) ve “Roya buraya gelirse bize haber verirsiniz.” (ATG, s. 8) ifadeleri, hem yetişkinlerle iletişim hem de arkadaşını gözetme sorumluluğunu ortaya koymaktadır. “Aslı Kütüphanede” adlı hikâyede “Kütüphane çok sessizdi... sessizce oturdular.” (AK, s. 13) ifadeleri, mekânın kuralına uygun davranmayı; “Günlüğünü açtı ve yazmaya başladı.” (AK, s. 16) ifadesi ise kişisel sorumluluğun devamını gösterir. “Aslı Trafik Kurallarını Öğreniyor” ve “Aslı Yıl Sonu Gösterisi” adlı hikâyelerde sorumluluk temasını trafik ve çevre kuralları ile gösteri hazırlığı ekseninde ele alınmıştır. “Ben bir ‘yaya’yım ve kaldırımda yürümeliyim. Siz ‘taşıt’sınız ve yolda olmalısınız.” (ATKÖ, s. 7) ve “Bugün sizden ‘trafik kuralları’ konulu bir çalışma yapmanızı istiyorum.” (ATKÖ, s. 15) alıntıları, kurallara uyma ve araştırma yapma sorumluluğunu vurgular. “Aslı, dersten sonra... araştırma yaptı.” (ATKÖ, s. 15) ve “Günlüğüne şunları yazdı.” (ATKÖ, s. 16) ifadeleri, verilen görevin tamamlandığını gösterir. “Aslı Yıl Sonu Gösterisinde” hikâyesinde ise “Öğrenciler bu gösteri için çok çalıştılar.” (AYG, s. 3), “Öğrencilerimiz atık maddeleri kullanarak eşyalar ve araç gereçler yaptılar.” (AYG, s. 13) ve “Bu eşyaları yapan öğrenciler de orada görevliydi.” (AYG, s. 14) ifadeleriyle hem sanat etkinliklerine hazırlanma hem de geri dönüşüm/çevre konusunda sorumluluk bilincini ortaya koymaktadır. Bu çerçevede sorumluluk kök değerinin, hikâyelerde ev, okul, çevre ve toplumsal yaşamda üstlenilen görevleri zamanında, kurallara uygun ve özenle yerine getirme ekseninde yoğun biçimde işlendiği görülmektedir.

3.1.9. Aslı Hikâye Serisi’nde Geçen Vatanseverlik Kök Değeri

Hikâyelerde vatanseverlik kök değeri, daha çok toplumsal kurallara saygı, kamu düzenini koruma, toplumsal hizmet ve engelli bireylere duyarlılık gibi alt boyutlarla

örtüşen sahneler üzerinden dolaylı biçimde yansıtılmaktadır. “*Aslı’nın Yeni Arkadaşları*” adlı hikâyede “*O, akşam yemeğinden sonra bize masallar anlattı. Masallar çok güzeldi. Her akşam masal saatini heyecanla bekledik.*” (ANYA, s. 11) ifadesi, kültürel anlatıların kuşaktan kuşağa aktarımını, dolaylı olarak kültürel mirasa bağlılık ve aidiyet duygusunu destekler niteliktedir. “*Aslı Uçurtma Şenliğine Gidiyor*” adlı hikâyede “*Çevrede çöp bırakmayalım. Herkes eşyalarını topladıktan sonra çevreyi temizledi.*” (AUŞ, s. 13) ifadesi, yaşanılan çevreye ve kamusal alana duyulan sorumluluğu vurgulamakta, bu yönüyle topluma ve ülkenin ortak mekânlarına saygı içeren bir vatanseverlik anlayışını ifade etmektedir. “*Aslı’nın Sürprizi*” ve “*Aslı Tiyatroya Gidiyor*” adlı hikâyelerde “*Sınıfa girmek için önce okul müdüründen izin istediler.*” (AS, s. 7) ve “*Öğretmen tiyatroya gidebilmek için gerekli izin formlarını öğrencilere dağıttı.*” (ATG, s. 5) ifadeleri, kurallara uyma ve kurumlara saygı göstermek suretiyle, toplumsal düzeni korumaya dönük bir vatanseverlik çerçevesi sunmaktadır. “*Aslı Kütüphanede*” adlı hikâyede geçen “*Bilim insanları çok çalışmış. Pek çok buluş ve makine yapmışlar...*” (AK, s. 7) ifadeleri, bilim ve teknolojik gelişmelere saygı duyan, üretimin toplumsal yaşamı geliştiren yönünü fark eden bir bakış açısını yansıtır. “*Baba ‘Çocuklar, trafikte kurallara uymak çok önemli. Lütfen, emniyet kemerlerinizi takmayı unutmayın.’ dedi.*” (AK, s. 11) ifadesi ise trafik kurallarına uyma üzerinden hem bireysel hem toplumsal güvenliği önceleyen, dolaylı olarak ülkenin düzenine ve yasalarına saygı içeren bir vatanseverlik anlayışını ortaya koymaktadır. “*Aslı Trafik Kurallarını Öğreniyor*” adlı hikâyede vatanseverlik, en görünür hâlini trafik eğitimi ve engelli bireylere yönelik duyarlılık çerçevesinde göstermektedir. “*‘Trafik Kurallarını Öğreniyoruz’ etkinliğine hoş geldiniz.*” (ATKÖ, s. 4) ve “*‘Şimdi, polisler size bazı bilgiler verecek, Sonra da size kuralları öğretecek.*” (ATKÖ, s. 5) ifadeleri, devlet kurumlarının çocuklara yönelik eğitsel faaliyetlerini yansıtırken, “*Sayın sürücüler! Bu bölümler görme engelliler için... yürüme engelliler için.*” (ATKÖ, s. 7) ve “*Polis Amca! Buraya araba park etmemeliyiz. Çünkü burada ‘Park Yasak’ levhası var.*” (ATKÖ, s. 9) ifadeleri, kamusal alanda engelli bireylere saygı ve trafik kurallarına uyma üzerinden toplumsal bilinç ve sorumluluk vurgusu taşımaktadır. “*Aslı ve arkadaşları trafik ışıklarında bekledi... Arabalar yolda ilerledi.*” (ATKÖ, s. 8) ifadeleri de düzenli bir toplum yaşamının simgesi olarak işlenmektedir. Bu çerçevede vatanseverlik kök değerinin, hikâyelerde çevreyi koruma, kamusal

kurallara uyma, engelli bireylerin haklarına saygı, kültürel mirasa değer verme ve toplumsal düzeni önemseme gibi dolaylı göstergeler üzerinden işlendiği görülmektedir.

3.1.10. Aslı Hikâye Serisi’nde Geçen Yardımseverlik Kök Değeri

Yardımseverlik kök değeri, hikâyelerde bireyler arası yardım, hayvanlara yardım ve toplumsal fayda sağlayan ortak çalışmalar üzerinden temsil edilmektedir. “Aslı’nın Yeni Arkadaşları” adlı hikâyede “Bizim evimiz o sokağın sonunda Roya. Beraber gidebiliriz.” (ANYA, s. 15) ifadesi, arkadaşına yolculukta eşlik eden, yalnız bırakmayan yardımseverliği göstermektedir. “Aslı Uçurtma Şenliğine Gidiyor” ve “Aslı’nın Hayvan Dostları” adlı hikâyelerde yardımseverlik iş birliği ve paylaşma üzerinden yoğun biçimde örneklendirilmiştir. “Çünkü hep birlikte uçurtma yapacağız.” (AUŞ, s. 3) ifadesi, sınıf içi ortak üretimi; “Haydi gelin! Sofrayı hep birlikte hazırlayalım.” (AUŞ, s. 10) ifadesi ise ev içi iş bölümünü ve dayanışmayı göstermektedir. “Aslı’nın Hayvan Dostları” adlı hikâyede “Biliyorum sen acıktın. Haydi, mamayı ye.” (AHD, s. 2), “Kediler için mama hazırladı... bahçeye çıktı.” (AHD, s. 5) ve “Lokantada artan yemekleri... kedilere de verebiliriz.” (AHD, s. 10) ifadeleri hem bireysel hem kurumsal düzeyde hayvanlara karşı yardımseverliği yansıtır. “Artan yemekleri alırız... kedilere ve köpeklere veririz.” (AHD, s. 11) ve “Birlikte... yuva yapmak için... yardım ettiler.” (AHD, s. 12) ifadeleri, birlikte hareket eden çocuk ve yetişkinlerin, sokak hayvanları için sürdürülebilir bir yardım örgütlediklerini göstermektedir. “Aslı’nın Mevsimler Hayali” adlı hikâyede yardımseverlik, ev ve bahçe işleri üzerinden ele alınmıştır. Ayrıca “Onlara bahçe işlerinde yardım ediyoruz.” (AMH, s. 5), “Önce annelerine ve babalarına ev işlerinde yardım ettiler.” (AMH, s. 9) ifadeleri, aile içi iş bölümünün yardımseverlikle birleştiğini göstermektedir. “Aslı’nın Uzay Yolculuğu” hikâyesinde “Aslı’nın annesi ıhlamur getirdi.” (AUY, s. 3) ve “Hep beraber sofrayı hazırlıyoruz. Haydi, mutfığa gel.” (AUY, s. 14) ifadeleri de aile bireylerinin birbirine destek oluşunu ve Aslı’nın sofrayı hazırlamaya katılmasıyla yardımlaşmayı vurgulamaktadır. “Aslı’nın Sürprizi” adlı hikâyede yardımseverlik, duygusal destek ve kutlama organizasyonu üzerinden yoğun biçimde işlenmiştir. “Arkadaşlar birbirini sever, özler ve birbirine yardım eder. Sen Roya’nın arkadaşısın sen de ona yardım edebilirsin.” (AS, s. 2) ifadeleri, yardımseverliği dostluğun doğal bir uzantısı olarak tanımlar. “Sen ve abin birlikte... hediye hazırlayın. Annen ve ben de... pasta yapalım.” (AS, s. 3) ve “Bugün Roya’nın arkadaşı için hediye kartları hazırlayacağız.” (AS, s. 4) ifadeleri tüm aile ve

sınıfın seferber olduğu kolektif bir yardım ve dayanışma örneğidir. Pasta hazırlama ve ikram etme sahneleri (AS, s. 7, 10), hem emek paylaşımını hem de bu yardımı sınıf topluluğıyla birlikte yaşama deneyimini yansıtmaktadır. “Aslı Tiyatroya Gidiyor” ve “Aslı Kütüphanede” adlı hikâyelerde yardımseverlik hem arkadaş arama ve kurtarma hem de yaralı hayvana yardım üzerinden somutlaşmaktadır. “Öğrenciler gruplar halinde... Roya’yı aradılar.” (ATG, s. 9), “Minik kuş! Üzülme, sana yardım edeceğim.” (ATG, s. 9) ve “Ben de ona yardım etmek istedim.” (ATG, s. 11) ifadeleri hem arkadaş için endişelenen hem de yaralı bir kuşa yardım eden çocukların duyarlılığını göstermektedir. Veterinerin çağırılması ve kuşun muayene edilmesi (ATG, s. 12-13) sahneleri, profesyonel yardım almanın da yardımseverlik çerçevesinde değerlendirildiğini ortaya koymaktadır. “Aslı Kütüphanede” hikâyesinde “Bugün anneme yardım etmem gerek. Ona söz verdim.” (AK, s. 2) ifadeleri, verilen sözün tutulmasını; “Önce araştırma yapacağız. Sonra küçük bir dergi hazırlayacağız.” (AK, s. 6) ise bilgi üreterek başkalarına fayda sağlamayı amaçlayan iş birliğini yansıtır. “Kütüphaneye gitmek için ailesinden yardım istedi.” (AK, s. 10) ifadesi, destek istemenin de yardım süreçlerinin bir parçası olduğunu gösterir. “Aslı Trafik Kurallarını Öğreniyor” adlı hikâyede “Biz de misafir etmek isteriz. Bir okul gezisi yapın ve siz de bizi ziyaret edin, lütfen.” (ATKÖ, s. 13) ifadeleri, karşılıklı misafirlik ve ağırlama üzerinden kurulan yardımseverlik ve misafirperverlik temasını içermektedir. “Aslı Yıl Sonu Gösterisi” adlı hikâyede ise yardımseverlik, gösteri hazırlıkları ve geri dönüşüm çalışmaları üzerinden yoğun biçimde işlenmektedir. “Okul bahçesinde herkes bir şeyler yapıyor. Görevliler bir oraya bir buraya koşuyor.” (AYG, s. 2) ifadeleri, ortak bir amaç için seferber olan yetişkinleri; “Onlar uzun süre çalıştılar. Hepimiz için çocuk şarkıları hazırladılar.” (AYG, s. 7) ve “Onun abisi gösteri için bize yardım etti. Ona teşekkür ediyoruz.” (AYG, s. 11) ifadeleri ise hem öğrencilerin hem abinin destek verici rollerini ortaya koymaktadır. Plastik şişelerden saksı, kutulardan kalemlik, poşetlerden sepet, cam şişelerden vazo yapma süreci (AYG, s. 14-15), hem çevreye hem de okul topluluğına fayda sağlayan yaratıcı yardım ve geri dönüşüm örnekleri olarak dikkat çekmektedir.

3.2. Yabancı Öğrenciler İçin Türkçe Hikâyeler Adlı Serisi ile İlgili Bulgular

Tablo 3. 2: Yabancı Öğrenciler İçin Türkçe Hikâyeler Serisi Temel Düzeydeki (A1 ve A2) Kök Değerlerin Sıklığı ve Dağılımları

	A1 Düzeyi					A2 Düzeyi				
Değerler	S	KB	B	HZK	A	GH	P	DGM	ÇG	KAA
Adalet	0	0	0	0	0	2	0	2	0	2
Dostluk	1	0	3	3	1	2	1	3	1	4
Dürüstlük	3	4	6	7	4	6	8	6	4	2
Öz denetim	0	1	4	1	0	1	1	4	1	3
Sabır	3	6	1	0	1	3	1	0	3	0
Saygı	2	5	0	1	1	1	2	1	4	1
Sevgi	3	2	4	3	2	1	2	2	5	2
Sorumluluk	0	3	0	3	5	2	1	1	6	2
Vatanseverlik	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2
Yardımseverlik	2	1	3	3	2	1	2	2	6	5
Toplam	14	21	21	21	16	19	18	21	30	23

Tablo 3.2. incelendiğinde A1 ve A2 düzeyindeki hikâyelerde en çok işlenen değerlerin dürüstlük, yardımseverlik, sevgi ve dostluk olduğu görülmektedir. Bu değerler her iki düzeyde de sıklıkla tekrar etmiş, karakterlerin davranışları ve olay örgüleri içinde belirgin biçimde yer bulmuştur. Sorumluluk, saygı, öz denetim ve sabır değerleri ise orta düzeyde temsil edilerek genellikle günlük yaşam davranışları, grup içi etkileşimler ve problem çözme süreçlerinde ortaya çıkmaktadır. Hikâyelerde en az geçen değerler ise adalet ve vatanseverliktir. Adalet yalnızca birkaç hikâyede dolaylı olarak (paylaşma, sıra, hakkaniyet gibi) yer bulurken vatanseverlik çok sınırlı biçimde yalnızca tek bir hikâyede görülmektedir. Genel hatlarıyla A1 ve A2 düzeyindeki hikâyeler, yabancı dil olarak Türkçe öğrenen çocuklara dürüst, yardımsever, sevgi dolu, sorumluluk sahibi ve sosyal ilişkilere önem veren birey olma mesajı vermekte; değer aktarımı açısından dengeli fakat belirli değerlerde yoğunlaşan bir yapı sergilemektedir.

3.3. A1 ve A2 Düzeyindeki Hikâyelerde Geçen Kök Değerlere İlişkin Bulgular

3.3.1. A1 ve A2 Düzeyindeki Hikâyelerde Geçen Adalet Kök Değerleri

Bu seride adalet kök değeri daha çok kurallara uyma, sınır koyma ve izin alma bağlamında ele alınmıştır. “Gizemli Harita” adlı hikâyede “Çünkü bu harita özel bir yerde ve o yere sen giremezsin.” (GH, s. 8) ifadesi, her isteyen her yere giremeyeceğini, bazı mekân ve nesnelerin korunması gerektiğini vurgulayan hukukî/etik

sınır anlayışını yansıtmaktadır. Yine Fatih'in "*Joseph, bu zor bir konu. Bunun için önce izin almam gerekiyor.*" (GH, s. 8) ifadesi, adaletin yalnızca yasak koymak değil, yetki ve izin mekanizmasını işletmek anlamına da geldiğini gösterir. "*Komşumuz Ahmet Amca*" adlı hikâyede ise "*Bundan sonra bu bahçeye izinsiz girmeyin, demiş.*" (KAA, s. 7) ifadesi, başkalarının mülküne izinsiz girmemenin, yani mülkiyet hakkına saygının bir adalet meselesi olduğunu çocuk düzeyinde somutlaştırmaktadır. Aynı hikâyede "*Ben de gelmem, dedim. Ahmet amca izin vermiyor.*" (KAA, s. 8) ifadesi, çocuk anlatıcının bu sınıra uymayı tercih etmesiyle adaletin kurala uyarak hak ihlalini önleme yönünü öne çıkarmaktadır. Böylece adalet, bu hikâyelerde herkesin hakkını koruyan sınırlar ve "önce izin alma" duyarlılığı üzerinden işlenmektedir. "*Denizden Gelen Mektup*" adlı hikâyede yer alan "*Buldum! Polise haber verelim. Haklısın. Hemen karakola gidelim.*" (DGM, s. 7) ve "*Aa! Bakın çocuklar, deniz polisi geliyor! Diğer korsanları yakalamışlar.*" (DGM, s. 12) ifadeleri, hukuka başvurma bilincini, haksızlık karşısında seyirci kalmama ve adaletin tecellisi kazanımlarını yansıtmaktadır.

3.3.2. A1 ve A2 Düzeyindeki Hikâyelerde Geçen Dostluk Kök Değeri

Dostluk değeri hikâyelerin neredeyse tamamında, özellikle birlikte zaman geçirme, paylaşma ve dayanışma üzerinden güçlü biçimde işlenmiştir. "*Saklambaç*" hikâyesinde geçen "*Aynı otelde kaldılar. Mehmet Bey, yaşlı ve çok akıllı bir adam. İyi arkadaş oldular. Bu yıl tekrar buluşacaklar.*" (S, s. 7) ifadeleri, kuşak farkı olmasına rağmen dostluğun süreklilik ve yeniden buluşma isteği üzerinden kurulduğunu gösterir. "*Bisiklet*" hikâyesinde geçen "*Uzun süre çocukları seyrettim... Yanıma geldiler, tanıştık, sohbet ettik ve arkadaş olduk.*" (B, s. 5) ifadesi, yeni bir mahalleye taşınan çocuğun arkadaş edinerek aidiyet kurma sürecine işaret eder. "*Her Zamanki Kafede*" hikâyesinde geçen "*Dört genç her cuma geliyor... Hep aynı masaya oturuyorlar. Yine sohbet başladı.*" (HZK, s. 4) ifadesi, dostluğun düzenli buluşma ritüelleri ile güçlenen bir ilişki olduğunu ortaya koyar. "*Denizden Gelen Mektup*" hikâyesinde "*Birlikte tatile gitmek istedik.*" (DGM, s. 4) ve "*Bence Kenan haklı. Aslan dedeyi biz kurtaracağız.*" (DGM, s. 8) ifadeleri, arkadaşların hem eğlenceyi hem de risk almayı ve sorumluluğu paylaştığını gösterir. "*Çikolatalı Gofret*" hikâyesinde ise iki kadının "*İki kadın uzun uzun sohbet ettiler.*" (ÇG, s. 15) ifadesi, yetişkinler arasında da destekleyici komşuluk/dostluk bağlarını vurgular. Son olarak "*Komşumuz Ahmet Amca*" hikâyesinde "*O, yangından sonra çok değişti. Herkesle çok iyi arkadaş ve komşu oldu.*"

(KAA, s. 12) ifadeleri, kriz sonrası yeniden kurulan dostluğun ve dayanışmanın önemini ortaya koymaktadır.

3.3.3. A1 ve A2 Düzeyindeki Hikâyelerde Geçen Dürüstlük Kök Değeri

Dürüstlük kök değeri, hikâyelerde çoğunlukla doğruyu söyleme, şakaya kaçmadan gerçeği itiraf etme ve kendini olduğun gibi ifade etme üzerinden aktarılmıştır. “Saklambaç” hikâyesinde “Melis kaç yaşında? On bir mi? Hayır, on yaşında...” (S, s. 4) ifadesi, küçük bir yaş farkında bile gerçeği düzeltme hassasiyetini göstermektedir. “Kayıp Bavul” hikâyesinde geçen havalimanı görevlisinin “Hayır, şaka değil. Bir karışıklık oldu. Ama merak etmeyin. Bavul, bugün akşam uçağıyla buraya gelecek.” (KB, s. 10) ifadeleri, bir hatayı gizlemek yerine yanlış kabul edip çözüm üretme davranışını yansıtır. “Bisiklet” hikâyesinde geçen “Bisiklete binmeyi biliyor musun? Hayır, bilmiyorum...” (B, s. 10) ifadesi, çocuğun becerisini abartmak yerine açıkça söylemesinin, dürüstlüğün benlik farkındalığıyla ilişkisini gösterir. “Her Zamanki Kafede” hikâyesinde geçen “O kafeyi hatırlıyorum. Pek güzel değil.” (HZK, s. 7) ve “Gömlek çok bol. ‘Anneciğim bu çok bol.’ dedim.” (HZK, s. 9) gibi ifadeler, duygularını ve gözlemlerini yalın ve doğrudan ifade etmenin bir dürüstlük örneği olduğunu hissettirir. “Gizemli Harita” hikâyesinde geçen “Yani bilmiyorum. Bana göre bu hazine işi biraz mantıksız.” (GH, s. 8) , arkadaşını kırmadan da çekinceleri dürüstçe dile getirebilmenin mümkün olduğuna işaret eder. “Denizden Gelen Mektup” hikâyesinde geçen “Hayır, korkmadım ama bu çok tehlikeli.” (DGM, s. 8) ifadeleri, duygularını ve düşüncelerini olduğu gibi ifade ederek doğruyu söyler. “Çikolatalı Gofret” hikâyesinde geçen “Nezir akıllı, çalışkan, dürüst ve saygılı bir doktor olacak.” (ÇG, s. 6) ifadesi, dürüstlüğü hem kişilik özelliği hem de geleceğe dönük bir ideal olarak çerçeveler.

3.3.4. A1 ve A2 Düzeyindeki Hikâyelerde Geçen Öz Denetim Kök Değeri

Öz denetim, hikâyelerde çoğunlukla çocuk kahramanların duygularını, davranışlarını ve tepkilerini kontrol etme biçimleri üzerinden görünür kılınmıştır. “Kayıp Bavul” hikâyesinde geçen “Şimdi siz gidin. Biz sizi arayacağız... Çok özür dileriz.” (KB, s. 7) ifadeleri, kriz anında bile görevlilerin sakin ve kontrollü bir iletişim sürdürdüğünü gösterir. “Bisiklet” hikâyesinde geçen “Evden topumu aldım, dışarı çıktım... Tek başıma top oynadım ve yoruldum. Eve döndüm.” (B, s. 4) ve “Kahvaltıdan

sonra annemden izin istedim ve dışarı çıktım.” (B, s. 4) ifadeleri, çocuğun zamanını planlama ve davranışlarını kendi kendine düzenleme becerisini yansıtır. *“Her Zamanki Kafede”* hikâyesinde yer alan *“Benim annemin de hobileri var. Durun, anlatayım.”* (HZK, s. 8) gibi geçişler, sohbetin akışına uygun biçimde söz almayı, düşüncelerini sırası geldiğinde ifade etmeyi gösterir. *“Gizemli Harita”* hikâyesinde yer alan *“Fatih gülmeyi bıraktı. Aslında Joseph'in fikrine pek inanmadı. Ama onu üzmemek için sustu.”* (GH, s. 8) ifadeleri, duygusal öz denetimin diğerini incitmemek amacıyla kullanıldığını ortaya koyar. *“Peri Bacaları”* hikâyesinde geçen *“Özür dilerim. Hiç fark etmedim.”* (PB, s. 8) ifadesi, hata yaptığını fark eden karakterin kendini kontrol edip sorumluluk almasını gösterir. *“Çikolatalı Gofret”* hikâyesinde geçen Nezir'in *“Doktor olmak istiyorum... Onu iyileştirmek en büyük hayalim.”* (ÇG, s. 6) sözleri, uzun vadeli bir hedef için sabır ve öz disiplin kurma isteğini yansıtır; bu da öz denetimin geleceğe dönük boyutunu güçlendirir. *“Komşumuz Ahmet Amca”* hikâyesinde geçen *“Ayrıca çok özür diliyorum... Affedin beni!”* (KAA, s. 12) ifadeleri, öfke ve kırgınlık sonrası kendini toparlayıp özür dileme becerisinin öz denetimle ilişkisini ortaya koymaktadır.

3.3.5. A1 ve A2 Düzeyindeki Hikâyelerde Geçen Sabır Kök Değeri

Sabır kök değeri hikâyelerde özellikle beklemek, süreçlere katlanmak ve aceleci olmamak üzerinden işlenmektedir. *“Saklambaç”* hikâyesinde geçen *“Bekliyoruz... Bodrum'da beni tekrar arayın.”* (S, s. 7) ve *“Etrafta Mehmet Bey ve ailesi yoktu. Yirmi dakika beklediler.”* (S, s. 7) cümleleri, yanlış anlaşılma ve karışıklığa rağmen sabır biçimde beklemeyi gösterir. *“Kayıp Bavul”* hikâyesinde geçen *“Bekledim, bekledim... Bavulum gelmedi... Yarım saat bekledim.”* (KB, s. 4) ve *“Biraz bekleyin. Romanya uçağı yarım saat sonra inecek.”* (KB, s. 10) gibi ifadeler, yolculuklar sırasında yaşanan gecikmelerin sabırla karşılandığını göstermektedir. *“Bisiklet”* hikâyesinde geçen *“Sonra hatırladım. Babam daha önce: oğlum, para ayıralım. Bu yaz sana bisiklet alalım, dedi.”* (B, s. 5) ifadeleri, arzusunun hemen değil, zaman içinde karşılanacağını kabul eden ertelemeyi göğüsleme davranışını yansıtır. *“Gizemli Harita”* hikâyesinde geçen *“Sana yarın haber vereceğim.”* (GH, s. 10) ve *“Harika bir haber. Merakla cevabını bekliyorum.”* (GH, s. 10) alıntıları, izin ve onay süreçlerini beklemenin, sabrın bilimsel/akademik araştırma etiğiyle ilişkilendirildiğini gösterir. *“Çikolatalı Gofret”* hikâyesinde geçen *“Mehmet bizi dinledi ve ‘Ben size yarın bilgi vereceğim.’ dedi.”*

(ÇG, s. 13) ifadesi, yardım süreçlerinin de sabır gerektiren, adım adım ilerleyen yapısına işaret etmektedir.

3.3.6. A1 ve A2 Düzeyindeki Hikâyelerde Geçen Saygı Kök Değeri

Saygı, A1 ve A2 düzeyindeki hikâyelerde çoğunlukla hitap biçimleri, nezaket ifadeleri ve başkalarının haklarını gözetme üzerinden öne çıkar. “*Saklambaç*” hikâyesinde geçen “*Sonerciğim Mehmet Bey’i ara, lütfen!*” (S, s. 4) ve “*Rahatsız etmek istemedik.*” (S, s. 8) ifadeleri, hem aile içi sevgi dolu hitabı hem de karşı tarafı rahatsız etmeme özenini göstermektedir. “*Kayıp Bavul*” hikâyesinde geçen “*Beyefendi, benim bavulum yok.*” (KB, s. 4) ve “*İzmir yolcuları, lütfen uçağınıza gidin.*” (KB, s. 10) ifadeleri, resmî ortamlarda saygılı dil kullanımının önemini vurgular. “*Her Zamanki Kafede*” hikâyesinde geçen “*Garson Bey, bakar mısınız?*” (HZK, s. 4) ifadesi, hizmet alan-veren ilişkisinde bile kişinin saygılı hitaba layık olduğunu gösterir. “*Acil*” adlı hikâyede “*Lütfen, annesine ulaşalım.*” (A, s. 9) ifadesi, hasta yakınlarının duygularını önemseyen saygılı bir sağlık iletişimi örneğidir. “*Gizemli Harita*” hikâyesinde geçen “*Günaydın Halil Bey, sizinle bir konu hakkında konuşmak istiyorum.*” (GH, s. 10) ifadesi, üst-alt ilişkisinde nezaket ve resmiyeti dengeli kullanan bir dil ortaya koyar. “*Peri Bacaları*” hikâyesinde geçen “*Merhaba, hoş geldiniz efendim.*” (PB, s. 7) ifadesi, turist-çalışan ilişkisini karşılıklı saygı ve misafirperverlik çerçevesine yerleştirir. “*Komşumuz Ahmet Amca*” hikâyesinde geçen “*İyi düşünün, lütfen!*” (KAA, s. 12) ifadesi, karşı tarafı zorlamadan, ricayla ve saygılı bir dille yönlendirmeye örnektir.

3.3.7. A1 ve A2 Düzeyindeki Hikâyelerde Geçen Sevgi Kök Değeri

Sevgi kök değeri hikâyelerde hem mekân, nesne ve etkinlik sevgisi hem de aile ve topluluk sevgisi bağlamında işlenmiştir. “*Saklambaç*” adlı hikâyede “*Eda, Marmaris’i çok sevdi.*” (S, s. 4) ve “*Çocuklar tatili çok seviyorlar.*” (S, s. 4) ifadeleri, yeni yerler keşfetmenin çocukta uyandırdığı coşkulu sevgi duygusunu gösterir. “*Kayıp Bavul*” hikâyesinde geçen “*Türk kahvaltısını çok seviyorum.*” (KB, s. 8) ve “*Babaannenizle evlendik, mutlu bir yuvamız oldu.*” (KB, s. 12) ifadeleri, kültürel yemeklere duyulan sevgiyi, aile sevgisini ve evlilik bağına öne çıkarmaktadır. “*Bisiklet*” hikâyesinde geçen “*Dayımın oğlu Serkan en iyi arkadaşım. Şimdi onları özledim.*” (B, s. 4) ve “*Evet, çok seviyorum, dedim.*” (B, s. 12) alıntıları, sevginin aynı zamanda özlem ve bağlılık içerdiğini gösterir. “*Her Zamanki Kafede*” hikâyesinde “*Benim annem de öyle. Onlar*

temizliğı çok seviyorlar.” (HZK, s. 7) ifadesi, gündelik alışkanlıkların bile sevgiyle ifade edilebileceğini gösterir. “Acil” adlı hikâyede “Hemen küçük kıza sarıldı. Kızım, sana ne oldu böyle?” (A, s. 9) ve “Annesi Filiz’i gördü ve ona sarıldı.” (A, s. 10) cümleleri, ebeveyn-çocuk sevgisinin kriz anında görünür hâle gelişini etkili biçimde yansıtır. “Peri Bacaları” hikâyesinde “Çok teşekkür ederim Simu. Seni seviyorum.” (PB, s. 4) ifadesi, eşler arası sevginin teşekkür ve takdir üzerinden ifade edilmesini gösterir. “Çikolatalı Gofret” hikâyesinde “Onlar birbirlerini çok sevdiler... Nezir ve ailesini yalnız bırakmayacak.” (ÇG, s. 15) ifadesi, komşuluk ve dayanışmanın da sevgi temeli üzerinde yükseldiğini ifade eder.

3.3.8. A1 ve A2 Düzeyindeki Hikâyelerde Geçen Sorumluluk Kök Değeri

Sorumluluk, seride çoğunlukla işini yapmak, verilen görevi yerine getirmek ve başkalarının güvenini boşa çıkarmamak biçiminde ele alınmıştır. “Kayıp Bavul” hikâyesinde “Tamam, bilgilerinizi yazıyorum. Merak etmeyin, onu bulacağız.” (KB, s. 7) ve “Size güzel bir haberim var. Bavulunuzu bulduk.” (KB, s. 8) ifadeleri, işini ciddiyetle yapan görevlilerin sorumluluk bilincini vurgular. “Her Zamanki Kafede” hikâyesinde “Siparişlerini aldım.” (HZK, s. 4) ve “Ben de sipariş getiriyorum. Başka masalara da servis yapıyorum.” (HZK, s. 11) ifadeleri, garsonun işinin bilincinde olup aksatmadan sürdürmesini gösterir. “Acil” hikâyesinde “Doktor Levent bu gece hastanede nöbetçiydi.” (A, s. 4) ve “Hım! Demek yaralar küçük. Hastaya sen bakabilirsin.” (A, s. 7) ifadeleri, hem kıdemli doktorun hem de genç doktorun mesleki sorumluluğu devralma süreçlerini ortaya koyar. “Gizemli Harita” hikâyesinde “Dedeme araştırmayı tamamlamak için söz verdim. Sözümü tutmalıyım.” (GH, s. 4) ifadesi, sorumluluğu aileye verilen sözler üzerinden de tanımlar. “Denizden Gelen Mektup” hikâyesinde “Tamam, teşekkür ederiz ama bu bizim görevimiz.” (DGM, s. 12) ifadesi, polislerin insanlara yardım etmeyi meslekî sorumluluk olarak görmesini yansıtır. “Çikolatalı Gofret” hikâyesinde “Bakkal Ayhan siparişleri hazırlamaya başladı.” (ÇG, s. 4) ve “Akşam oldu, artık eve gideyim ben olmadan çocuklar yemek yemez.” (ÇG, s. 11) ifadeleri, hem iş hem aile içi sorumlulukların dengeli biçimde yerine getirildiğini gösterir. “Komşumuz Ahmet Amca” hikâyesinde “Bize erken haber verdiler. Böylece yangın büyümeden söndürdük.” (KAA, s. 12) ifadesi, çocukların ve yetişkinlerin toplumsal sorumluluk bilincini öne çıkarmaktadır.

3.3.9. A1 ve A2 Düzeyindeki Hikâyelerde Geçen Vatanseverlik Kök Değeri

Vatanseverlik bu seride en belirgin biçimde “Komşumuz Ahmet Amca” adlı hikâyede yaşanan yerin tarihî dokusuna ve kültürel mirasa duyulan sevgi üzerinden işlenmiştir. “Burada tarihi konaklar var. Bu konaklar çok güzel. Beypazarı'nda dar ve taş sokaklar ile tarihi konaklar her yerde karşınıza çıkabilir.” (KAA, s. 4) ifadeleri, çocukların yaşadıkları ilçeyi yalnızca bir mekân olarak değil, korunması gereken tarihî ve kültürel bir değer olarak gördüklerini hissettirir. Mahallelinin yangın sonrası konağı hep birlikte onarması ve “Düğünden sonra Nuri amca, Ahmet amcanın evini boyadı.” (KAA, s. 12) ifadesi, tarihî dokuyu yaşatmayı bir ortak görev ve gurur kaynağına dönüştürmektedir. Bu anlatımlar, vatanseverliği soyut bir kavramdan çıkarıp çocukların günlük yaşamına, sokak, konak ve mahalle düzeyinde somutlaşan bir aidiyet ve koruma isteği olarak yansıtmaktadır.

3.3.10. A1 ve A2 Düzeyindeki Hikâyelerde Geçen Yardımseverlik Kök Değeri

Yardımseverlik, A1 ve A2 düzeyindeki hikâyelerin en güçlü ve en sık tekrar eden değerlerinden biridir. Bu düzeydeki hikâyelerde yardımseverlik hem yol gösterme, adres tarif etme gibi küçük desteklerde hem de hayat kurtaran, yaşam koşullarını iyileştiren büyük yardımlarda kendini göstermektedir. “*Saklambaç*” hikâyesinde “*Siz şimdi Merkez Postanesi'ne gelin. İnsanlara sorun, herkes orayı biliyor, size gösterecekler.*” (S, s. 8) ve detaylı adres tarifinin yer aldığı ifadeler, tanımadığımız kişilere bile yolu tarif ederek yardım etmenin önemini vurgular. “*Kayıp Bavul*” hikâyesinde “*Buradan düz gidin... Ofis, danışmanın karşısında.*” (KB, s. 4) ifadesi, benzer biçimde yabancı bir yolcunun yönünü bulmasına yardım etmeyi gösterir. “*Bisiklet*” hikâyesinde “*Bir arkadaşım bisikletini bana verdi. Önce direksiyonu tut ve ileriye bak. Sonra pedalı çevir, dedi.*” (B, s. 10) ifadesi, arkadaşların öğretirken ve paylaşarak yardım ettiğini ortaya koyar. “*Acil*” hikâyesinde geçen “*Filiz ağlıyor. Genç doktor: korkma, sana yardım için geldim*” (A, s. 7) ifadesi, yardımseverliğin hem duygusal rahatlatma hem de tıbbi destek boyutunu içerir. “*Denizden Gelen Mektup*” hikâyesinde “*Lütfen, yardım edin!*” (DGM, s. 7) çağrısına polislerin yanıtı, yardımseverliğin kurumsal boyutunu gösterir. “*Çikolatalı Gofret*” hikâyesinde “*Bu nedenle ben de Nezir'in okuması için ailesine yardım ediyorum.*” (ÇG, s. 6) ve “*Her ay*

düzenli gıda yardımı yapacağız. Nezir'in eğitimi için de destek olacağız.” (ÇG, s. 13) ifadeleri, eğitim ve temel ihtiyaçlar bağlamında düzenli ve sürdürülebilir yardım anlayışını vurgular. “Komşumuz Ahmet Amca” hikâyesinde ise “Bu ilçede herkes birbirini tanıyor ve birbirine yardım ediyor.” (KAA, s. 4) ve “Herkes yangını söndürmek için çalıştı.” (KAA, s. 11) ifadeleri, yardımlaşmanın mahalle kültürünün temel unsuru olduğunu göstermektedir

3.4. B1 ve B2 Düzeyindeki Hikâyelerde Geçen Kök Değerlere İlişkin Bulgular

Tablo 3. 3: Yabancı Öğrenciler İçin Türkçe Hikâyeler Serisi Orta Düzeydeki (B1 ve B2) Kök Değerlerin Sıklığı ve Dağılımları

	B1 Düzeyi					B2 Düzeyi				
Değerler	AB	CA	B	HK	KS	KAS	YSP	ADT	KM	ABD
Adalet	0	2	0	0	4	4	3	1	1	1
Dostluk	0	0	8	1	3	1	5	5	0	3
Dürüstlük	6	2	1	9	1	9	8	2	1	3
Öz denetim	4	1	2	0	6	4	5	4	10	2
Sabır	2	2	4	2	0	2	3	3	2	2
Saygı	7	1	2	3	4	2	2	0	1	0
Sevgi	1	2	3	0	5	3	2	2	3	1
Sorumluluk	2	8	1	5	1	1	5	4	5	2
Vatanseverlik	0	0	3	2	1	0	2	1	3	1
Yardımseverlik	1	3	2	5	8	0	2	2	0	4
Toplam	23	21	26	27	33	26	33	24	26	19

Tablo 3.3. incelendiğinde B1 ve B2 düzeyindeki hikâyelerde en fazla işlenen kök değerlerin dürüstlük, öz denetim, yardımseverlik ve sorumluluk olduğu görülmektedir. Bu değerler özellikle olay çözme, kriz anları, karakterlerin karar verme süreçleri ve sosyal ilişkilerde sıkça vurgulanarak üst düzey bilişsel süreçlerle desteklenmiştir. Dostluk ve sevgi değerleri orta düzeyde işlenmekte; karakterler arası bağlar, dayanışma ve olumlu duygular üzerinden desteklenmiştir. Saygı ve sabır değerleri daha sınırlı olsa da iletişim, bekleme, izin isteme ve sosyal nezaket bağlamlarında yer almaktadır. Hikâyelerde geçen en az değerler ise adalet ve vatanseverliktir. Adalet yalnızca belirli hikâyelerde özellikle “*Köstekli Saat, Kumların Altındaki Sır*” belirginleşirken vatanseverlik değeri B2 düzeyinde birkaç hikâyede Örneğin “*Baraka, Ağrı Dağı’na Tırmanış, Kral Mezarları*” dolaylı biçimde ele alınmıştır. Genel hatlarıyla B1 ve B2 düzeyindeki hikâyeler, A1-A2 düzeylerine kıyasla daha karmaşık olay örgülerine sahip olup dürüstlük, öz denetim ve sorumluluk gibi değerlerin karakterlerin karar verme süreçlerinde daha derinlikli işlendiği

görülmektedir. Bu durum, öğrencilerin artan dil seviyesine uygun şekilde daha soyut ve üst düzey değer farkındalıklarının hedeflendiğini göstermektedir.

3.4.1. B1 ve B2 Düzeyindeki Hikâyelerde Geçen Adalet Kök Değeri

B1-B2 düzeyindeki hikâyelerde adalet kök değerinin özellikle doğruluk, hakkaniyet, başkasının hakkını gözetme, kurallara uyma, eşitlik ve düzenin korunması gibi alt temalar etrafında yoğun biçimde ele alındığı görülmektedir. Bazı hikâyelerde adalet, bireylerin doğru olanı savunmaları ve haksızlığa karşı durmaları bağlamında ele alınmıştır. Örneğin “*Altın Bilezik*” adlı hikâyede geçen “*Şirket sahibi... sizden ‘Proje arsaya uygundur.’ yazılı bir rapor hazırlamanızı istemiş. Ama kabul etmemişsiniz.*” (AB, s.15) ifadesi, yetişkin dünyasında adaletin temel bileşeni olan dürüstlük ve hakkı teslim etme anlayışını doğrudan yansıtmaktadır. Bazı hikâyelerde ise adalet, eşit uygulamaların tüm bireylere aynı biçimde sunulmasıyla ilişkilidir. “*Cevapsız Arama*” adlı hikâyede polislerin tarafsızlığına ilişkin “*Size söz veriyorum, onları bulup getireceğiz.*” (CA, s.13) ifadesi, toplumsal adaletin herkes için eşit biçimde sağlanması gerektiğini göstermektedir. Başka hikâyelerde adalet, başkasının malına ya da toplumsal değerlere zarar vermeme ilkesi üzerinden vurgulanmıştır; nitekim “*Kumların Altındaki Sır*” adlı hikâyede çocukların buldukları nesneye dokunmama yönündeki “*Bize ait değil o!*” (KAS, s.13) ifadesi, adaletin başkasının hakkına saygı duyma yönünü çocuk düzeyinde somut bir örnekle sunmaktadır. Bunun yanında adalet değeri, birçok hikâyede kurallara uyma ve düzeni koruma davranışlarıyla ortaya çıkmıştır. “*Ağrı Dağı’na Tırmanış*” adlı hikâyede “*Haklısın, bu kalıntılara zarar vermeyelim.*” (ADT, s.19) ifadesi, hem doğaya hem kültürel mirasa yönelik adalet anlayışını desteklemektedir. Ayrıca adalet, bazı hikâyelerde görevlerin dengeli dağıtılması ve sorumlulukların adil paylaşılmasıyla ilişkilendirilmiştir. “*Ateş Böcekleriyle Dans*” adlı hikâyede “*Selim ve Sinan’ı çadır kurmakla, Mehmet ve Pelin’i ateş yakmakla, Serhat’ı ise odun toplamakla görevlendirdi.*” (ABD, s.7) ifadesi, iş bölümünde adaletin sağlanması gerektiğini göstermektedir. Tüm bu örnekler, B1-B2 hikâyelerinde adalet kök değerinin, bireyler arası ilişkileri düzenleyen bir ilke olmanın ötesinde, toplumsal yaşamı koruyan, hakları güvence altına alan ve bireyleri doğru olana yönlendiren çok yönlü bir değer olarak işlendiğini göstermektedir.

3.4.2. B1 ve B2 Düzeyindeki Hikâyelerde Geçen Dostluk Kök Değeri

B1-B2 düzeyindeki hikâyelerde dostluk kök değerinin özellikle dayanışma, birlikte hareket etme, duygusal bağlılık kurma ve arkadaşlık ilişkilerinin sürdürülmesi gibi alt temalar etrafında işlendiği görülmektedir. “*Baraka*” adlı hikâyede Yunus ve Emre’nin yakın arkadaşlık ilişkisi “*Yunus ve Emre yakın arkadaşlardı... Yedikleri içtikleri ayrı gitmiyordu.*” (BR, s.4) ifadeleriyle somutlaştırılmakta, Emre ortadan kaybolduğunda Yunus’un onu takip ederek endişe duyması ise dostluğun fedakârlık boyutunu yansıtmaktadır. “*Ertesi akşam... Yunus onu takip etmeye karar verdi.*” (B, s.10). “*Cevapsız Arama*” adlı hikâyede dostluk daha sınırlı görülmesine rağmen Yılmaz’ın karısına duyduğu bağlılık ve ona ulaşmak için gösterdiği çaba, eş ilişkisi üzerinden dostluğun güven ve sadakat boyutunu yansıtır. “*Yıl Sonu Pikniği*” adlı hikâyede ise çok kültürlü bir dostluk örüntüsü öne çıkar. Örneğin Feride’nin “*Ben, Katya ve Fatma çok iyi anlaştık.*” (YSP, s.5) ifadeleri, kültürlerarası uyumun dostluk aracılığıyla kurulduğunu göstermektedir. “*Ateş Böcekleriyle Dans*” adlı hikâyede arkadaş grubunun Tarık kaybolduğunda onun arkasından koşması “*Hemen arkadaşlarına haber verdi ve Tarık’ı aramaya başladılar.*” (ABD, s.11) ifadesiyle dostluğun yardımlaşma boyutunu ortaya koymaktadır. Bütün bu örnekler, B1-B2 hikâyelerinde dostluğun yalnızca birlikte vakit geçirmekten ibaret olmadığını; fedakârlık, bağlılık, güven ve dayanışmayla pekiştirilen güçlü bir sosyal değer olarak işlendiğini göstermektedir.

3.4.3. B1 ve B2 Düzeyindeki Hikâyelerde Geçen Dürüstlük Kök Değeri

B1-B2 düzeyindeki hikâyelerde dürüstlük kök değeri hem doğruyu söyleme hem davranışlarında tutarlı olma hem de etik ilkelere bağlı kalma biçiminde çeşitli alt temalar etrafında sunulmaktadır. “*Altın Bilezik*” adlı hikâyede Kenan’ın “*Siz... çok dürüst bir insansınız.*” (AB, s.13) ifadesiyle onurlandırılması, dürüstlüğün yetişkin yaşamında bir karakter göstergesi olduğunu vurgulamaktadır. “*Cevapsız Arama*” adlı hikâyede ise dürüstlük verilen sözün arkasında durmak üzerinden işlenmiştir; suçluların “*Eğer sözümüzü dinlersen... eşini teslim edeceğiz.*” (CA, s.11) ifadesi, kötü niyetli bir karakterden gelse bile sözün bağlayıcılığına dair bir alt yapı sunmaktadır. “*Kumların Altındaki Sır*” adlı hikâyede çocukların kendi aralarında kurdukları iletişimde dürüstlük dikkat çeker; Gökhan’ın Bilge’ye söylediği “*Hayal gücüne hayranım.*” (KAS, s.10)

ifadesi, onun duygularını samimi biçimde paylaşması açısından önemlidir. “*Ağrı Dağı’na Tırmanış*” adlı hikâyede Hikmet’in tehlikeyi dürüstçe dile getirmesi “*Bu tahtalar iyice çürümüş... çıkmayalım bence.*” (ADT, s.18) ifadesiyle örneklendirilir. “*Yıl Sonu Pikniği*” adlı hikâyede öğrencilerin duygularını açıkça ifade etmeleri “*Bu fikir benim de çok hoşuma gitti.*” (YSP, s.9) ifadeleriyle dürüstlüğün duygusal yönünü yansıtmaktadır. Bütün bu ifadeler, B1-B2 düzeyindeki hikâyelerde dürüstlük değerinin yalnızca sözlü doğrulukla sınırlı kalmadığını; düşünce-duygu davranış tutarlılığını, açık iletişimi ve etik kararları içeren geniş bir çerçevede sunulduğunu göstermektedir.

3.4.4. B1 ve B2 Düzeyindeki Hikâyelerde Geçen Öz Denetim Kök Değeri

B1-B2 düzeyindeki hikâyelerde öz denetim kök değerinin özellikle duygu kontrolü, sabırlı olma, ani tepkileri yönetme, hedefe yönelik kararlılık gösterme ve davranışlarını düzenleme gibi alt temalar etrafında işlendiği görülmektedir. “*Altın Bilezik*” adlı hikâyede yer alan “*Hem derslerime çalıştım hem de marangozluğu öğrenmeye çabaladım.*” (AB, s.12) ifadesi, öz denetimin çaba ve kararlılık yönünü örneklendirirken karakterin kendini disipline ederek bir hedef doğrultusunda ilerlediğini göstermektedir. “*Baraka*” adlı hikâyede Yunus’un arkadaşını takip ederken sergilediği kontrollü davranış “*Onlara yakalanmamak için uzaktan takip ediyordu.*” (BR, s.11) ifadesiyle sunulmakta, çocuğun panik olmadan, planlı ve dikkatli biçimde hareket etmesi öz denetimin uygulamalı bir örneğini oluşturmaktadır. “*Kral Mezarları*” adlı hikâyede Ali’nin tehlike karşısında aceleci davranmak yerine kendini kontrol ederek ilerlemesi “*Elması düşürüp kırmamak için yavaş hareket ediyordu.*” (KM, s.15) ifadesiyle somutlaşmaktadır. “*Ağrı Dağı’na Tırmanış*” adlı hikâyede ise öz denetim daha çok fiziksel ve zihinsel dayanıklılık çerçevesinde ele alınmıştır; Giray’ın “*Ne yapmam gerektiğini düşünmeye başladım.*” (ADT, s.5) sözü, ani kararlar vermek yerine düşünerek davranmanın önemini göstermektedir. Ayrıca “*Yıl Sonu Pikniği*” adlı hikâyede “*Yorgunluktan uyuyakalmışım, özür dilerim.*” (YSP, s.17) ifadesi, öz denetimin sorumluluk duygusu ve özür dileme davranışıyla ilişkilendirildiği bir örnek sunmaktadır. Tüm bu alıntılar, öz denetim değerinin B1-B2 düzeyindeki hikâye kitaplarında yalnızca duyguları kontrol etme ile sınırlı olmadığını, aynı zamanda davranışları planlama, dikkatli hareket etme, hedefe odaklanma ve düşünerek karar verme gibi çok yönlü bileşenlerle ele alındığını göstermektedir.

3.4.5. B1 ve B2 Düzeyindeki Hikâyelerde Geçen Sabır Kök Değeri

B1-B2 düzeyindeki hikâyelerde sabır kök değerinin özellikle bekleme, süreç içerisinde sakin olma, zorluklara dayanma ve sonuca ulaşmak için emek verme gibi alt temalar etrafında işlendiği görülmektedir. “*Altın Bilezik*” adlı hikâyede yer alan “*Birkaç dakika bekleyin lütfen.*” (AB, s.6) ifadesi, sabrın gündelik yaşamın küçük ama önemli anlarında nasıl ortaya çıktığını göstermektedir. “*Baraka*” adlı hikâyede ise Yunus’un ders bitene kadar beklemesi “*Son derse kadar sabırla bekledi.*” (BR, s.6) ifadesiyle verilerek karakterin merakına rağmen kendini kontrol edip sabırlı davranması öne çıkarılmıştır. “*Ağrı Dağı’na Tırmanış*” adlı hikâyede sabır daha çok fiziksel dayanıklılık boyutuyla ilişkilendirilerek “*Dört saatlik zorlu yürüyüşün ardından ikinci kamp noktasına ulaştılar.*” (ADT, s.10) ifadeleriyle uzun ve yorucu bir sürece rağmen sabırla ilerlemeleri vurgulanmıştır. “*Yıl Sonu Pikniği*” adlı hikâyede öğrencilerin piknik gününü ipe çekmesi “*Çarşamba gününü ipe çekiyorduk.*” (YSP, s.10) ifadesinde görülmekte, sabrın beklenti ve süreç yönetimi boyutuna dikkat çekilmektedir. “*Kumların Altındaki Sır*” adlı hikâyede “*Her sene yaz tatilinin gelmesini ipe çekiyordu.*” (KAS, s.4) ifadesi, sabrın çocukların uzun zamandır bekledikleri olaylar karşısında nasıl işlendiğini göstermektedir. Bütün bu örnekler sabır değerinin hikâyelerde hem duygusal hem fiziksel hem de süreç odaklı bağlamlarda yer aldığını; sabrın yalnızca bekleme davranışı değil, aynı zamanda dayanma, erteleme, zamanı yönetme ve hedefe odaklılık gibi çok yönlü özelliklerle işlendiğini ortaya koymaktadır.

3.4.6. B1 ve B2 Düzeyindeki Hikâyelerde Geçen Saygı Kök Değeri

B1-B2 düzeyindeki hikâyelerde saygı kök değerinin özellikle nezaket ifadeleri, başkalarının hak ve sınırlarına dikkat etme, sosyal kurallara uyma, hitap şekilleri ve nezaket dili kullanma gibi alt temalar üzerinden işlendiği görülmektedir. “*Altın Bilezik*” adlı hikâyede Kenan’ın karşısındaki kişiye hitabı “*Merhaba hanımefendi.*” (AB, s.6) ifadesiyle verilirken bu kullanım saygının sözlü dil aracılığıyla kurulduğunu göstermektedir. “*Hırsız Kim?*” adlı hikâyede misafirperverlik ve sosyal görgü “*Hoş geldiniz. Lütfen içeri giriniz.*” (HK, s.13) ifadeleriyle örneklendirilmiş, karakterlerin birbirlerine gösterdikleri özen saygı değerinin davranışsal yönünü ortaya koymuştur. “*Kumların Altındaki Sır*” adlı hikâyede Bilge’nin nezaket gösteren ifadesi “*Siz de kusura bakmayın.*” (KAS, s.17) şeklinde geçmekte olup çocukların iletişimlerinde

saygının önemli bir temel olduğu görülmektedir. “*Köstekli Saat*” adlı hikâyede ise Asaf’ın ev sahibine yönelik hitabı “*Buyurun oturun.*” (KS, s.16) sözlü nezaket örneği olarak karşımıza çıkmaktadır. “*Yıl Sonu Pikniği*” adlı hikâyede öğretmeninin öğrencilere yönelik uyarısı “*Lütfen geç kalmayın.*” (YSP, s.15) ifadesiyle çocukların sosyal kurallara uyma ve başkasının zamanına saygı gösterme değerini desteklemektedir. Ayrıca “*Kral Mezarları*” adlı hikâyede “*Tamam efendim, siz nasıl isterseniz.*” (KM, s.6) ifadesi, yetişkinlere karşı gösterilen saygı ve nezaket kültürünü yansıtmaktadır. Tüm bu örnekler, saygı değerinin B1-B2 düzeyindeki hikâye kitaplarında hem dilsel ifadeler hem de davranışsal tutumlarla geniş bir çerçevede işlendiğini göstermektedir.

3.4.7. B1 ve B2 Düzeyindeki Hikâyelerde Geçen Sevgi Kök Değeri

B1-B2 düzeyindeki hikâyelerde sevgi kök değerinin özellikle aile sevgisi, arkadaş sevgisi, hayvan sevgisi ve doğa sevgisi gibi alt temalar üzerinden işlendiği görülmektedir. “*Baraka*” adlı hikâyede geçen “*Yine beraber olacağız diyerek sarıldılar.*” (BR, s.5) ifadesi, arkadaşlık bağlarının kararlılık ve duygusal yakınlıkla pekiştirildiğini göstermektedir. “*Cevapsız Arama*” adlı hikâyede aile sevgisi “*Birlikte çocuklarını sevmeye başladılar.*” (CA, s.15) ifadeleriyle yansıtılmış, karakterlerin zor bir durumda dahi sevgi bağıyla hareket etmeleri dikkat çekmiştir. “*Köstekli Saat*” adlı hikâyede ebeveyn-çocuk ilişkisine dair “*Ailesi onunla gurur duyuyordu.*” (KS, s.8) ifadesi sevginin destek ve takdir boyutunu göstermektedir. “*Kumların Altındaki Sır*” adlı hikâyede yer alan “*Bu kasabayı çok seviyor.*” (KAS, s.4) ifadesi, çocukların mekâna yönelik duygusal bağlılığını ortaya koyarken “*Ağrı Dağı’na Tırmanış*” adlı hikâyede “*Birbirlerine sarıldılar.*” (ADT, s.19) ifadesi sevginin dayanışma anlarında ortaya çıktığını göstermektedir. “*Ateş Böcekleriyle Dans*” hikâyesinde ise doğaya yönelik sevgi “*Tarık kamp yapmayı seviyordu.*” (ABD, s.4) ifadesiyle somutlaştırılmıştır. Bütün bu ifadeler, sevgi değerinin hikâyelerde sadece duygusal bir bağ olarak değil aynı zamanda destek olma, aidiyet hissetme, bağlılık kurma, doğayı ve canlıları koruma gibi çok yönlü işlevlerle sunulduğunu göstermektedir.

3.4.8. B1 ve B2 Düzeyindeki Hikâyelerde Geçen Sorumluluk Kök Değeri

B1-B2 düzeyindeki hikâyelerde sorumluluk kök değerinin özellikle görev bilinci, verilen sözleri yerine getirme, toplumsal sorumluluk alma, kişisel ödevleri zamanında yapma ve bir grubun parçası olarak üzerine düşeni yapma gibi alt temalar

etrafında işlendiği görülmektedir. “*Cevapsız Arama*” adlı hikâyede Yılmaz’ın yürüttüğü dava dosyasına yönelik ciddiyeti “*Yılmaz... dava dosyasını inceliyordu.*” (CA, s.4) ifadesiyle vurgulanmış, mesleki sorumluluk duygusunun adalet ve toplumsal görev bilinciyle birleştiği görülmüştür. “*Yıl Sonu Pikniği*” adlı hikâyede çocukların grup içinde görev paylaşımı yapması “*Ben içecekleri alırım.*” (YSP, s.11) ifadesiyle somutlaştırılarak çocukların iş birliği içinde sorumluluk üstlendikleri anlaşılmıştır. “*Ağrı Dağı’na Tırmanış*” adlı hikâyede ise kamp hazırlıkları sırasında sorumluluk, hayati önem taşıyan bir davranış olarak işlenmiştir. Örneğin “*Yanlarına 6 günlük yiyecek aldılar.*” (ADT, s.8) ifadesi, karakterlerin gerekli tedbirleri alarak öz ve dış sorumluluklarını yerine getirdiklerini göstermektedir. “*Kral Mezarları*” adlı hikâyede tarihî mirasın korunmasına yönelik duyarlılık “*Kazı çalışmalarında görev yaptı.*” (KM, s.4) ifadesiyle ön plana çıkarak kültürel sorumluluğun çocuk karakter üzerinden yansıtıldığı görülmüştür. “*Köstekli Saat*” adlı hikâyede Asaf’ın ailevi sorumluluğu “*Bu hediyeyi ömür boyu sakla.*” (KS, s.13) ifadesiyle ilişkilendirilmiş; karakterin kendisine verilen emanete sahip çıkma bilinci sorumluluk değerinin duygusal yönünü göstermiştir. Bütün bu örnekler B1-B2 setindeki hikâyelerde sorumluluk değerinin yalnızca zorunlu görevleri yerine getirmekle sınırlı olmadığını; toplumsal yaşamı düzenleyen davranışları, işbirliğini, bireysel görev bilincini ve kültürel duyarlılığı da kapsayan çok boyutlu bir içerikle sunulduğunu göstermektedir.

3.4.9. B1 ve B2 Düzeyindeki Hikâyelerde Geçen Vatanseverlik Kök Değeri

B1-B2 düzeyindeki hikâyelerde vatanseverlik kök değerinin daha çok kültürel mirası koruma, ülkeye ait unsurlara sahip çıkma, millî değerleri tanıma ve ülkeye katkı sağlayacak çalışmalara önem verme gibi alt temalar etrafında işlendiği görülmektedir. “*Baraka*” adlı hikâyede ülkenin teknolojik gelişimine dair gurur duygusu “*Türkiye’nin elektrikle çalışan ilk arabası hazır.*” (BR, s.14) ifadesiyle yansıtılmış, ülkeye katkı sağlayan başarıların çocuklara millî bir bilinç kazandırmak amacıyla hikâyede yer aldığı anlaşılmıştır. “*Hırsız Kim?*” adlı hikâyede Türk kültürünün tanıtılması “*Türk mimarisine ait eserleri tanıtacağız.*” (HK, s.13) ifadesiyle vurgulanmış, kültürel değerlerin korunması ve tanıtımının çocuklara vatanseverlik bilinci kazandırdığı görülmüştür. “*Kral Mezarları*” adlı hikâyede Ali’nin bir tarihî keşif karşısında duyduğu sorumluluk “*Ülkesi için önemli bir hazine bulmuş olabilirdi.*” (KM, s.14) ifadesiyle millî mirasın korunmasına yönelik duyarlılığı göstermektedir. “*Ağrı Dağı’na Tırmanış*”

adlı hikâyede çevreye verilen önemin kültürel sorumlulukla birleştiği “*Bu kalıntılara zarar vermeyelim.*” (ADT, s.19) ifadesiyle ortaya konularak doğal ve tarihî mekânlara saygı, vatan sevgisinin çevre bilinci ile birleştiği bir temayı yansıtmaktadır. “*Yıl Sonu Pikniği*” adlı hikâyede farklı ülkelerden gelen öğrencilerin kültürlerini tanıtmaları “*Her ülke kendi yemeğini yaptı.*” (YSP, s.10) ifadesiyle verilmiştir. Bu durum, Türkiye bağlamında çocukların kendi kültürlerini temsil etmeleri kültürel vatanseverliğin bir göstergesi olarak yorumlanabilir. Tüm bu örnekler, B1-B2 seviyesindeki hikâye kitaplarında vatanseverlik değerinin yalnızca millî sembollere bağlılıkla sınırlı olmadığı, kültürel mirası koruma, ülke gelişimine katkı sağlama, millî unsurları tanıma ve doğaya, kültüre duyarlı davranma gibi çok boyutlu içeriklerle işlendiğini göstermektedir.

3.4.10. B1 ve B2 Düzeyindeki Hikâyelerde Geçen Yardımseverlik Kök Değeri

B1-B2 düzeyindeki hikâyelerde yardımseverlik kök değerinin özellikle zor durumda olan birine destek olma, işbirliği yapma, paylaşma, dayanışma ve toplumsal duyarlılık gösterme gibi alt temalar etrafında yoğun biçimde işlendiği görülmektedir. “Köstekli Saat” adlı hikâyede kasaba halkının Asaf’ın ailesine yönelik duyarlılığı “Kasabalı Asaf’ın ailesine yardım ediyordu.” (KS, s.4) ifadesiyle açıkça ortaya konmuş, toplumsal dayanışmanın hikâye içinde güçlü bir yer tuttuğu anlaşılmıştır. “Cevapsız Arama” adlı hikâyede zor durumdaki kadına hızlıca yardım edilmesi “Kadının durumu acil! Ambulans çağırın!” (CA, s.14) ifadeleriyle verilmiştir. “Baraka” adlı hikâyede bir öğrencinin babasının çocuklara atölyesini açması “Bir arkadaşımızın babası bize atölye verdi.” (B, s.16) ifadesiyle paylaşım ve destek temalarını pekiştirmiştir. “Ateş Böcekleriyle Dans” adlı hikâyede kaybolan Tarık’ın arkadaşları tarafından bulunup güvenli yere götürülmesi “Tarık’ı kollarından tutup alana götürdüler.” (ABD, s.11) ifadeleriyle yardımseverliğin somut bir örneği hâline gelmiştir. “Yıl Sonu Pikniği” adlı hikâyede kaybolan Fatma’yı aramak için tüm sınıfın harekete geçmesi “Herkes Fatma’yı aramaya başladı.” (YSP, s.16) sözüyle toplu dayanışmanın bir yansıması olarak sunulmuştur. Tüm bu örnekler yardımseverlik değerinin B1-B2 seviyesindeki hikâye kitaplarında bireysel bir erdem olmanın ötesinde; toplumsal uyumu, dayanışmayı, ortak hareket etmeyi ve ihtiyaç hâlinde başkalarına destek olmayı içeren çok kapsayıcı bir değer olarak işlendiğini göstermektedir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Bu bölümde, araştırmanın verilerinden elde edilen bulgulara dayalı sonuçlar ortaya konulmuştur. Bu sonuçlar ilgili alan yazın çerçevesinde tartışılmış ve elde edilen bulgular doğrultusunda öneriler sunulmuştur.

4.1. Tartışma

Bu çalışmanın bulguları, incelenen her iki hikâye serisinin kök değerler açısından ortak ve tamamlayıcı bir yapı sunduğunu göstermektedir. Her iki seride de yardımseverlik, dürüstlük, sorumluluk ve sevgi değerleri en çok geçen değerler arasındadır. Bu değerlerin hikâyelerde sürekli tekrar edilmesi çocukların hem günlük yaşamda hem öğrenme süreçlerinde karşılaşabilecekleri sosyal durumlara uygun şekilde güçlü, sürdürülebilir ve davranışa dönük mesajlar sunulduğunu göstermektedir. Her iki sette dostluk, saygı, öz denetim ve sabır gibi değerler ise orta düzeyde fakat düzenli biçimde temsil edilerek yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerin sosyal uyumuna katkı sağlayan ilişki temelli örüntülerle desteklenmektedir.

Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi materyallerinin değerler eğitimi açısından incelendiği çalışmalar incelendiğinde araştırmacıların çoğunun benzer sonuçlara ulaştığı görülmektedir. Erçelik (2019), incelediği sette/seride özellikle özdenetim ve sorumluluk değerlerinin ön planda olduğunu belirlemiştir. Bu durum, materyal hazırlama süreçlerinde “bireysel sorumluluk” ve “kişisel disiplin” gibi değerlere ağırlık verildiğini göstermektedir. Kaplan (2023) çalışmasında incelediği setin değer eğitimine uygun olduğunu ancak sette estetik ve adalet değerlerinin oldukça sınırlı işlendiğini ortaya koymuştur. Her iki çalışma sevgi, yardımseverlik ve özdenetim gibi evrensel nitelikli değerlerin daha yoğun yer aldığını; toplumsal içerikli değerlerin ise geri planda kaldığını göstermesi bakımından ortaklaşmaktadır. Öncel’in (2021) fablların değer

aktarımındaki rolünü ele aldığı çalışması bu alanın başka eser türleriyle de desteklenebileceğini göstermektedir. Çalışma fabl türünün değer öğretimi açısından güçlü bir potansiyele sahip olduğunu göstermiştir. Bu bulgu özellikle yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde geleneksel anlatı türlerinin değer aktarımını zenginleştirebileceğini düşündürmektedir. Aksoy (2015), çalışmasında yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılan ders kitaplarını değerler eğitimi açısından incelemiştir. Araştırma kapsamında çeşitli yayınevlerine ait farklı seviye setleri karşılaştırılmış; kitaplarda yer alan metin, görsel ve etkinlikler kök değerler ve evrensel değerler bağlamında analiz edilmiş yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde değerler eğitiminin programlı ve bütüncül bir şekilde ele alınması gerektiği vurgulanmıştır. Öztürk (2015), yaptığı çalışmada Divânu Lügâti't Türk'teki atasözlerini hem dil öğretimi hem de kültür aktarımı bağlamında değerlendirmiş sonuç olarak da yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde oldukça değerli kültürel materyaller olmasına rağmen ders kitaplarında yetersiz biçimde kullanıldığını tespit etmiştir.

Türkçe ders kitapları üzerine yapılan araştırmalarda da bazı paralellikler göze çarpmaktadır. Aral'ın (2008) 6. sınıf Türkçe ders kitabı incelemesinde, vatanseverlik, sevgi ve saygı değerleri ön plana çıkarken Işık (2019) ortaokul ders kitaplarındaki halk edebiyatı metinlerinde en sık sevgi, vatanseverlik ve dostluk değerlerinin yer aldığını belirlemiştir. Bu bulgular ders kitaplarının daha çok geleneksel ve toplumsal nitelikli değerlere ağırlık verdiğini göstermektedir. Mevcut çalışma sonuçlarının bu literatürle belirgin şekilde farklılaşması dikkat çekicidir. Aslı Hikâye Serisi ile Yabancı Öğrenciler İçin Türkçe Hikâyeler serisinde en sık işlenen değerlerin dürüstlük ve yardımseverlik, en az işlenen değer ise vatanseverlik olması, ders kitaplarındaki baskın eğilimlerle çelişmektedir. Bu farklılık hikâye kitaplarının değer tercihlerinin ders kitaplarından daha “bireysel” ve “duyuşsal” odaklı olduğunu düşündürmektedir.

Ders kitabı çalışmalarında görülen bu ayrışma Mutlubaş'ın (2021) beşinci sınıf matematik ders kitabı incelemesinde de ortaya çıkmaktadır. Söz konusu araştırmada dürüstlük en az işlenen değer olarak tespit edilmiştir. Buna karşın mevcut çalışmada dürüstlüğün en sık karşılaşılan değer olması farklı ders materyallerinin değer önceliklerinin değişebildiğini göstermektedir. Bunun yanı sıra bazı araştırmalar bu çalışmanın bulgularıyla daha büyük uyum göstermektedir. Toğrul'un (2024) PIKTES Projesi kapsamında hazırlanan Aslı Hikâye Serisi'ni incelediği tezinde en sık işlenen

değerlerin nezaket (%19,1) ve saygı (%18,8) olduğu, vatanseverlik değerinin ise yalnızca %5,9 oranında yer aldığı görülmüştür. Ayrıca alçakgönüllülük, empati, fedakârlık ve estetik gibi bazı değerlere hiç yer verilmediği belirtilmiştir. Bu açıdan bakıldığında Toğrul'un çalışmasındaki “vatanseverlik değerinin düşük temsili” bulgusu mevcut araştırmayla uyumludur; ancak en sık işlenen değerlerin nezaket ve saygı olması iki çalışma arasında belirgin bir farklılık oluşturmaktadır.

Kılıç'ın (2023) yabancılara Türkçe öğretimi ders kitaplarını incelediği araştırması ise setler arasında anlamlı farklılıklar bulunduğunu göstermektedir. Örneğin Yedi İklim B düzeyinde yardımseverlik, sabır ve dostluk değerleri öne çıkarken, Gazi TÖMER B düzeyinde en fazla dürüstlük, sorumluluk ve vatanseverlik değerleri işlenmiştir. Yeni İstanbul B düzeyinde ise dürüstlük, özdenetim ve yardımseverlik en sık rastlanan değerler olmuştur. Bu bulgular, yabancı dil olarak Türkçe öğretim materyallerinde değer dağılımının setten sete değiştiğini, ancak vatanseverlik değerinin çoğu sette düşük düzeyde temsil edildiğini göstermesi bakımından mevcut çalışma ile paralellik göstermektedir.

Alan yazındaki diğer araştırmalar da bu eğilimi desteklemektedir. Bulut (2021), Ayla Kutlu'nun “Merhaba Sevgi” adlı eserinde vatanseverlik ve sabır değerlerinin oldukça sınırlı olduğunu belirtmiş; Önder (2022) ise Saadettin Kaplan'ın çocuk öykülerinde vatanseverlik değerine hiç rastlamamıştır. Öziçel (2022) ve Özbirge (2023) de benzer biçimde incelenen eserlerde sevgi ve yardımseverlik değerlerinin öne çıktığını, vatanseverlik değerinin ise en az işlenen kök değer olduğunu saptamışlardır. Bütün bu çalışmalar bir arada değerlendirildiğinde, mevcut araştırmada vatanseverlik değerinin en az işlenen değer olması, mülteci kökenli öğrencilere yönelik yabancı dil öğretiminde ideolojik ve ulusal değerlerden ziyade evrensel, kapsayıcı ve kültürlerarası değerlere öncelik verilmesini savunan pedagojik yaklaşımlarla örtüşmektedir (Cummins, 2001; Dryden-Peterson, 2016; UNHCR, 2019). Buna karşın çalışmada en sık işlenen değerlerin dürüstlük, sorumluluk ve yardımseverlik olması, ders kitabı analizlerinde baskın olan “vatanseverlik–sevgi–saygı” üçlüsünden belirgin şekilde ayrılmaktadır. Bu durum hikâye kitaplarının değer tercihlerinin daha çok duygusal, sosyal ve kişilerarası yönü güçlü değerlere odaklandığını; ulusal kimlik ve toplumsal aidiyet gibi soyut değerlerin ise erken yaş gruplarında daha temkinli ve sınırlı biçimde işlendiğini göstermektedir.

4.2. Sonuç

Çalışma bulguları her iki seride de en çok geçen değerlerin yardımseverlik, dürüstlük, sorumluluk ve sevgi olduğu göstermektedir. Bu değerlerden sonra en çok geçen değerlerin ise saygı, öz denetim ve sabır olduğu dikkat çekmektedir. Her iki hikâye serinde bu değerler hemen her kitapta farklı sahneler ve alt temalarla tekrar ettiği tespit edilmiştir. Söz konusu değerlerin yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerin gündelik yaşamda en sık karşılaşılabilecekleri ilişki ve davranış örüntülerini değer temelli biçimde pekiştirdiğini göstermektedir. Buna karşılık her iki hikâye serisinde adalet ve vatanseverlik değerleri en düşük frekanslı değerler olduğu anlaşılmaktadır. Bulgular söz konusu kök değerlerin daha çok paylaşma, kurallara uyma, çevreyi ve tarihi/kültürel mirası koruma gibi dolaylı göstergeler üzerinden verilmeye çalışıldığı görülmüştür.

Çalışma Aslı Hikâye Serisi'nin yardımseverlik, dürüstlük ve sorumluluk kök değerlerinin en yoğun biçimde öne çıktığını göstermektedir. Her hikâyede bu üç değer farklı alt temalar (bireyler arası yardım, hayvanlara yardım, çevreyi koruma; duyguları ve düşünceleri açıkça ifade etme; günlük görevleri ve akademik sorumlulukları yerine getirme vb.) üzerinden tekrar etmesi seride genel değer çerçevesini bu üç temel eksen üzerine kurulduğunu göstermektedir. Hikâye serisinde sevgi, saygı, öz denetim, sabır ve dostluk değerleri ise daha çok günlük yaşam rutinleri, aile ve arkadaş ilişkileri, bekleme, merakını yönetme, nezaket dili kullanma gibi daha sade ve somut durumlar üzerinden ele alınmıştır. Buna karşın Aslı Hikâye Serisi'nde adalet ve vatanseverlik kök değerleri daha dolaylı ve sınırlı bir görünürlüğe sahiptir. Bu durum, serinin yabancı dil olarak Türkçe öğrenen küçük çocuklukların düzeyine uygun olarak daha çok kişilerarası ilişkileri düzenleyen, çocukların gündelik yaşamlarında sık karşılaşılabilecekleri sosyal beceri ve değerleri (yardımseverlik, dürüstlük, sorumluluk, sevgi, saygı) merkeze aldığını, daha soyut ve üst düzey değerleri (adalet, vatanseverlik) ise çoğunlukla kurallara uyma, sıra olma, çevreyi temiz tutma, ortak alanlara saygı gibi dolaylı göstergelerle sunduğunu ortaya koymaktadır.

Yabancı Öğrenciler İçin Türkçe Hikâyeler serisinin A1-A2 düzeyine ilişkin bulgular kök değerlerin yine ağırlıklı olarak dürüstlük, yardımseverlik, sevgi ve dostluk etrafında örüldüğü görülmektedir. Bu düzeyde hikâyeler, dil basamağına uygun olarak daha basit olay örgüleri ve kısa sahneler üzerinden; doğruyu söyleme, şaka yapmadan

gerçeği ifade etme, duyguları saklamadan dile getirme, adres tarif etme, yön gösterme, küçük yardımlarla birbirini destekleme, aile ve komşuluk bağlarını sürdürme, yeni arkadaşlıklar kurma gibi davranışları öne çıkarmaktadır. Hikâye serinin A1-A2 düzeyinde sorumluluk, saygı, öz denetim ve sabır kök değerler ise daha çok günlük yaşamın işleyişine (işini yapmak, nöbet tutmak, sıraya girmek, beklemek, izin istemek, nezaket ifadeleri kullanmak, zamanı planlamak) gömülü olarak yer almaktadır. Hikâye serisinde adalet ve vatanseverlik kök değerleri ise daha sınırlı sayıda çoğunlukla izin alma, başkasının mülküne saygı, hukuka başvurma, tarihî ve kültürel mekânları koruma gibi alt temalar üzerinden dolaylı biçimde ele alınmıştır. Bu durum temel düzey hikâyelerin yabancı dil olarak Türkçe öğrenen çocuklara öncelikle ilişki kurma, paylaşma, yardım etme, dürüst olma ve sorumluluk alma gibi evrensel ve gündelik değerlere odaklandığını göstermektedir. Hikâye serinin A1-A2 düzeyinde daha soyut ve millî içerikli değerleri ise dil düzeyi ve kavramsal hazır bulunuşluk sebebiyle geri planda bırakıldığı söylenebilir.

Hikâye serisinin B1-B2 düzeyine ilişkin bulgular ise artan dil yeterliğine paralel olarak kök değerlerin daha karmaşık olay örgüleri ve üst düzey bilişsel süreçler içerisinde ele alındığı görülmektedir. Bu düzeyde en çok vurgulanan değerlerin dürüstlük, öz denetim, sorumluluk ve yardımseverlik olduğu görülmüştür. Hikâye serisinde dürüstlük; etik ilkelere bağlı kalma, çıkar karşısında doğru olandan vazgeçmeme, duygu-düşünce-davranış tutarlılığı gösterme boyutlarıyla ele alınmıştır. Hikâye serisinde öz denetim; hedef belirleme, zorluklara rağmen çalışmayı sürdürme, riskli durumlarda duyguları ve davranışları kontrol etme gibi daha gelişmiş öz düzenleme örüntüleriyle ilişkilendirilmektedir. Sorumluluk değeri; meslekî görev bilinci, tarihî ve kültürel mirası koruma, doğaya zarar vermeme, grup içi görev paylaşımı ve verilen sözleri tutma bağlamında kurgulanmıştır. Hikâye serisinde yardımseverlik ise hem bireysel destek hem de toplumsal dayanışma ve kriz anlarında birlikte hareket etme (yangın, kaybolma, acil yardım, ekonomik destek vb.) bağlamlarında güçlü biçimde temsil edilmektedir. Dostluk ve sevgi; bu düzeyde daha çok dayanışma, fedakârlık, sadakat ve aidiyet kavramlarıyla iç içe geçerken adalet ve vatanseverlik değerleri, alt sınıflara göre daha belirgin biçimde kültürel mirasın korunması, Türkiye'nin bilimsel/ teknolojik ilerlemesiyle gurur duyma, ülke için önemli

bir hazineyi yetkililere teslim etme, tarihî ve doğal mekânlara zarar vermeme gibi temalar üzerinden ele alınmıştır.

Temel ve orta düzeye ilişkin bütün serilere ilişkin bulgular kök değerlerin derinlemesine yani ele alındığı anlaşılmıştır. Örneğin Aslı Hikâye Serisi'nin yabancı dil olarak Türkçe öğrenen ilkokul/ ortaokul düzeyindeki çocuklara yönelik olarak daha çok temel sosyal değerler (yardımseverlik, dürüstlük, sorumluluk, sevgi, saygı, dostluk, sabır, öz denetim) etrafında sıcak, güvenli ve gündelik yaşamla iç içe örülmüş sahneler sunduğunu göstermektedir. Bunun yanı sıra seride adalet ve vatanseverlik gibi daha soyut değerlerin çocukların hazır bulunuşluğuna uygun biçimde dolaylı durumlar üzerinden tanıtılmaya çalışıldığı görülmüştür. Bulgular Yabancı Öğrenciler İçin Türkçe Hikâyeler adlı seride ise kök değerlerin öğrencilerin dil düzeyine göre aşamalı ilkesine göre ele alındığı anlaşılmıştır. Yine araştırma bulguları kök değerlerin A1-A2 düzeyinde daha somut ve günlük, B1-B2 düzeyinde ise daha soyut, çok boyutlu ve problem çözmeye dayalı senaryolarla derinleştiği görülmektedir. Böylece her iki seri de genel olarak yabancı dil olarak Türkçe öğrenen çocuk ve yetişkinlere dürüst, yardımsever, sorumluluk sahibi, başkalarının hakkını gözetken, sosyal ilişkilerine önem veren, çevreye ve kültürel mirasa duyarlı birey olma mesajı verdiği ortaya konulmuştur. Ancak adalet ve vatanseverlik değerlerinin diğer kök değerlere kıyasla daha sınırlı ve çoğunlukla dolaylı temsil edildiği görülmüştür. Bu bulgular, yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrencilere yönelik yazılmış çocuk ürünlerinin değer aktarımı için işlevsel bir araç olarak kullanılabileceğini göstermektedir.

4.3. Öneriler

Bu araştırmada ortaya konan sınırlılıklar dikkate alındığında gelecekte yapılacak çalışmaların hem kapsam hem yöntem bakımından daha geniş bir çerçeve sunması önemli görülmektedir. Öncelikle çalışma yalnızca Aslı Hikâye Serisi ve Yabancı Öğrenciler İçin Türkçe Hikâyeler setiyle sınırlı olduğundan gelecekteki araştırmalarda farklı yayınevlerine ait hikâye kitapları, farklı yaş ve dil seviyelerine yönelik materyaller ve çeşitli türde metinler (şiir, bilgilendirici metin, diyalog, tiyatro metni vb.) de inceleme kapsamına dâhil edilebilir. Bu sayede kök değerlerin yabancılara Türkçe öğretimindeki genel görünümüne ilişkin daha kapsayıcı bir tablo elde edilebilir. Ayrıca bu çalışma yalnızca hikâye türündeki metinlere odaklandığından gelecekte yapılacak

araştırmalarda ders kitapları, çalışma kitapları, dijital ğretim materyalleri, e-kitaplar, video temelli öyküler ve interaktif içerikler gibi farklı kaynaklarda değer aktarımının nasıl gerçekleştiği karşılaştırılmal olarak incelenebilir.

Değerlerin analizinde kullanılan ölçütlerin bir bölümü doğal olarak araştırmacı yorumuna dayandığından gelecekte yapılacak çalışmalarda içerik analizinin yanı sıra birden fazla kodlayıcının katılımıyla uzman görüşüne dayalı kodlayıcı güvenirliği sağlanması önerilir. Böylece analiz sürecinin nesnelliği artırılabilir. Buna ek olarak gelecekteki araştırmalarda farklı yöntemler yaklaşımlar da tercih edilebilir. Örneğin eleştirel söylem analizi metinlerde açıkça ifade edilmeyen örtük biçimde aktarılan değerleri görünür kılabilir. Benzer şekilde setlerin görsel analizi yapılarak hikâye kitaplarındaki resimlerin değer aktarımına nasıl katkı sağladığını ortaya koyarak metin ve görsel bütünlüğünü daha derinlemesine inceleme imkn sunabilir. Araştırmada yalnızca MEB'in (2018) kök değer sınıflandırması temel alınmıştır. Gelecek çalışmalarda evrensel değer sınıflandırmaları (UNESCO, Schwartz Değerler Modeli vb.) ile karşılaştırmalar yapılarak yabancılara Türkçe ğretiminde hangi değerlerin daha evrensel, hangilerinin daha kültüre özgü olduğu ortaya çıkarılabilir.

Bu çalışmanın bulguları doğrultusunda içerik geliştirme alanında da öneriler sunulabilir. Araştırma sonucunda hikâye kitaplarında yardımseverlik, dürüstlük ve sorumluluk değerlerinin yeterince işlendiği görülmüştür. Bu nedenle bu kitaplar yabancı dil olarak Türkçe ğretiminde değer aktarımını destekleyen materyaller olarak kullanılabilir. Bununla birlikte çalışma vatanseverlik değerinin oldukça sınırlı düzeyde temsil edildiğini göstermiştir. Bunun da hikâye kitaplarının psikolojik açıdan uygun olduğunu ve yabancı dil olarak Türkçe ğrenen mülteci çocukların psikolojik durumlarının dikkate alındığını göstermektedir. Bu tür çalışmalar araştırmacılara ve hikâye kitabı/ kitapları yazarlarına daha kapsayıcı ve işlevsel ğretim materyalleri hazırlama noktasında yol gösterici olacaktır.

KAYNAKÇA

- Aksoy, H. (2015). *Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Alanında Hazırlanan Kitap Setlerinde Yer Alan Değerler Üzerine Bir İnceleme* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Mevlâna Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Amanvermez, F. (2018). Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitaplarındaki (B1, B2 C1) Okuma Metinlerinin Değerler Bakımından İncelenmesi. *TÜRK Uluslararası Dil Edebiyat ve Halk Bilimi Araştırmaları Dergisi*, 1(13), 146-161
- Aral, D. (2008). *Millî Eğitim Bakanlığı'nın Hazırladığı 6. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Yer Alan Değerler Üzerine Bir Araştırma* (Yüksek lisans tezi). Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Aydın, E. (2023). *Yabancılar Türkçe Öğretiminde Kullanılan Okuma Kitaplarının Söz Varlığı: Piktes Yabancı Öğrenciler İçin Türkçe Hikâyeler Seti Örneği* (Yüksek lisans tezi). Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi Lisans Üstü Eğitim Enstitüsü.
- Aydın, H. (2019). *Coğrafya Ders Kitaplarının Değerler Eğitimi Yaklaşımları Açısından İncelenmesi ve Coğrafya Öğretmenlerinin Değerler Eğitimi İlişkin Görüşleri* (Yüksek lisans tezi). Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Aykaç, N. (2018). *Öğretim İlke ve Yöntemleri*. Pegem Akademi Yayınları.
- Bowen, G. A. (2009). Document Analysis as a Qualitative Research Method. *Qualitative Research Journal*, 9(2), 27-40. <https://doi.org/10.3316/QRJ0902027>
- Bristol, L. (2002). Education and national identity: The work of the National Education Committee. *International Journal of Educational Development*, 22(3), 263-274.
- Bulut, K. (2021). Ayla Kutlu'nun "Merhaba Sevgi" Adlı Çocuk Romanının Değerler Eğitimi ve On Kök Değer Açısından İncelenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 57, 248-272. <https://doi.org/10.21764/maeuefd.771465>
- Creswell, J. W. (2017). *Nitel Araştırma Yöntemleri: Beş Yaklaşım Göre Nitel Araştırma ve Araştırma Deseni*. Eğiten Kitap.
- Cummins, J. (2001). *Negotiating identities: Education for Empowerment in a Diverse Society*. California Association for Bilingual Education.
- Çağbayır, Y. (2007). *Ötüken Türkçe Sözlük*. Ötüken Neşriyat, s. 522.
- Çağrı, M. (2008). *Sabır*. Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, s. 337.
- Çakmak, İ. (2024). *İlkokul 3.Sınıf Türkçe Ders Kitabı Metinlerinin Kök Değerler Açısından İncelenmesi*, (Yüksek lisans tezi). Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Çelik, G. (2008). *Dostluk ve Eğitimi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü
- Çiçek, M. (2024). *Alpman Adlı Çizgi Filmin Yabancılar Türkçe Öğretiminde Kültürel Öğeler Bağlamında İncelenmesi* (Yüksek lisans tezi). Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.
- Dilmaç, B. (1999). *İlköğretim Öğrencilerine İnsani Değerler Eğitimi Verilmesi ve Ahlaki Olgunluk Ölçeği ile Verilerin Sınıflandırılması* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Dilmaç, B. (2014). *Değerler Psikolojisi ve Eğitimi*. Pegem Akademi Yayınları.

- Doğan, İ. (2012). *Sosyoloji Kavramlar ve Sorunlar*. Pegem Akademi Yayınları.
- Dryden-Peterson, S. (2016). Refugee Education: The Crossroads of Globalization. *Educational Researcher*, 45(9), 473-482. <https://doi.org/10.3102/0013189X16683398>
- Durukoğlu, S., ve Doyumgaç, İ. (2017). Ahmet Muhip Dıranas'ın Şiirlerine Yansıyan Değerler. *AKRA Kültür Sanat ve Edebiyat Dergisi*, 5(11), 163-178. doi:10.31126/akrajournal.328070.
- Ekşi, H., ve Katılmış, A. (2014). *Karakter Eğitimi El Kitabı*. Akademik Kitaplar.
- Erçelik, H. ve Yeşilyurt, E. (2020). Yunus Emre Enstitüsü "Türkçe Öğreniyorum" Setinin Değerler Eğitimi Açısından İncelenmesi. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 18(40), 149-179. <https://doi.org/10.34234/ded.722637>
- Erçelik, H. (2019). *Yunus Emre Enstitüsü Türkçe Öğreniyorum setinin değerler eğitimi açısından incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Esen, G. (2022). *Yabancılar Türkçe Öğretiminde Kullanılan "Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler İçin Türkçe" Kitaplarının Kültürel Öğeler Açısından İncelenmesi* (Yüksek lisans tezi). Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.
- Fichter, J. H. (2012). *Sosyoloji Nedir?* Anı Yayıncılık.
- Fırat, M., & Aydın, H. (2017). *Kültürel Miras ve Değer Aktarımı*. İstanbul: Akademisyen Kitabevi.
- Gedik, D. (2009). *Yabancılar Türkçe Öğretimi* (Yüksek lisans tezi). Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Gök, B. (2017). *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Metin Seçimi* (Yüksek lisans tezi). İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Güler, A. (2022). *Yabancılar Türkçe Öğretiminde Orta (B2) ve İleri (C1-C2) Düzeyde Hikâyelerin Oluşturulması ve İncelenmesi* (Yüksek lisans tezi). Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Hökelekli, H. (2009). *Değerler Psikolojisi Üzerine Araştırmalar*. Bursa: Ensar Yayınları.
- Işık, İ. (2019). *Ortaokul Türkçe Ders Kitaplarındaki Halk Edebiyatı Metinlerinin Değerler Eğitimi Açısından İncelenmesi* (Yüksek lisans tezi). Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Işık, İ. (2021). [Değerler Eğitimi Nedir? Değerler Eğitimi Ne İşe Yarar? | İİENSTITÜ](#) adresinden alındı.
- Kaçmaz, E., ve Demirtaş, İ. (2021). Yabancılar Türkçe Öğretimi Setlerindeki Atasözleri ve Deyimlerin Kültür Aktarıcılığı Görevi: Yedi iklim Türkçe ders kitabı (C1) Örneği. *International Journal of Languages' Education and Teaching*, 9(2), 77-100.
- Kaplan, K. (2021). Yunus Emre Enstitüsü Türkçe Öğretim Seti (temel seviye a1) Ders kitabında Kullanılan Görsellerle Sağlanan Kültür Aktarımının Değerlendirilmesi. *Uluslararası Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Dergisi*, 4 (1), 78-92.

- Kaplan, Ö. (2023). *Yunus Emre Enstitüsü Yedi İklim Türkçe Öğretim Setinin Değerler Eğitimi Açısından İncelenmesi (A1-A2 Örneği)* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.
- Karaata, S. F. (2023). *İlkokul Türkçe Ders Kitaplarında Metinlerin Kök Değerler Açısından İncelenmesi* (Yüksek lisans tezi). Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Karagöz, B. (2009). *Yapılandırmacı Yaklaşımına Göre İlköğretim 6 ve 7. Sınıf Türkçe Ders Kitaplarındaki Değerlerin İncelenmesi (Muğla ili örneği)* (Yüksek lisans tezi). Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kılıç, F. (2019). *Kültürel Ögeler Açısından Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Kaynak inceleme: Türkçeye Yolculuk B1-B2 ve Altay Türkçe Öğreniyorum B1-B2 Örnekleri* (Yüksek lisans tezi). Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kılıç, F. G. (2022). An Examination of Theses and Dissertations on Teaching Turkish as a: a of Studies Carried Out Between 2008 and 2020. *Journal of Innovative Research in Teacher Education*, 3(1), 37-49.
- Kılıç, F. G. (2023). *Yabancılar Türkçe Öğretimi Ders Kitaplarındaki Kök Değerlerin İncelenmesi* (Yüksek lisans tezi). Bartın Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.
- Kösecioğulları U (2022) *Feyza Hepçilingirler'in Çocuk Kitaplarındaki Değerler Eğitimi* (Yüksek lisans tezi). Kütahya Dumlupınar Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.
- Lickona, T. (1992). *Educating for Character: How Our Schools Can Teach Respect and Responsibility*. Bantam Books.
- Lincoln, Y. S., & Guba, E. G. (1985). *Naturalistic Inquiry*. Sage Publications.
- MEB, (2008). *Ortaöğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Programı*. MEB Yayınları.
- MEB, (2025). *PIKTES*. <https://piktes.meb.gov.tr> adresinden alındı.
- Merriam, S. B., & Tisdell, E. J. (2016). *Qualitative Research: a Guide to Design and Implementation* (4th ed.). Jossey-Bass.
- Miles, M. B., & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded sourcebook*. Sage.
- Mutlubaş, Y. S. (2021). *Beşinci Sınıf Matematik Ders Kitaplarındaki Temsillerin Öğretim Programındaki Kök Değerler Bağlamında İncelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Öncel, Ş. G. (2021). *Türkçenin Yabancı Çocuklara Öğretiminde Fabl Kullanımının Değerler Eğitime Etkisi Üzerine Bir İnceleme- La Fontaine Fablları Örneği* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Başkent Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Önder, B. (2022). *Sadettin Kaplan'ın Çocuk Edebiyatı Öykülerinin 2019 Türkçe Öğretim Programındaki Kök Değerler Bağlamında İncelenmesi* (Yüksek lisans tezi). Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Özbirge, S. (2023). *Peyami Safa'nın Server Bedi Takma Adıyla Yazdığı Çocuk Kitaplarının Değerler Eğitimi Açısından İncelenmesi* (Yüksek lisans tezi). Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Öziçel, T. (2022). *Mavisel Yener'in Hikâyelerinin Değerler Eğitimi Bağlamında İncelenmesi ve Ortaokul Türkçe Ders Kitapları İçin Metin Önerileri*

- (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.
- Öztürk, A. G. (2015). *Dîvânü Lugâtî't Türk' te Yer Alan Atasözlerinin Yabancılar Türkçe Öğretiminde Kültür Aktarımına Katkısı Üzerine Bir Değerlendirme* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Başkent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Parlatır, İ. (2013). *Osmanlı Türkçesi Sözlüğü* (6. bs). Yargı Yayınevi.
- Patton, M. Q. (2014). *Qualitative Research & Evaluation Methods*. Sage Publications.
- Rokeach, M. (1973). *The nature of Human Values*. The Free Press.
- Ryan, K., & Bohlin, K. E. (1999). *Building Character in Schools: Practical Ways to Bring Moral Instruction to Life*. Jossey-Bass.
- Sarıkaya, E. E., Doyumğaç, İ., Akkaya, S., ve Kana, F. (2023). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretenlerin Türk Kültürüne İlişkin Algıları. *Aydın TÖMER Dil Dergisi*, 8(2), 393-420.10.17932/IAU.TOMER.2016.019/tomer_v08i2008
- Schwartz, S. H. (1987). *Towards a universal psychological structure of human values*. In C. Herman (Ed.), *Advances in Experimental Social Psychology* (Vol. 20, pp. 221-279). Academic Press.
- Şen, Ü. (2007). *Millî Eğitim Bakanlığının 2005 Yılında Tavsiye Ettiği 100 Temel Eser Yoluyla Türkçe Eğitiminde Değerler Öğretimi Üzerine Bir Araştırma* (Yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Şengül, S., & Katrancı, M. (2020). *Eğitimde Değerler ve Aktarım Süreçleri*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Şimşek, P. (2011). *Yabancılar Türkçe Öğretiminde Okuma Metinleri ve Yardımcı Okuma Kitapları Üzerine Bir Araştırma* (Yüksek Lisans Tezi). Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Şişman, M. (2016). *Eğitim Bilimine Giriş: Yeni YÖK Kur Tanımına Uygun* (3. Baskı). Pegem Akademi Yayınları.
- Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı. (2017). [MEB TALİM VE TERBİYE KURULU BAŞKANLIĞI](#)
- Toğrul, D. (2024). *Piktes Projesi Kapsamında Hazırlanan "Aşlı Hikâye Serisi"nin Kültürel Etkileşim ve Değerler Eğitimi Açısından İncelenmesi* (Yüksek lisans tezi). Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.
- Topbaş, G. (2019). *6. Sınıf Türkçe Ders Kitabının Değerler Açısından İncelenmesi* (Yüksek lisans tezi). Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Türk Dil Kurumu. (2005). *Türkçe Sözlük*, Ankara.
- Türk Dil Kurumu. (2025). <http://www.sozluk.gov.tr>
- Uludağ, E. (2019). Lâmi'î Çelebi'nin Salâmân u Absâl Mesnevîsinde Aktarılan Değerler. *Eski Türk Edebiyatı Araştırmaları Dergisi*, 2(1), 256.
- Ulusoy, K. (2019). *Değerlerin Tanımı, Sınıflandırılması ve Değerler Eğitimi*. Pegem Akademi Yayınları.
- UNHCR. (2019). *Stepping up: Refugee Education in Crisis*. United Nations High Commissioner for Refugees. <https://www.unhcr.org/stepping-up-refugee-education-in-crisis/>

- Uz, A. (2023). *Yabancılar Türkçe Öğretiminde Kullanılan Hikâye Kitaplarının Kültürel Ögelere ve Okuma Kazanımlarına Göre İncelenmesi (Piktes Salih Hikâye Dizisi ve Yee Çocuk Hikâyeleri Serisi)* (Yüksek lisans tezi). Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Uzun, S. (2022). *Yabancılar Türkçe Öğretiminde Kullanılan Ders Kitaplarında Türk Millî Kültür Öğeleri ile Kültür Aktarımının Tespiti ve Değerlendirilmesi (Gazi Üniversitesi Tömer Ders Kitapları)* (Yüksek lisans tezi). Giresun Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Vatandaş, C. (2003). Toplumsal Bir Değer Olarak “Yardımlaşma” ve Dilenciler. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(1). 149- 160.
- Yalnız, A., ve Yıkmaç, Y. (2018). Değerler Eğitimi Kavramı Olarak Dürüstlük ve Dürüstlük Ölçeği (Dö) Türkçe Formu: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *Hitit Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 17(34), 649- 666.
- Yaman, E. (2012). *Değerler Eğitimi: Eğitimde Yeni Ufuklar*, Akçağ Yayıncılık.
- Yaman, E. (2019). *Değerler Sosyolojisi*. İstanbul: Beta Yayınları.
- Yaman, H., Taflan, S. & Çolak, S. (2009). İlköğretim İkinci Kademe Türkçe Ders Kitaplarında Yer Alan Değerler, *Değerler Eğitimi Dergisi*, 7(18), 107- 120.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2018). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri* (11. baskı). Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım, S. & Demirel, M. (2020). *Teorik Çerçevesiyle Değerler ve Değerler Eğitimi*, İdeal Kültür Yayıncılık.
- Yılmaz, K. (2006). *İlköğretim Okulu Yönetici ve Öğretmenlerine Göre Kamu İlköğretim Okullarında Bireysel ve Örgütsel Değerler ve Okul Yöneticilerinin Okullarını Bu Değerlere Göre Yönetme Durumları* (Yayımlanmamış doktora tezi). Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Yin, R. K. (2011). *Applications of case study research* (3rd ed.). SAGE Publications.
- Yüce, B. N. (2020). *Hamdi Ülker'in Eserlerinin Kök Değerler Açısından İncelenmesi* (Yüksek lisans tezi). Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

EKLER

EK 1: Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğrenenler İçin Aslı Hikâye Serisi

EK 2: Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğrenenler İçin A1 Düzeyindeki Hikâyeler

EK 3: Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğrenenler İçin A2 Düzeyindeki Hikâyeler

EK 4: Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğrenenler İçin B1 Düzeyindeki Hikâyeler

EK 5: Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğrenenler İçin B2 Düzeyindeki Hikâyeler

ÖZ GEÇMİŞ

Ad Soyad: Deniz ANIL	
Eğitim Bilgileri	
Lisans	
Üniversite	Fırat Üniversitesi
Fakülte	Eğitim Fakültesi
Bölümü	Türkçe Öğretmenliği
Yüksek Lisans	
Üniversite	
Enstitü Adı	
Ana Bilim Dalı	
Programı	
Makale ve Bildiriler (Varsa)	
 1. 2.	